Waterschap Brabantse Delta

Waterschap Brabantse Delta

Begroting 2027

Colofon

De Begroting 2027 is een uitgave van waterschap Brabantse Delta.
Meer informatie over het waterschap vindt u op www.brabantsedelta.nl

Datum:
11 november 2026

Afbeelding kaft:
Sluizencomplex Dintelsas

Waterschap Brabantse Delta

2027

WATERSCHAPS BEGROTING

IN ÉÉN OOGOPSLAG

WERKEN AAN WATER VOOR DE TOEKOMST

Het klimaat verandert en de eisen aan schoon water worden hoger. Daarom investeren we de komende jaren in onze afvalwaterzuiveringen én in een watersysteem dat beter bestand is tegen droogte, extreme regen en een veranderend klimaat.

DIT ZIJN ONZE GROTE OPGAVEN

01 STEEDS BETER ZUIVEREN
Naast de stoffen die we nu al verwijderen, moeten we het water ook zuiveren van medicijnresten, microplastics en andere zorgwekkende stoffen. Daarvoor vernieuwen en verbeteren we onze zuiveringen.

02 SCHONER OPPERVLAKTEWATER
We maken onze rivieren, beken en sloten schoner en gezonder. Daarbij werken we aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) voor een goede waterkwaliteit. Dat is belangrijk voor planten en dieren én voor iedereen die van het water gebruikmaakt.

03 RUIMTE VOOR WATER
We geven water meer ruimte en houden het langer vast waar dat kan. Zo kan ons watersysteem beter omgaan met extreme regen én droogte en houden we het grondwater beter op peil.

04 WEERBAARHEID
We versterken de weerbaarheid van het waterschap. Zo dragen we samen met partners bij aan een Midden- en West-Brabant dat voorbereid is op onverwachte en ontwrichtende situaties. We willen goed voorbereid zijn, snel handelen en herstellen als er iets gebeurt.

05 STERKE DIJKEN
We krijgen vaker te maken met extreem weer en hoge waterstanden. Daarom versterken we de komende jaren onze dijken zodat ze ook in de toekomst bescherming bieden tegen hoog water.

WAAR GEVEN WE ONS GELD AAN UIT?

Dit geven we in 2027 uit aan onze waterschapstaken

• €108 MILJOEN
Waterketen & afvalwater zuiveren
We zuiveren het afvalwater van inwoners en bedrijven. De komende jaren vernieuwen we onze zuiveringen, onder andere om medicijnresten, microplastics en andere zorgwekkende stoffen beter uit het water te halen.

• €79 MILJOEN
Watersystemen
We werken aan schoon en gezond water in onze rivieren, beken en sloten. Tegelijk veranderen we het watersysteem: minder gericht op snel afvoeren van water en meer op water vasthouden. Zo is er voldoende water in droge perioden en ruimte voor water bij extreme regen.

• €41 MILJOEN
Waterveiligheid & vaarwegen
We zorgen voor sterke dijken en kades en voor rivieren en waterbergingen die grote hoeveelheden water aankunnen. Daarom werken we verspreid over ons gebied aan maar liefst zeven dijkversterkingsprojecten. Ook beheren en onderhouden we onze vaarwegen.

Goed om te weten
Dit zijn integrale kosten. Ook de kosten voor bijvoorbeeld personeel, ICT, huisvesting, financiën en andere ondersteuning zijn toegerekend aan de drie kerntaken.

DIT ZIE JE IN 2027:

PROJECT TUSSEN WAL EN SCHELDE

Bergen op Zoom, Woensdrecht

Elk jaar stroomt ongeveer 30 miljoen m^3 zoet water ongebruikt naar de zoute Westerschelde (12.000 olympische zwembaden vol!). Samen met partners passen we het watersysteem aan om het water naar het Markiezaatsmeer te brengen. Zo kunnen we het waterpeil beter regelen en helpen we de bijzondere natuur en broedvogels in dit Natura 2000-gebied.

PROJECT DIJKVERSTERKING

Moerdijk-Drimmelen

De versterking van de dijk tussen Moerdijk en Drimmelen is in voorbereiding. In 2027 werken we de plannen verder uit. Samen met Rijkswaterstaat onderzoeken we of we vóór een deel van de dijk nieuwe natuur kunnen aanleggen, waardoor de golven minder krachtig tegen de dijk slaan. Zo combineren we waterveiligheid met natuurontwikkeling en verbetering van de waterkwaliteit.

PROJECT MARKDAL NOORD

Breda

We maken in het Markdal ruimte voor een vrijstromende Mark, poelen, een moeras en meer natuur. Zo zorgen we voor gezonder water, meer ruimte voor planten en dieren én ruimte om water op te vangen bij veel regen.

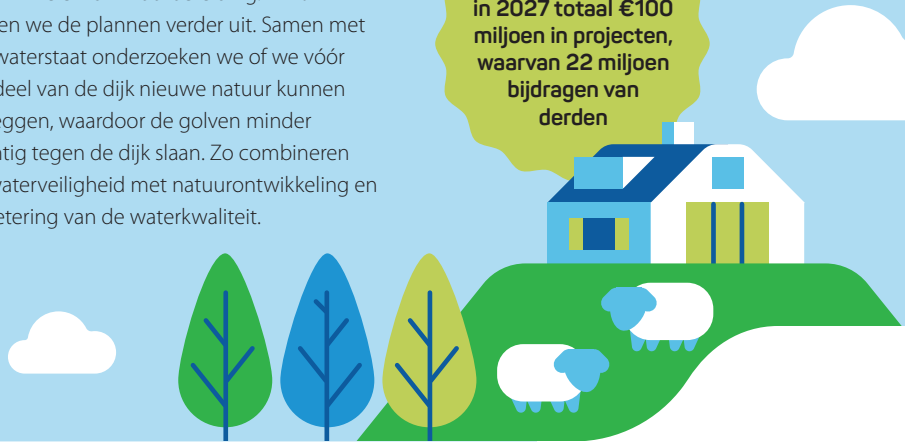

PROJECT NIEUW RIOOLGEMAAL

Kaatsheuvel

In 2027 bouwen we een nieuw rioolgemaal omdat de huidige is verouderd en te weinig capaciteit heeft. Het nieuwe gemaal kan meer afvalwater afvoeren naar de zuivering. Ook voeren we dan regenwater apart af, zodat dit niet onnodig naar de zuivering gaat. Samen met de gemeente Loon op Zand zorgen we zo voor een toekomstproof rioolsysteem én maken we verdere woningbouw in Westwaard mogelijk.

We investeren in 2027 totaal €100 miljoen in projecten, waarvan 22 miljoen bijdragen van derden

EN WIE BETAALT DAT?

Ons werk betalen we grotendeels uit waterschapsbelasting. Inwoners en bedrijven in ons werkgebied betalen deze belasting. We krijgen geen algemene bijdrage van het Rijk of de provincie voor de uitvoering van onze taken.

In 2027 ontvangen we
€211 MILJOEN aan belasting

Voor specifieke projecten of taken kunnen we wel bijdragen ontvangen van bijvoorbeeld Rijk, provincie of andere partners (in 2027 is dat 17 miljoen).

WAT BETAAL IK IN 2027?

Eenpersoonshuishouden in huurwoning

2027: €183 | 2026: €172
Verschil: ↑ + 6,2 %

Gezin met kinderen, koopwoning van € 370.000

2027: €469 | 2026: €449
Verschil: ↑ + 4,3 %

Agrarisch bedrijf met 60 hectare, € 520.000

2027: €6.781 | 2026: €6.240
Verschil: ↑ + 8,7 %

Productiebedrijf voedingsmiddelen, € 13.500.000

2027: €30.705 | 2026: €29.376
Verschil: ↑ + 4,5 %

BRABANTSEDELTA.NL
Waterschap Brabantse Delta | Postbus 5520 | 4801 DZ Breda

MEER INFORMATIE?
Bekijk waar we nog meer aan werken op onze website.

Inhoudsopgave

Colofon 2
WATERSCHAPSBEGROTING IN ÉÉN OOGOPSLAG 3
DEEL I: BELEIDSBEGROTING 7
1. Inleiding 7
2. Externe en interne ontwikkelingen 9
2.1 Inleiding 9
2.2 Algemene trends en ontwikkelingen 9
2.3 Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de meerjarenraming 12
2.4 Uiteenzetting uitgangspunten en normen 15
3. Programma's en ontwikkelopgaven 16
3.1 Inleiding 17
3.2 programmaplannen 18
3.3 ontwikkelopgaven 31
3.4 Overzicht dekkingsmiddelen 35
3.5 Heffing vennootschapsbelasting 35
3.6 Onvoorzien 35
4. Raming belastingopbrengsten en toelichting 36
4.1 Criteria, grondslagen en kwijtscheldingsbeleid 36
4.1.1 Objectieve, bedrijfseconomische criteria toerekening van kosten 36
4.1.2. Kwantitatieve grondslagen 36
4.1.3. Beschrijving kwijtscheldingsbeleid 37
4.2 Watersysteembeheer 37
4.2.1. Raming van belastingopbrengsten 37
4.2.2. Toelichting op de verwachte opbrengsten uit belastingheffing 38
4.3 Zuiveringsbeheer 39
4.3.1. Raming van belastingopbrengsten 39
4.3.2. Toelichting op de verwachte opbrengsten uit belastingheffing 39
4.4 Mate van kostendekkendheid 40
4.5 Lastendruk 41
5. DE PARAGRAFEN 43
5.1 Uiteenzetting van de financiële positie 43
5.2 Paragraaf Assetmanagement 49
5.3 Paragraaf bedrijfsvoering 51
5.4 Paragraaf verbonden partijen 56
5.5 Openbaarheidsparagraaf 71
DEEL II: FINANCIËLE BEGROTING 72
1. Financieel resultaat en resultaatbestemming 72

2. Gehanteerde uitgangspunten en normen 75
3. Overzicht van baten en lasten en toelichting 76
4. Voorgenomen investeringen en toelichting 79
5. Geprognosticeerde balans 80
DEEL III: DE MEERJARENRAMING 81
1. Inleiding 81
2. Externe en interne ontwikkelingen, uitgangspunten en normen 81
2.1 Externe en interne ontwikkelingen 81
2.2 Uitgangspunten en normen 81
3. Beleid 81
4. Raming belastingopbrengsten 82
5. Uiteenzetting financiële positie 84
5.1 Financiering 84
5.2 Weerstandsvermogen 84
5.3 Netto Schuldquote 85
5.4 Wendbaarheid van de begroting 85
5.5 EMU-saldo 86
5.6 Geprognosticeerde balans per 31-12 87
5.7 Belastingtarieven en lastendruk 88
6. Lopende en voorgenomen investeringen 90
DEEL IV: BIJLAGEN 92
Bijlage 1: Resultaattabellen programma's en ontwikkelopgaven 92
Bijlage 2: Raming van baten en lasten naar kosten en opbrengstensoorten 96
Bijlage 3: BBP-productenlijst met nettolasten producten naar de taken 98
Bijlage 4: BBP-productenlijst met nettolasten producten naar de programma's 101
Bijlage 5: Principes waarmee kosten en opbrengsten aan de beheerproducten zijn toegerekend 104
Bijlage 6: Staat van reserves en voorzieningen 105
Bijlage 7: Staat van activa 106
Bijlage 8: Investeringsplan 2027-2031 108
Bijlage 9: Overzicht investeringen met verwachte kredietaanvraag in 2027 (lijst autorisatie kredietverstrekking) 116

DEEL I: BELEIDSBEGROTING

1. Inleiding

De Begroting 2027 is een nadere uitwerking van de Kadernota 2027-2031 en geeft aan wat het waterschap de komende jaren per programma gaat uitvoeren, inclusief de indicatoren, activiteiten, kosten, investeringsuitgaven en wat dat betekent voor de belastingtarieven. De in juli 2026 vastgestelde kadernota bepaalt de inhoudelijke koers voor de komende jaren en bouwt voort op het akkoord 2023-2027 “Water verbindt ons” en het Waterbeheerprogramma 2022-2027 ”Klimaatbestendig en veerkrachtig waterlandschap”.

De Begroting 2027 is primair gericht op de uitvoering van lopende taken en programmadoelen en het opvangen van onontkoombare ontwikkelingen. Er zijn geen fundamenteel nieuwe beleidskeuzes verwerkt. De lastendruk wordt in de planperiode zo beheersbaar mogelijk gehouden. De opgaven waar het waterschap voor staat zullen op de langere termijn echter onvermijdelijk leiden tot structureel hogere uitgaven. Nieuwe wettelijke eisen en maatschappelijke ontwikkelingen zetten blijvend druk op de investeringen, exploitatiekosten en de belastingtarieven.

Het jaar 2027 vormt niet alleen een uitvoeringsjaar, maar ook een schakeljaar naar de volgende bestuursperiode. Met de verkiezingen voor het algemeen bestuur in 2027 en de voorbereiding van een nieuw Waterbeheerprogramma dat in 2028 van kracht wordt, richt het waterschap zich nadrukkelijk op de opgaven van de toekomst. De komende periode wordt verder uitgewerkt welke ontwikkelingen op het waterschap afkomen en wat deze betekenen voor de wettelijke taken, vervangings- en vernieuwingsopgaven, maatschappelijke ambities en de financiële positie van het waterschap. Trajecten als de Foto 2053, de puzzel Waterketen en het sectorbrede AEF[1]-onderzoek ‘Opgaven en financiën in balans’ dragen hieraan bij. De inzichten vormen een belangrijke basis voor toekomstige bestuurlijke keuzes over ambitie, tempo, uitvoerbaarheid en betaalbaarheid.

De Begroting 2027 is opgesteld in overeenstemming met de verslaggevingsregels uit het Waterschapsbesluit en de Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen. Met ingang van 2027 worden organisatiebrede opgaven als Klimaat & Duurzaamheid en Weerbaarheid gepresenteerd als ontwikkelopgaven naast de reguliere programma's. Hiermee wordt onderscheid gemaakt tussen programma’s met eigen lasten en baten en programma-overstijgende ontwikkel-opgaven. De begrotingsstructuur sluit hiermee beter aan bij de Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen, terwijl de bestuurlijke aandacht voor deze transities behouden blijft.

Als algemene opmerking bij deze begroting dient te worden gemeld dat door het afronden op duizendtallen mogelijk kleine afrondingsverschillen kunnen voorkomen. Deze verschillen hebben geen invloed op het resultaat.

[1] *AEF (Andersson Elffers Felix) voerde in opdracht van de Unie van Waterschappen het sectorbrede onderzoek Opgaven en financiën in balans uit. In dit onderzoek zijn de financiële gevolgen van toekomstige opgaven voor de waterschappen tot 2050 in beeld gebracht en geduid.*

Leeswijzer

De **beleidsbegroting (deel I)** geeft een beeld van de activiteiten van het waterschap in het jaar 2027 en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen. De opbouw is als volgt:

- Hoofdstuk 2: Externe en interne ontwikkelingen
- Hoofdstuk 3: Programma's en ontwikkelopgaven
- Hoofdstuk 4: Raming belastingopbrengsten, inclusief toelichting
- Hoofdstuk 5: De paragrafen

De **financiële begroting (deel II)** bevat:

- Hoofdstuk 1: Financieel resultaat en resultaatbestemming
- Hoofdstuk 2: Gehanteerde uitgangspunten en normen
- Hoofdstuk 3: Overzicht van de baten en lasten en toelichting
- Hoofdstuk 4: Voorgenomen investeringen en toelichting
- Hoofdstuk 5: Geprognosticeerde balans

De **meerjarenraming (deel III)** bevat een meerjarige doorkijk op het begrotingsjaar en de vier opvolgende jaren.

In de **bijlagen** zijn naast de (verplichte) *uitvoeringsinformatie* ook de "Resultaattabellen programma's en ontwikkelopgaven" (bijlage 1), het "Investeringsplan 2027-2031" (bijlage 8) en het "Overzicht investeringen met verwachte kredietaanvraag in 2027" (bijlage 9) opgenomen. Op basis van het laatste overzicht bepaalt het algemeen bestuur voor welke investeringsprojecten de kredietverstrekking geautoriseerd kan worden aan het dagelijks bestuur en voor welke investeringsprojecten het algemeen bestuur de besluitvorming aan zichzelf wil houden.

2. Externe en interne ontwikkelingen

2.1 INLEIDING

Het waterschap staat voor grote, samenhangende opgaven die steeds sterker worden beïnvloed door externe ontwikkelingen. Klimaatverandering leidt tot langere perioden van droogte en wateroverlast. Deze ontwikkeling werkt door in alle waterdomeinen en heeft gevolgen voor waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit, het functioneren van rioolwaterzuiveringen, de veiligheid van waterkeringen en de inrichting van het watersysteem. Daarnaast vergroten ruimtedruk, achterblijvende waterkwaliteit, digitale afhankelijkheid en nieuwe of aangescherpte wet- en regelgeving de druk op de uitvoering van de waterschapstaken. De ontwikkelingen werken door in vrijwel alle programma's en vragen om scherpe prioritering en realistische planning. De komende jaren vragen vooral de Kaderrichtlijn Water, de herziene Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater, de Cyberbeveiligingswet, de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten en de Nederlandse Digitaliseringsstrategie om verdere voorbereiding, professionalisering en investeringen.

Voor de waterketen betekent dit onder meer gefaseerde vernieuwing van rioolwaterzuiveringen en extra inzet op vakmanschap, innovaties, procesautomatisering en -informatisering. Voor de realisatie van een robuust en toekomstbestendig watersysteem, volgens de principes van water en bodem sturend, blijft inzet nodig op KRW-maatregelen, grondpositie, ruimtelijke processen, biodiversiteit en uitvoerbaar maaibeleid. Voor waterveiligheid en vaarwegen vragen klimaatverandering en extremere weersomstandigheden om blijvende investeringen in robuuste waterkeringen en betrouwbare vaarwegen. Daarnaast wordt weerbaarheid, inclusief fysieke beveiliging en het kunnen blijven functioneren bij langdurige stroomuitval, een expliciete ontwikkelopgave.

2.2 ALGEMENE TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Weerbaarheid

De maatschappelijke en geopolitieke ontwikkelingen en de toenemende afhankelijkheid van het waterschap van vitale infrastructuur en digitalisering onderstrepen het belang van een weerbare organisatie en samenleving. Per 1 januari 2027 start de ontwikkelopgave Weerbaarheid. Doel is om samen met andere overheden (gemeenten, veiligheidsregio's en andere waterschappen), inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners te werken aan een weerbaar Midden- en West-Brabant dat voorbereid is op onverwachte en ontwrichtende situaties. Daarbij versterken we de weerbaarheid van het waterschap, zodat ook onder bijzondere omstandigheden onze maatschappelijke opgaven en dienstverlening zo veel mogelijk kunnen worden voortgezet. De ontwikkelopgave Weerbaarheid geeft onder meer invulling aan de visie 'Samen Breed Voorbereid' die eind 2025 door het algemeen bestuur is vastgesteld. De visie wordt eenmaal per tien jaar herzien.

Nederlandse Digitaliseringsstrategie

Nieuwe en aangescherpte wet- en regelgeving stellen hogere eisen aan de uitvoering en organisatie. Zo leiden onder meer de Cyberbeveiligingswet en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten ertoe dat waterschappen nadrukkelijker worden gezien als beheerders van vitale infrastructuur. Dit vraagt om structurele aandacht voor digitale veiligheid, risicobeheersing en crisisbeheersing, en om het kunnen borgen van de continuïteit van primaire processen. Ook ontwikkelingen zoals de Nederlandse Digitaliseringsstrategie vragen om verdere professionalisering van informatiemanagement en digitaal werken, met oog voor betrouwbaarheid en transparantie. Met de strategie zet het Rijk in op een samenhangende aanpak van digitalisering binnen de publieke sector. De NDS richt zich onder meer op een veilige en betrouwbare digitale overheid, een verantwoord gebruik van data en algoritmen (waaronder kunstmatige intelligentie), versterking van digitale weerbaarheid en cybersecurity en het verbeteren van digitale samenwerking en vaardigheden. Daarnaast benadrukt de strategie het

belang van digitale autonomie en soevereiniteit. Dit houdt in dat overheden voldoende zeggenschap en controle behouden over hun data, digitale processen en technologische keuzes. Hiermee worden ongewenste afhankelijkheden beperkt en publieke waarden, continuïteit en veiligheid beter geborgd.

In deze begroting is een eerste invulling gegeven aan de verwachte gevolgen van de NDS. De reikwijdte en financiële impact zijn op dit moment echter nog niet volledig te overzien. De strategie wordt de komende periode verder uitgewerkt, waarna de gevolgen voor waterschappen zich naar verwachting stapsgewijs zullen aandienen via landelijke kaders, wet- en regelgeving en gezamenlijke uitvoeringsafspraken. Hierdoor is het nog niet mogelijk de financiële effecten volledig en meerjarig in beeld te brengen. De in deze Begroting opgenomen middelen vormen daarom een eerste inschatting. Zodra de gevolgen voor het waterschap concreter zijn, worden de financiële consequenties verwerkt in de planning- en controlcyclus.

Klimaatverandering en droogte

Klimaatverandering zorgt ervoor dat droge periodes langer duren en vaker voorkomen. Ook in 2026 hebben we te maken met langdurige droogte. Het hoort bij ons veranderende klimaat. Dit heeft gevolgen voor de hoeveelheid zoet water dat beschikbaar is, de kwaliteit van het water in sloten en beken, de natuur, de landbouw en het watersysteem. Voor Midden- en West-Brabant is voldoende water niet meer vanzelfsprekend. Vooral in hogere gelegen gebieden zijn we afhankelijk van regen. Tijdens droge periodes neemt de vraag naar water toe, bijvoorbeeld vanuit de landbouw, natuur en andere gebruikers. Daarom zijn steeds vaker extra maatregelen nodig, zoals het aanvoeren van water, het aanpassen van waterstanden en het beperken van wateronttrekkingen.

In deze begroting staat een sterk en veerkrachtig watersysteem centraal. We werken aan een systeem dat water beter kan vasthouden, opslaan en verdelen. Samen met gemeenten, de provincie, Rijkswaterstaat, natuurorganisaties, terreinbeheerders en de agrarische sector nemen we maatregelen om beter om te gaan met droogte en andere gevolgen van klimaatverandering. Daarbij zetten we in op klimaatadaptatie, natuurvriendelijke oplossingen en innovaties in het waterbeheer. Ook gebruiken we steeds meer slimme en digitale oplossingen.

Voor het waterschap betekent dit dat we meer werk hebben aan droogtebeheer en wateraanvoer. Tijdens extreme droogte zijn extra maatregelen nodig. Denk aan het bedienen van waterinlaten, het instellen en handhaven van onttrekkingsverboden, het behandelen van beregeningsverzoeken en het informeren van gebruikers van het watersysteem. Dit vraagt om extra inzet van medewerkers en kan ook leiden tot hogere kosten voor beheer en onderhoud van het watersysteem en onze objecten.

Samenwerking met Vlaanderen

Waterschap Brabantse Delta deelt een groot deel van zijn stroomgebied met bovenstroomse Vlaamse partners. Grensoverstijgende samenwerking met Vlaanderen draagt dan ook direct bij aan de realisatie van wateropgaven van het waterschap, zoals waterkwantiteit, waterkwaliteit, recreatie en crisisbeheersing in een deel van het stroomgebied waar we wel betrokken, maar niet bevoegd zijn. Als decentrale overheid zijn wij in het bijzonder aangewezen op goed relatiebeheer en het aansluiten bij Vlaamse projecten en initiatieven die bijdragen aan onze watertaken in de grensregio. Dit vraagt om voortdurende inzet om gezamenlijke doelstellingen, capaciteit en middelen in de grensregio op elkaar af te stemmen en kansen voor (Europese) subsidies optimaal te benutten. Voor de afstemming met Vlaanderen over doelen, normen en maatregelen voor de Kaderrichtlijn Water, trekken wij samen op met Nederlandse partners in de stroomgebieden van Maas en Schelde.

Kaderrichtlijn Water (KRW) – De waterkwaliteitsopgave loopt door na 2027

Belangrijke juridische datum

De KRW kent een belangrijke juridische datum: 22 december 2027. Op dat moment moet aan de gestelde KRW-vereisten zijn voldaan. We voldoen hieraan ook als in december 2027 nog niet alle doelen zijn gehaald, maar daarbij wel een legitiem beroep kan worden gedaan op de uitzonderingsmogelijkheden uit de richtlijn. Dat betekent niet dat de opgave vervalt: ook na 2027 blijft de KRW van kracht en elke zes jaar moet opnieuw worden beoordeeld welke verdere verbeteringen mogelijk zijn. Daarnaast blijft het principe van 'geen achteruitgang' gelden: de waterkwaliteit mag niet verslechteren.

Huidige inzet

Tot eind 2027 ligt de nadruk op de uitvoering van het KRW-maatregelenpakket uit het Waterbeheerprogramma 2022-2027 en de droogteagenda. De tijdelijke KRW-impuls 2025-2027 versterkt deze uitvoering. De inzet die nodig is voor het (verder) verbeteren en goed houden van de waterkwaliteit richt zich op de aanpak van droogte, inrichtingsmaatregelen zoals ecologische verbindingszones, beek- en kreekherstel, hydrologisch herstel van natte natuurparels en vispassages, de aanpak van microverontreinigingen en andere probleemstoffen, stimuleringsmaatregelen voor ondernemers en inwoners en betere monitoring van de effectiviteit van maatregelen (‘meten is weten’).

Het voortzetten van de waterkwaliteitsopgave na 2027

Na 2027 worden de waterkwaliteitsmaatregelen geplaatst binnen de bredere ontwikkeling van (klimaat)robuuste watersystemen. Daarbij wordt gewerkt aan watersystemen die beter bestand zijn tegen de gevolgen van klimaatverandering en die bijdragen aan een duurzame inrichting van het water- en bodemsysteem. Uitgangspunt blijft om verontreiniging door bronaanpak zoveel mogelijk te voorkomen: stoffen die niet in water, bodem of lucht terechtkomen, hoeven ook niet te worden verwijderd. De inzet op waterkwaliteit wordt langs verschillende sporen voortgezet:

1. Voor het Waterbeheerprogramma 2028-2033 wordt een nieuw waterkwaliteitsmaatregelen-pakket uitgewerkt. Daarbij gaat het onder meer om afronding van resterende KRW-inrichtingsmaatregelen, maatregelen voor klimaatrobuuste watersystemen, in samenhang met de uitgangspunten van ‘Water en Bodem Sturend’, voortzetting van stimuleringsmaatregelen voor ondernemers en inwoners, actualisatie van waterkwaliteitsanalyses in gebiedsprocessen en versterking van monitoring en effectmeting.
2. Daarnaast worden mogelijke aanvullende maatregelen in beeld gebracht voor bestaande en nieuwe probleemstoffen. Bijvoorbeeld via het spoor van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) als tijdens de KRW-impuls blijkt dat deze maatregelen effectief zijn. Het kan ook gaan om beheersing van plaagsoorten. Tenslotte kunnen er uit het gezamenlijke KRW-traject met Vlaanderen voorstellen voor maatregelen komen.
3. Ook de herziene Richtlijn Stedelijk Afvalwater vraagt de komende jaren om aanvullende inspanningen. Voor een aantal rioolwaterzuiveringsinstallaties worden scenario's en kostenramingen uitgewerkt. Deze maatregelen kunnen bijdragen aan verdere verbetering van de waterkwaliteit en daarmee aan de KRW-doelen.

Bestuurlijke, organisatorische en financiële consequenties op langere termijn

De waterkwaliteitsopgave vraagt ook na 2027 blijvende aandacht van bestuur en organisatie. Met de bestuursverkiezingen in 2027 is een zorgvuldige overdracht naar het nieuwe bestuur van belang. Daarnaast vraagt de realisatie van de resterende opgave om voldoende capaciteit voor grondverwerving, planvorming en uitvoering. Voor uitvoering van de reeds voorziene maatregelen zijn middelen opgenomen in het Investeringsplan. Eventuele aanvullende maatregelen en de financiële gevolgen van de herziene Richtlijn Stedelijk Afvalwater worden betrokken bij de uitwerking van het Waterbeheerprogramma 2028-2033 en ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd.

Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA)

De implementatie van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA) vormt de komende jaren een belangrijke ontwikkeling voor de waterketen. De richtlijn introduceert nieuwe Europese eisen voor de verwijdering van medicijnresten en andere microverontreinigingen uit afvalwater en legt daarmee aanvullende opgaven neer bij waterschappen. Daarnaast raakt de richtlijn aan bestaande beleidsontwikkelingen op het gebied van influentbeheer, klimaatadaptatie, energieneutraliteit en circulariteit. De Europese richtlijn wordt in 2027 vertaald naar specifieke Nederlandse wet- en regelgeving. De uitwerking hiervan wordt momenteel besproken tussen het Rijk, de waterschappen en andere betrokken partijen. De invoering van de richtlijn vindt gefaseerd plaats, waardoor de gevolgen voor beleid, bedrijfsvoering en investeringen stapsgewijs zichtbaar worden. In 2027 wordt verder gewerkt aan het in beeld brengen van de bestuurlijke, organisatorische en financiële consequenties van de ERSA voor Waterschap Brabantse Delta, zodat tijdig keuzes kunnen worden voorbereid over de uitvoering van de nieuwe wettelijke opgaven.

Ontwikkelingen Hoogwaterbeschermingsprogramma

Sinds 2014 werken de waterschappen en het Rijk samen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Doel is dat alle primaire waterkeringen, in totaal 1400 kilometer, uiterlijk in 2050 aan de veiligheidsnormen voldoen. Door stijgende (bouw-)kosten, extremer weer, strengere normen, beperkte uitvoeringscapaciteit en andere ontwikkelingen staat de financiering van het programma onder druk. Daarom zijn het Rijk en de waterschappen overeengekomen de financiering van het HWBP te versterken en maatregelen te treffen om het programma doelmatiger uit te voeren. Ondanks deze maatregelen blijft sprake van een aanzienlijke financiële opgave richting 2050. Om die reden is in de meerjarenraming vanaf 2030 rekening gehouden met een substantiële stijging van de solidariteitsbijdrage aan het HWBP.

Herijking normen regionale keringen

Door klimaatverandering neemt het belang van de regionale keringen toe. Op landelijk niveau en door de provincie Noord-Brabant wordt gewerkt aan een herijking van de normering van deze keringen. Daarbij wordt onderzocht of de beoordelingssystematiek die sinds 2017 wordt toegepast voor primaire keringen, ook bruikbaar is voor regionale keringen. De uitkomsten van dit meerjarig traject zijn nog onzeker. Aanpassing van de normering kan leiden tot aanvullende beheer-, verbeter- en versterkingsopgaven. De omvang, financiële gevolgen en effecten op de projectplanning zijn op dit moment nog niet te bepalen. Besluitvorming door de provincies is voorzien in 2031.

2.3 BELANGRIJKSTE AFWIJKINGEN TEN OPZICHTE VAN DE MEERJARENRAMING

Inleiding

Het uitgangspunt voor deze begroting is de koers en de lastenontwikkeling die is opgenomen in de Kadernota 2027-2031. De kadernota houdt de financiële ontwikkeling voor 2027 nog beheersbaar, maar de opgaven waar het waterschap voor staat zullen op de langere termijn leiden tot structureel hogere uitgaven. Nieuwe wettelijke eisen en maatschappelijke ontwikkelingen zetten blijvend druk op de investeringen, exploitatiekosten en de belastingtarieven.

Hieronder wordt eerst de ontwikkeling van de netto lasten volgens de Kadernota 2027-2031 toegelicht. Vervolgens worden de belangrijkste verschillen tussen de kadernota en deze begroting beschreven.

Netto lastenontwikkeling

In de Kadernota 2027-2031 is de volgende ontwikkeling van de netto lasten opgenomen ten opzichte van de Begroting 2026-2030:

Claims en besparingen kadernota	2027	2028	2029	2030
Autonome lastenontwikkeling	-200	+1.600	+1.800	+2.100
Keuzes programma's	+2.200	+2.300	+1.500	+1.300
Ontwikkeling kapitaallasten	-2.000	-2.000	-1.500	-1.400
Lastenontwikkeling	0	+1.900	+1.800	+2.000

Tabel: Lastenontwikkeling Kadernota 2027-2031 ten opzichte van MJR 2026-2030 (x € 1.000,-)

De autonome lastenontwikkeling wordt vooral bepaald door de verwachte ontwikkeling van de loonkosten, inflatie en rente. Voor 2027 is het saldo nog licht voordelig, mede door hogere opbrengsten uit separate afvalwaterstromen en lagere kosten voor elektriciteit en laboratoriumonderzoek. Vanaf 2028 slaat dit om naar hogere lasten, vooral als gevolg van de aanhoudende economische onzekerheid en geopolitieke ontwikkelingen die doorwerken in loon-, prijs- en rentekosten.

De kadernota bevat daarnaast gerichte keuzes met financiële gevolgen. Het gaat hierbij niet om een koerswijziging, maar om bijsturing om bestaande taken goed te kunnen blijven uitvoeren. Een deel hangt samen met het borgen van de ontwikkeling van innovatie en digitale transformatie in de reguliere organisatie, nu deze activiteiten niet langer via een afzonderlijk programma worden aangestuurd. Daarnaast zijn middelen nodig voor de programma's Waterketen en Watersystemen, onder meer vanwege strengere wettelijke eisen en het creëren van continuïteit in de betrouwbare werking van de zuiveringen. Zo is er sprake van structurele borging van kennis en capaciteit op het gebied van procesautomatisering en procesinformatisering. De aanvullende inzet is nodig om de kritieke infrastructuur betrouwbaar, beschikbaar en ongestoord te laten functioneren. De inzet op instroom en opleiding van procesoperators via de beroepsbegeleidende leerweg is nodig om vakmanschap te behouden bij pensionering en krapte op de arbeidsmarkt. Ook zijn er hogere kosten voor laboratoriumonderzoek gekoppeld aan strengere meetverplichtingen vanuit de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater en betere monitoring van waterkwaliteit. Daarnaast investeert AQUON in modernisering en nieuwe analysetechnieken.

De kapitaallasten vallen de komende jaren lager uit dan eerder geraamd. De rentekosten vallen in eerste instantie lager uit doordat langlopende geldleningen later en in geringere omvang zijn afgesloten dan in de vorige meerjarenraming was verondersteld. Later nemen de rentekosten juist toe, vanwege de hogere verwachte rentetarieven. Verder zijn alle investeringsprojecten herijkt op actuele uitgaven, waarbij een aantal projecten is doorgeschoven in de tijd. Bij het programma Waterketen zijn de projecten in 2026 vooral vertraagd door krapte op de aannemersmarkt, beperkte uitvoeringscapaciteit en het urgente en bedrijfskritische knelpunt op het gebied van procesautomatisering en procesinformatisering (PA/PI). Projecten binnen het programma Watersystemen kunnen vertragen vanwege de complexiteit en gebiedsafhankelijkheid, met tijdrovende processen zoals grondverwerving, vergunningen, inspraak- en bezwaarprocedures en afstemming met andere overheden.

Onderstaande tabel laat de ontwikkeling van de netto lasten van deze begroting zien ten opzichte van de Begroting 2026-2030 en de Kadernota 2027-2031:

Jaar	Netto lasten Begroting 2027	Verschil met kadernota	Netto lasten Kadernota 2027-2031	Netto lasten Begroting 2026
2027	221.988	+585	221.403	221.403
2028	231.248	-997	232.245	230.345
2029	243.840	+367	243.473	241.673
2030	257.004	+2.478	254.526	252.526
2031	259.142		n.v.t.	

Tabel: Netto lasten Begroting 2027 ten opzichte van Kadernota 2027-2031 (x € 1.000,-)

De begrote netto lasten voor het jaar 2027 zijn € 585.000 hoger dan opgenomen in de kadernota. Hier liggen twee ontwikkelingen aan ten grondslag:

Door het uitstel van de ingebruikname van het nieuwe financiële en projectmanagementsysteem, zoals toegelicht in paragraaf 5.3, zijn aanvullende kosten noodzakelijk. Deze hebben met name betrekking op de inhuur van externe expertise en de tijdelijke vervanging van medewerkers die voor de implementatie van het systeem worden ingezet, zodat de reguliere werkzaamheden kunnen doorgaan.

De ICT-uitgaven in de begroting vallen hoger uit dan geraamd in de kadernota. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de verwerking van de meest actuele contractindexeringen. Ook zijn kosten opgenomen die ten tijde van het opstellen van de kadernota nog niet bekend waren. De kadernota wordt opgesteld op een moment waarop nog niet alle ontwikkelingen, contractuele aanpassingen en marktontwikkelingen volledig inzichtelijk zijn. De begroting bevat daardoor een actuelere en meer volledige vertaling van de benodigde ICT-middelen om de continuïteit van de dienstverlening en de ondersteuning van de organisatie te waarborgen.

De hogere lasten in 2029 en 2030 worden veroorzaakt door de kapitaallasten van het project ‘Realiseren demo-installatie Vivimag voor terugwinning fosfaat op RWZI Nieuwveer’. Met dit innovatieve project wordt onderzocht of fosfaat uit afvalwater kan worden teruggewonnen voor hergebruik. Daarmee draagt het project bij aan de doelstelling uit het akkoord “Water verbindt ons” om grondstoffen terug te winnen en meer circulair te werken. Omdat de proefperiode van de installatie naar verwachting twee jaar bedraagt, worden de projectkosten volledig in 2029 en 2030 afgeschreven. Besluitvorming door het algemeen bestuur is voorzien in het eerste kwartaal van 2027. Daarbij wordt een nadere onderbouwing van de maatschappelijke en financiële meerwaarde van het project voorgelegd. Zonder de verwerking van deze kapitaallasten zouden alle jaren vanaf 2028 een voordeel laten zien ten opzichte van de Kadernota 2027-2031.

2.4 UITEENZETTING UITGANGSPUNTEN EN NORMEN

De volgende financiële uitgangspunten zijn gehanteerd bij het opstellen van de Begroting:

Financiële uitgangspunten	Begroting 2027	Kadernota jaar 2027	Begroting 2026
Loonkostenontwikkeling	3,75%	3,75%	3,75%
Inflatie	3,00%	3,00%	2,50%
Rente	3,25%	3,25%	3,00%

Tabel: Belangrijkste financiële uitgangspunten (in %)

Voor een meer uitgebreide toelichting met betrekking tot de gehanteerde uitgangspunten en normen wordt verwezen naar hoofdstuk 2 van de financiële begroting (deel II).

3. Programma’s en ontwikkelopgaven

3.1 INLEIDING

De programmabegroting en -verantwoording van het waterschap zijn ingericht rond de waterprogramma's waarvoor middelen worden ingezet en waarover het algemeen bestuur autorisatie verleent en verantwoording ontvangt. Deze programma's bevatten daarom zowel beleidsdoelen en activiteiten als de bijbehorende baten en lasten.

Ontwikkelopgaven zoals Innovatie & Digitale Transformatie, Klimaat & Duurzaamheid en Weerbaarheid hebben een organisatiebreed en programma-overstijgend karakter. Zij zijn gericht op het realiseren van samenhang, versnelling en vernieuwing binnen de primaire taken van het waterschap. De uitvoering en financiering van de onderliggende activiteiten vinden plaats binnen de reguliere programma's en processen, waardoor aan de ontwikkelopgaven geen afzonderlijke baten en lasten worden toegerekend. Om de bestuurlijke zichtbaarheid en sturing op deze belangrijke transities te behouden én tegelijkertijd beter aan te sluiten bij de Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen, worden deze thema's vanaf 2027 niet langer als afzonderlijke programma's gepresenteerd, maar als ontwikkelopgaven naast de reguliere programma's. Hierover wordt afzonderlijk gerapporteerd aan de hand van doelen, resultaten, voortgang en risico's, zonder zelfstandige financiële verantwoording.

De ontwikkelopgave Innovatie & Digitale Transformatie stopt

De afzonderlijke aansturing en rapportage van de ontwikkelopgave Innovatie & Digitale Transformatie wordt per 1 januari 2027 beëindigd. In 2026 wordt de opgave afgerond en worden de resultaten geborgd in de organisatie. We blijven doorgaan met belangrijke thema's, zoals de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS), kunstmatige intelligentie (AI) en innovatie. Deze onderwerpen blijven van groot belang voor het waterschap, maar worden voortaan vanuit de waterprogramma's en de processen verder ontwikkeld en uitgevoerd.

De ontwikkelopgave Klimaat & Duurzaamheid stopt eind 2027

De ontwikkelopgave loopt in 2027 nog door in aangepaste vorm en stopt per 1 januari 2028. Klimaatadaptatie (de omgeving aanpassen aan hitte, droogte en extreme regen) en klimaatmitigatie (het tegengaan van klimaatverandering) zijn al goed opgenomen in de waterprogramma's. Daarom geven we de komende tijd extra aandacht aan het verder verankeren van thema's op het gebied van duurzaamheid, zoals circulariteit, biodiversiteit en duurzaam opdrachtgeverschap in de dagelijkse uitvoering van onze werkzaamheden. Na afloop van de ontwikkelopgave worden deze onderwerpen volledig vanuit de reguliere programma's en processen voortgezet.

De ontwikkelopgave Weerbaarheid start per 1 januari 2027

Per 1 januari 2027 start de nieuwe ontwikkelopgave Weerbaarheid. De indicatoren, activiteiten en resultaten zullen in de loop van 2027 vorm krijgen en opgenomen worden in de bestuursrapportages.

3.2 PROGRAMMAPLANNEN

Hoe ziet de opbouw van een programmaplan eruit?

De programma's Waterketen, Watersystemen en Waterveiligheid & Vaarwegen hebben dezelfde opbouw. Elk programmaplan start met een beschrijving van het doel van het programma en laat zien aan welke duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties het programma bijdraagt.

Afbeelding: De 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Vervolgens worden de belangrijkste indicatoren weergegeven en kort toegelicht. Deze indicatoren geven inzicht in de voortgang en de resultaten van het programma. Ook is een financieel overzicht opgenomen met de bruto lasten, overige opbrengsten en investeringsuitgaven. Daarna worden de belangrijkste thema's binnen het programma beschreven. Per thema wordt toegelicht welk doel we willen bereiken, wat we daarvoor op hoofdlijnen doen en of we op koers liggen. De concrete activiteiten en resultaten zijn opgenomen in bijlage 1 van de begroting. Per resultaat is aangegeven wat het beoogde einddoel is, wanneer dit doel bereikt moet zijn en welke activiteiten in 2027 worden uitgevoerd om dit doel te realiseren. Hierbij wordt aangegeven of sprake is van een resultaatverplichting, inspanningsverplichting of een eigen ambitie, conform de uitgangspunten van het Waterbeheerprogramma.

Type verplichting	Toelichting
Eigen wens	Vanuit het eigen Waterbeheerprogramma / bestuurlijke besluitvorming
Resultaat	Concrete doelen/resultaten vanuit Rijks- of Provinciale wet- of regelgeving (zoals de KRW-normen)
Inspanning	Vanuit bestuurlijke afspraken met partners
Wettelijke verplichting	Vanuit wetgeving / juridische verplichting

Tabel: Legenda type verplichtingen resultaattabellen programma's

PROGRAMMA WATERKETEN

Afbeelding: Overzicht zuiveringen, rioolgemalen en persleidingen in beheer

Doel

Een toekomstbestendige waterketen die voldoet aan de KRW- en ERSA-verplichtingen tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Het programma realiseert dit door een doelmatige uitvoering van de zuiveringstaak, een integrale benadering van waterketen en watersysteem en het slim benutten van data en ontwikkelingen op het gebied van digitale transformatie. Daarmee wordt het bestuur in staat gesteld om op hoofdlijnen te sturen op prestaties, risico's, investeringen en maatschappelijke effecten.

Afbeelding: Bijdrage duurzame ontwikkelingsdoelstellingen programma Waterketen

Belangrijkste indicatoren

Einddoel	KPI eind 2027 Begroting
Transport en zuiveren afvalwater	
Tijdige implementatie van de nieuwe ERSA-zuiveringseisen en monitoringseisen. Het gaat om aanpassingen van installaties voor het verwijderen van nutriënten (ook voor KRW) en medicijnresten en monitoring van meerdere stoffen, energiegebruik en uitstoot van broeikasgassen.	100% overzicht van de opgave t.b.v. ERSA en KRW voor de waterketen
Goede uitvoering van de zuiveringstaak door o.a. structurele inspecties, adequaat onderhoud, feilloze bediening en verantwoorde behandeling van reststoffen zoals slib.	99% voldoen aan lozingseisen en afnameafspraken
Duurzame en weerbare waterketen	
Tijdige implementatie van de ERSA-eisen voor energieneutraliteit van de zuiveringen en transportsystemen.	100% overzicht van de energieopgave t.b.v. ERSA
Samen met ketenpartners inzetten op een efficiënte en effectieve (en daarmee duurzame en innovatieve) waterketen en strengere toepassing van de wet en het influent acceptatiebeleid.	100% overzicht t.b.v. monitoring en strenger influentbeleid

Tabel: Belangrijkste indicatoren programma Waterketen

Wat kost het?

Programma Waterketen	Begroting 2027	MJR 2028	MJR 2029	MJR 2030	MJR 2031
Lasten en baten exploitatie					
Bruto lasten	110,74	115,09	124,04	133,35	128,62
Baten	2,45	2,42	2,46	2,49	2,46
Netto lasten	108,29	112,7	121,58	130,86	126,15
Investeringsuitgaven					
Netto investeringen	44,60	58,30	58,20	48,00	49,00

Tabel: Financiën programma Waterketen (x € 1 miljoen)

Thema's

Transport en zuiveren afvalwater

Het programma waterketen is verantwoordelijk voor het transporteren en zuiveren van afvalwater. Dit is een wettelijke en maatschappelijke taak. We voldoen aan eisen en afspraken die de wetgever, partners en wijzelf vragen. Zolang een echte systeemverandering niet haalbaar is, passen we (onze verouderde) installaties en processen aan om toe te werken naar de transitie van de waterketen. In de uitvoering worden nieuwe wettelijke taken, die steeds belangrijker worden, meer geïntegreerd in de zuiveringstaak. Denk hierbij aan klimaat- en circulariteitsdoelen van de waterschappen, de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten en de Cyberbeveiligingswet. Niet-wettelijke taken, zoals extra ambities van het waterschap en van haar partners worden zorgvuldig afgewogen.

Tegelijkertijd staat de continuïteit van de huidige afvalwaterketen onder druk door de veroudering van onderdelen van het transportsysteem en de zuiveringen. Hierdoor nemen de onderhouds- en vervangingsopgaven toe. Daarnaast hebben we te maken met netcongestie en krapte op de arbeidsmarkt. In 2027 richten we ons daarom op het beheerst laten functioneren van de bestaande systemen, het vergroten van de betrouwbaarheid van kritieke assets en het versterken van de weerbaarheid van de waterketen.

Ook worden de gevolgen van de Kaderrichtlijn Water en de Europese richtlijn stedelijk afvalwater voor de waterketen steeds beter inzichtelijk gemaakt. In 2027 worden gerichte keuzes gemaakt om de waterketen toekomstgericht te maken, met oog voor de financiële- en bredere gevolgen voor het waterschap en de omgeving.

Duurzame en weerbare waterketen

We transformeren en bouwen aan een innovatieve, duurzame, flexibele en weerbare waterketen. Zo voegt deze optimaal waarde toe aan de samenleving, de omgeving en toekomstige generaties. De huidige wijze van afvalwater zuiveren is op termijn niet meer toekomstbestendig. Daarom wordt ingezet op een transitie om naar een toekomstbestendige werkwijze te komen. Daarbij ligt de focus niet alleen op de huidige watertaken, maar ook op een energie-efficiënte, circulaire en klimaatneutrale waterketen. Deze transitie wordt ondersteund door innovaties gericht op de ontwikkeling, beproeving en opschaling van oplossingen.

Samen met ketenpartners wordt de waterketen efficiënt en effectief (en daarmee duurzaam) ingericht voor alle huidige en toekomstige opgaven: van rioolwater naar waardevol zoetwater, grondstoffen en energie. De toekomstbestendige rioolwaterzuiveringsinstallaties en

transportleidingen voldoen niet alleen aan de KRW- en ERSA-eisen, maar zijn flexibel ingericht om de waterketen weerbaar te maken voor huidige en nieuwe omstandigheden zoals klimaatverandering, veranderende (geo)politieke omstandigheden en ontwikkelingen op het gebied van digitale transformatie.

Afbeelding: Aeratietank RWZI Bath

PROGRAMMA WATERVEILIGHEID EN VAARWEGEN

Afbeelding: Overzicht waterkeringen en kunstwerken in beheer

Doel

We werken aan een toekomstbestendig watersysteem met robuuste waterveiligheid, betrouwbare vaarwegen en een effectief muskusrattenbeheer. We versterken de bescherming van mens, natuur en infrastructuur en vergroten de veerkracht tegen klimaatverandering en extreme weersomstandigheden.

Afbeelding: Bijdrage duurzame ontwikkelingsdoelstellingen programma Waterveiligheid en Vaarwegen

Belangrijkste indicatoren

Einddoel	KPI eind 2027 Begroting	Toelichting
Waterveiligheid		
Primaire keringen voldoen aan de norm voor 2050	67%	Er wordt gewerkt aan 5 verschillende dijkversterkingsprojecten onder het HWBP.
Regionale keringen voldoen aan de norm voor 2030	94%	Er wordt gewerkt aan 3 verschillende dijkversterkingsprojecten.
Muskus- en beverrattenbeheer		
In 2035 zijn de muskusratten teruggedrongen tot aan de landsgrens	10% minder vangsten ten opzichte van vorig jaar	Aan deze landelijke afspraak werken we samen met de Brabantse waterschappen onder de Gemeenschappelijke Regeling Muskusratten.
Vaarwegen		
In 2027 voldoen de belangrijkste vaarwegen aan de geldende richtlijnen	100%	Het waterschap voldoet hieraan door de inhaalslag baggeren en maakt een plan van aanpak om de werkzaamheden te continueren.

Tabel: Overzicht belangrijkste indicatoren programma Waterveiligheid en Vaarwegen

Wat kost het?

Programma Waterveiligheid en Vaarwegen	Begroting 2027	MJR 2028	MJR 2029	MJR 2030	MJR 2031
Lasten en baten exploitatie					
Bruto lasten	43,95	45,70	47,09	48,97	52,97
Baten	2,69	2,37	2,43	2,49	2,47
Netto lasten	41,27	43,33	44,65	46,48	50,50
Investeringsuitgaven					
Netto investeringen	14,20	13,90	19,00	25,20	26,00

Tabel: Financiën programma Waterveiligheid en Vaarwegen (x € 1 miljoen)

Thema's

Verminderen van overstromingsrisico's

Waterveiligheid

In 2050 moeten alle primaire waterkeringen in Nederland aan de norm voldoen. Dit gebeurt binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). In 2027 lopen er vijf dijkversterkingsprojecten van Brabantse Delta. In 2030 moeten alle regionale waterkeringen in Noord-Brabant aan de norm voldoen. Het gaat in 2027 om drie projecten die in voorbereiding zijn. We constateren dat de geraamde uitvoeringskosten voor twee projecten hoger zijn dan eerder ingeschat. Naar aanleiding

van aanvullend onderzoek, zullen er gesprekken plaatsvinden over de financiële consequenties voor de verschillende partijen.

Naast het verbeteren van de waterkeringen in projecten, vormt het beheer door middel van beoordeling, toetsing, inspectie, onderhoud, calamiteitenzorg, vergunningverlening, toezicht en handhaving een belangrijke en omvangrijke opgave binnen de dagelijkse werkzaamheden van de waterveiligheid. Door de inzet van innovatieve technieken bij handhaving en inspecties krijgen we steeds meer continu inzicht in de staat van onze keringen. Daarnaast wordt er verdere invulling gegeven om te komen tot real-time inzicht in overstromingsrisico's. Er wordt inzicht ontwikkeld in de actuele toestand van primaire waterkeringen en de belastingen vanuit het watersysteem. Dit wordt beter en breder inzichtelijk gemaakt net als de meldingen en waarnemingen uit het veld. Door deze informatiebronnen te combineren ontstaat een steeds completer en actueler beeld van de waterveiligheid, waarmee risico's eerder kunnen worden gesignaleerd en beter onderbouwde keuzes kunnen worden gemaakt.

Bij het onderhoud van waterkeringen werken we steeds duurzamer, biodiverser en efficiënter. Positieve resultaten van onder andere sinusmaaien ondersteunen deze ontwikkeling. Ook worden contractvormen en beheerinstrumenten doorontwikkeld, passend bij de aankoop en het onderhoud van regionale keringen. In 2027 worden de criteria voor de aankoopstrategie uitgewerkt en door het dagelijks bestuur vastgesteld, in lijn met het hernieuwde grondbeleid dat in 2026 ter besluitvorming voor ligt.

Om ook in de toekomst voorbereid te zijn op hoogwater en andere calamiteiten investeren we structureel in opleiden, trainen en oefenen. Dit draagt niet alleen bij aan de vakbekwaamheid van medewerkers, maar ook aan de weerbaarheid van de organisatie. Daarnaast werken we aan actualisering en verbetering van calamiteitenplannen, bewustwording bij inwoners en gebiedspartners waarbij overstromingsscenario's bij ontwikkelingen in de openbare ruimte doorlopend worden meegenomen.

De primaire keringen worden in de tweede landelijke beoordelingsronde beoordeeld aan de hand van nieuwe hydraulische randvoorwaarden. Voor de regionale keringen is periodieke toetsing ook weer gestart. Parallel hieraan worden door de provincie Noord-Brabant de normen herijkt in samenwerking met de Brabantse waterschappen.

Waterschap Brabantse Delta is gezien de waterveiligheidsontwikkelingen in verschillende landelijke gremia actief en past indien nodig het eigen beleid hierop aan. Daarnaast positioneren we ons waterschap en onze projecten bij relevante gebiedspartners.

Afbeelding: Dijkversterkingswerkzaamheden bij de Standhazensedijk

Muskus- en beverrattenbeheer

Er wordt in 2027 verder ingezet op het terugdringen van muskusratten tot aan de landsgrens. De groeiende beverpopulatie leidt tot nieuwe uitdagingen voor de waterveiligheid. Graafactiviteiten van andere gravers dan muskus- en beverratten in en nabij waterkeringen vragen om extra toezicht en maatregelen.

Vlot en veilig vervoer over water

In 2027 werkt het waterschap verder aan een veilig, vlot, betrouwbaar en doelmatig functioneren van de provinciale vaarwegen in West-Brabant. Hierbij wordt het onderscheid gemaakt in het vaarwegbeheer en het nautisch beheer. Daarbij ligt de nadruk op het verder professionaliseren van het beheer, het vergroten van het inzicht in de technische en financiële opgaven en het maken van scherpe keuzes over prioritering en inzet van middelen.

De samenwerking met de provincie Noord-Brabant blijft hierbij van groot belang. Voor het vaarwegbeheer wordt ingezet op de verdere voorbereiding en uitvoering van de vervangings- en renovatieopgaven van vier grote sluizen, het onderhoud van damwanden, beschoeiingen en oeververdedigingen en het verkrijgen van actueel inzicht in de resterende baggeropgave. De resultaten van metingen en inspecties in 2027 vormen hiervoor een belangrijke basis en ondersteunen de prioritering van de vervolgaanpak. Daarnaast wordt in 2027 uitvoering gegeven aan een plan van aanpak voor de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke). Daarmee krijgen we inzicht in de kwetsbaarheden, betrouwbaarheid en continuïteit van vitale assets, waaronder de sluiscomplexen, en de gevolgen voor beheer, onderhoud, bediening en calamiteitenzorg. Deze activiteiten vragen om aanvullende capaciteit en inspanningen en dragen bij aan het invullen van onze zorgplicht en het versterken van de weerbaarheid van de organisatie.

Afbeelding: Werk- en inspectieboot

Duurzaamheid en innovatie

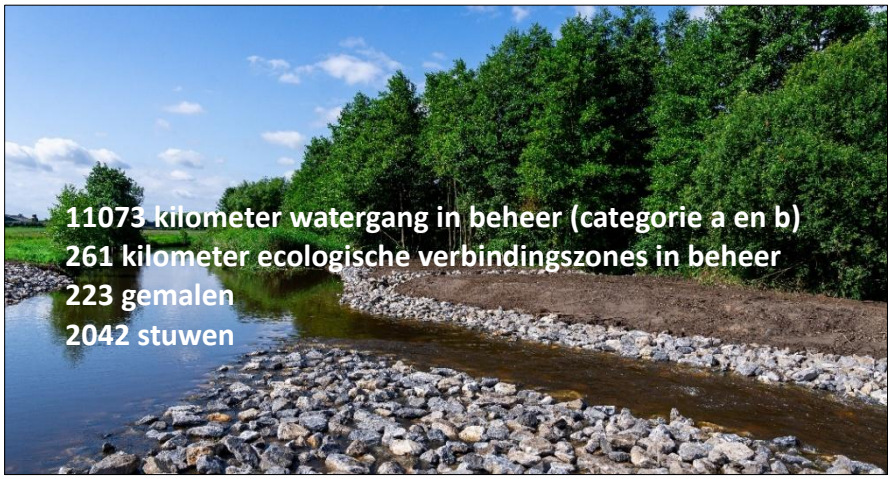
In 2027 worden de duurzaamheids- en circulariteitsambities verder geïntegreerd bij werkzaamheden aan waterkeringen en vaarwegen. Zo wordt op natuurlijke momenten verkend of het mogelijk en wenselijk is om het ecologisch beheer van de waterkeringen verder uit te breiden. Daarnaast zullen zoveel mogelijk duurzame materialen worden gebruikt bij vervangingsopgaven en kunnen reststromen mogelijk een andere toepassing krijgen. Hierbij kan worden gedacht aan het hergebruiken van beschoeiingen of damwanden. Verder is er bij de dijkversterking Moerdijk-Drimmelen sprake van samenwerking met de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). Hier wordt gewerkt in een aanpak waarin natuur, waterveiligheid en ruimtelijke kwaliteit samenkomen (“Nature-based Solutions”).

Het programma Waterveiligheid en Vaarwegen blijft innovatieve mogelijkheden verkennen om projecten en beheermaatregelen doelmatiger uit te voeren. Daarnaast breidt het waterschap de inzet van drones verder uit in de organisatie (bijvoorbeeld dijkinspectie, handhaving). Ook volgt het waterschap ontwikkelingen op het gebied van eDNA monitoring voor muskusratten en werkt het actief aan vang- en beheermethoden waarbij rekening wordt gehouden met dierenwelzijn.

Afbeelding: Onderzoek erodeerbaarheid klei bij Fort Sabina, proeven in de Deltagoot.

PROGRAMMA WATERSYSTEMEN

Afbeelding: Overzicht watergangen, ecologische verbindingszones en objecten in beheer

Doel

Het waterschap werkt samen met medeoverheden, (agrarische) ondernemers, natuurorganisaties en andere partners aan een goed functionerend watersysteem en aan een sterk en toekomstbestendig waterlandschap met het vizier op 2050. Aansluiting bij de principes van Water en Bodem (meer) sturend staat daarbij centraal, waarbij schoon en voldoende water beschikbaar blijft. Dit is van groot belang voor planten, dieren én voor een gezonde en prettige leefomgeving voor mensen. Tegelijkertijd wordt rekening gehouden met klimaatverandering en de steeds extremere periodes van droogte en regen.

Afbeelding: Bijdrage duurzame ontwikkelingsdoelstellingen programma Watersystemen

Belangrijkste indicatoren

Einddoel	KPI Begroting 2027	Toelichting
Gezond water		
Realisatiegraad maatregelpakket Kaderrichtlijn Water	71%	De realisatie betreft het gemiddelde van de uitgevoerde maatregelen binnen het KRW-maatregelenpakket: natte natuurparels, beek en kreekherstel, bouwen met natuur, ecologische verbindingszones, vispassages, onderzoeken/pilots, akkerrandenbeheer, en extensief onderhoud.
Water in balans		
Versterken van de regionale zoetwaterbeschikbaarheid door uitvoering van de Brabantse Droogteagenda	75%	De KPI geeft inzicht in de voortgang van de maatregelen uit de Brabantse Droogteagenda gericht op waterconservering, bosrevitalisering, effluenthergebruik, grondwateraanvulling en duurzaam watergebruik.
Voldoen aan marges peilbesluiten	81%	We meten waterstanden bij 315 peilgebieden. Van 1 januari tot 1 augustus lag het peil gemiddeld 19% van de tijd buiten de marge van 10 tot 15 cm rond het streefpeil, vanwege de aanhoudende droogte. In een aantal gebieden voeren we bewust een hoger peil dan de marge toestaat. Zo voeren we extra water aan. In andere gebieden zakt het peil juist onder de marge, doordat er te weinig water beschikbaar is.
Klimaatbestendige regio		
Het aantal stroomgebieden waar we een actuele, integrale visie hebben opgesteld vanuit het handelingsperspectief “Water en Bodem sturend”	3 stroomgebieden	In 2026 is gestart met gebied Mark en Bovenlopen, Polder 2.0 en de systeemvisie zeekleipolders als onderdeel van de Stedelijke Regio West-Brabant. Deze lopen door tot in 2027. Voor de Stedelijke Regio West-Brabant is voorzien dat in 2027 gestart wordt met een systeemvisie voor de zandgronden (analoog aan de systeemvisie zeekleipolders 2026).

Tabel: Belangrijkste indicatoren programma Watersystemen

Wat kost het?

Programma Watersystemen	Begroting 2027	MJR 2028	MJR 2029	MJR 2030	MJR 2031
Lasten en baten exploitatie					
Bruto lasten	83,48	86,02	89,12	91,54	93,97
Baten	5,08	4,53	4,62	4,63	4,39
Netto lasten	78,40	81,49	84,50	86,91	89,58
Investeringsuitgaven					
Netto investeringen	15,30	14,00	11,30	11,60	11,80

Tabel: Financiën programma Watersystemen (x € 1 miljoen)

Thema's

Algemeen

Voor 2027 blijven de opgaven binnen het programma Watersystemen omvangrijk. De grootste uitdaging ligt bij het behalen van de doelen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW). Ondanks de voortgang van het maatregelenpakket vraagt de resterende opgave, mede door externe afhankelijkheden en de beperkte beïnvloedbaarheid van sommige waterkwaliteitsfactoren, blijvende aandacht.
Langdurige droge perioden, piekbuien en de toenemende druk op de beschikbare watervoorraad maken het noodzakelijk om voortdurend te zoeken naar een balans tussen water vasthouden, afvoeren en verdelen. In 2027 zal een nieuwe aanbesteding van de maaibestekken plaatsvinden. De samenwerking hierin met gemeenten zal hierbij worden meegenomen. Daarbij wordt specifiek aandacht besteed aan het steeds meer ecologisch maaien en de gezamenlijke ambities op dit vlak.

Klimaatbestendige regio

De verandering van het klimaat heeft grote impact op Midden- en West-Brabant en daarmee ook op het waterbeheer. Tegelijkertijd neemt de druk op de beschikbare ruimte toe. Dit vraagt om een gezamenlijke aanpak met overheden, inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners, gericht op een klimaatbestendige inrichting van de leefomgeving waarin water en bodem een sturende rol vervullen. De verdere ontwikkeling van strategie en organisatie vindt in 2027 plaats binnen het programma Klimaat & Duurzaamheid. Binnen het programma Watersystemen wordt deze koers vertaald naar concrete gebiedsprocessen en projecten.

In 2027 wordt verder gebouwd op de resultaten van 2026. Daarbij ligt de nadruk op de afronding van lopende trajecten en de start van de systeemvisie Zandgronden binnen de Regionale Investeringsagenda van de Stedelijke Regio West-Brabant.

Sinds 2025 participeert het waterschap in de Ontwerptafel Powerport Moerdijk. De besluitvorming door het Rijk krijgt in 2027 verder vorm. Gezien de potentiële impact van deze nationale opgave op het watersysteem blijft actieve betrokkenheid van het waterschap noodzakelijk. Daarbij bestaat een belangrijke samenhang met de dijkversterking WAD (zie Waterveiligheid) en de regionale ontwikkelingen binnen de Stedelijke Regio Breda-Tilburg.

Gezond water

In West-Brabant wordt gewerkt aan een gezonde leefomgeving waarin gezond water een essentieel onderdeel is. Eind 2027 moet het watersysteem voldoen aan de eisen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Dit vereist naast de dagelijkse beheermaatregelen ook specifieke projecten en diverse stimuleringsinitiatieven. De waterkwaliteitsopgave gaat verder dan de KRW en blijft ook na 2027 van kracht. In Stroomgebiedbeheerplan 4 (SGBP 4) (2028-2033) werken we met de provincie Noord-Brabant, gemeenten en gebiedspartners aan het realiseren van de resterende KRW-maatregelen. Voor een hoger KRW-doelbereik en de waterkwaliteitsopgave op lange termijn voeren de Provincie en de waterschappen tot eind 2027 het KRW-Impulsprogramma Brabant uit. De specifieke KRW-impulsmaatregelen voor het waterschap zijn 25 juni 2025 door het AB vastgesteld en de realisatie is in volle gang.

Een groot knelpunt bij de inrichtingsmaatregelen is de beschikbaarheid van grond. Hier is door Programmeren, Planvorming en Vastgoed een impuls aan gegeven door samen kansen in kaart te brengen. Hierdoor is een aantal strategische grondaankopen gedaan in gebieden waar nog opgaven liggen. Naast grondaankoop wordt gekeken naar alternatieven zoals zelfrealisatie of realisatie op gronden van terreinbeherende organisaties. Hiermee komen weliswaar meer mogelijkheden voor verdere planvorming en uitvoering maar naar verwachting zal aanvullend instrumentarium nodig zijn in de vorm van bijvoorbeeld gedoogplicht of onteigening.

De KRW-ambassadeur voor de gemeenten gaat na de fase van agenderen, inspireren en faciliteren richting 2027 over naar de fase van borgen. We sporen gemeenten aan een eigen KRW-actieplan op te stellen en hier een gemeentebreed gedragen plan van te maken. In januari 2027 organiseren we een tweede Blue (water) Monday als ijkpunt en startschot voor het laatste KRW-impulsjaar. Gemeentelijke kerngroepen werken voor zoveel mogelijk onderwerpen concrete werkafspraken uit, die tijdens deze bijeenkomst worden bekrachtigd. We informeren ook Vlaanderen over de aanpak en de mogelijkheden.

De strategie microverontreinigingen is in maart 2026 vastgesteld en in uitvoering. In deze strategie wordt beschreven hoe het waterschap de belasting met microverontreinigingen wil terugdringen via vier strategische sporen: produceren & gebruik, lozen, zuiveren en watersysteem. Diverse projecten die onder deze strategie vallen zijn in uitvoering, of worden in 2027 uitgevoerd (zoals de pilot indirecte lozingen met de gemeente Geertruidenberg en de Schone Maaswaterketen, het project ‘over grenzen voor waterkwaliteit’ en het maken van een campagne voor het tegengaan van het gebruik van diclofenac-gels). Onder de KRW-impulsmaatregel ‘bronaanpak chemische stoffen’ zijn in 2026 alle gebiedssessies uitgevoerd voor het bepalen van de bronnen, handelingsperspectieven en maatregelen samen met experts van het waterschap, gemeenten en de omgevingsdienst. In 2027 worden de opgehaalde maatregelen verder uitgezet. Hierbij wordt ook nauw samengewerkt door VTH (Vergunningen, Toezicht & Handhaving), OMWB (Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant) en de gemeenten. Ondersteunend aan de bronaanpak is in 2025/2026 een breed pakket aan chemische stoffen gemeten bij 9 rioolwaterzuiveringsinstallaties. Hierbij zijn metingen verricht in het influent, effluent en het oppervlaktewater bij de rioolwaterzuiveringsinstallaties. In 2027 worden de resultaten van de metingen verder uitgewerkt en worden eventuele vervolgstappen genomen.

In 2027 verwacht VTH vier vergunningen voor directe lozingen te actualiseren. Dit betreft complexe en langdurige trajecten waarbij het waterschap ook afhankelijk is van de aangeleverde gegevens van bedrijven. Daarnaast zullen drie vergunningen worden bezien of deze nog voldoen aan de huidige wet- en regelgeving. Ook voert VTH in 2027 1.000 fysieke controles uit op bedrijven. Naast reguliere controles worden hierbij ook monsternames gedaan om het afvalwater te onderzoeken. Als laatste staat het opstellen van drie maatwerkvoorschriften voor eigen zuiveringen op de planning. In 2027 wordt ook gekeken naar de impact van lozingen van decentrale zuiveringen, IBA's (Individuele Behandeling Afvalwater) en overstorten op het watersysteem. Brabantse Delta stelt beleid op over hoe om te gaan met decentrale zuiveringen en IBA's in beheer van anderen.

Voor het beperken van erfemissies gewasbeschermingsmiddelen is tot 2026 ingezet op de versnelde controle van 400 spoelplaatsen. Aangezien niet alle spoelplaatsen in 2026 bezocht kunnen worden loopt dit in 2027 door. Ook eventuele vervolgacties naar aanleiding van ongewenste constateringen loopt daarmee door in 2027. Met de agrarische sector wordt continu actief samengewerkt aan een betere waterkwaliteit en vermindering van emissies in het kader van het Deltaplan Agrarisch waterbeheer (Bodem UP, Schoon Water voor Brabant, aanpak agrarische erfemissies en agrarisch natuur/waterbeheer). Er zijn mogelijkheden en er is een bestuurlijke wens om extra in te zetten op pakketten voor waterbeheer in het agrarisch natuurbeheer (zoals akkerrandenbeheer, bodemverbetering en ecologisch slootschonen). Voor 2027 en 2028 wordt een extra financiële inzet voorzien van 250k per jaar. Dit wordt verder uitgewerkt in het najaar 2026 waarbij tevens bekeken wordt in hoeverre de begroting hierbij aangepast moet worden.

Om de negatieve impact van invasieve exoten op gezond water beter te kunnen aanpakken is in 2026 een team gestart voor plaagsoorten en invasieve exoten. Binnen dit team wordt gewerkt aan een actieplan voor de aanpak van invasieve exoten. Voor het herstellen van biodiversiteit is een actieplan Biodiversiteit opgesteld. De uitvoering van het actieplan is gestart.

Afbeelding: Droogte in beeld

Water in balans

Samen met partijen in laag-Nederland wordt het project Freshem-NL uitgevoerd. Binnen dit project wordt de zoet- en zoutverdeling in en de samenstelling van de ondergrond in beeld gebracht met een helikopter. In 2025 en 2026 is op landelijke schaal veel data ingewonnen. Voor West-Brabant zullen naar verwachting begin 2027 de resultaten beschikbaar komen. In de PAN-polders wordt gewerkt aan het project "optimalisatie zoetwatersituatie PAN-polders". In 2024 en 2025 is samen met gebruikers gemeten en zijn mogelijke maatregelen uitgewerkt. In 2026 worden verdere voorbereidingen getroffen om daadwerkelijk tot uitvoering over te kunnen gaan. Voor sommige maatregelen moeten gronden worden verworven. In de tweede helft van 2026 worden de rijks- en provinciale bijdragen aangevraagd. In het project Water tussen Wal en Schelde is samen met de twee provincies, waterschap Scheldestromen en Brabants Landschap een project uitgewerkt om water aan te voeren naar het Markiezaatsmeer in het kader van de Natura 2000-doelen. In juni 2026 is hiervoor een samenwerkingsovereenkomst (SOK) ondertekend voor de uitvoering. De uitvoering start naar verwachting in 2027. In de zomer van 2026 is een aanvraag voor een specifieke uitkering (SPUK) ingediend voor de rijksbijdrage uit het Deltafonds. Ook de twee provincies dragen bij in de realisatiekosten. Het waterschap zorgt voor de uitvoering.

Als onderdeel van de Krekenvisie West-Brabant vindt in de deelgebieden Cruijslandse Kreken en Ligne-Steenbergse Vliet de voorbereiding en uitvoering van kreekherstel en ecologische verbindingszones plaats. De realisatie van ecologische verbindingszone Steenbergse Vliet-Ligne start Q3. De werkzaamheden voor project Cruijslandse kreken zijn in voorbereiding en uitvoering is gepland in 2026. In combinatie met een goed (dynamisch) peilbeheer wordt hiermee het systeem robuuster en kan in perioden van dreigend watertekort water in het gebied worden vastgehouden. Er is nog Deltafondsgeld beschikbaar voor aanvullende maatregelen uit het Krekengebied. We onderzoeken of deze middelen kunnen worden ingezet voor maatregelen die uiterlijk in 2027 moeten zijn uitgevoerd.

In 2026 is gestart met het ontwikkelen van een toekomstvisie op het poldersysteem van West-Brabant (polder 2.0). Dit gebeurt in samenhang met de visie zeekleipolders van de stedelijke regio (zie ook Klimaatbestendige regio). De bouwstenen en principes voor een klimaatrobuust polderwatersysteem worden in 2026 aan het bestuur voorgelegd. De beschikbaarheid van zoetwater staat steeds meer onder druk door langere perioden van droogte, een toenemende watervraag en klimaatverandering. Daarom werken we in 2027 aan een robuust watersysteem. We benutten beschikbare zoetwaterbronnen beter, houden water langer vast en onderzoeken nieuwe mogelijkheden voor wateraanvulling. Samen met overheden, ondernemers, natuurorganisaties en andere partners werken we aan een betere balans tussen waterbeschikbaarheid, watergebruik en de draagkracht van het watersysteem.

Binnen het Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ) werken we verder aan de voorbereiding en uitvoering van fase 3. Op basis van het werkprogramma worden maatregelen voorbereid en uitgevoerd voor de waterconservering, herstel van beekdalen en natte natuur en het vergroten van de sponswerking van bodem en watersysteem. Zo houden we water beter vast in droge perioden. Hiermee geven we invulling aan de ambities van zowel DHZ als de Brabantse Droogteagenda.

Naar aanleiding van de extreme droogte in 2026, worden opgedane ervaringen gebruikt om verbeterpunten voor processen in 2027 uit te voeren. Ook voeren we de Brabantse Droogteagenda verder uit. De focus ligt op waterconservering in de haarvaten van het watersysteem, bosrevitalisering en het ontwikkelen van aanvullende bronnen voor de regionale zoetwaterbeschikbaarheid. Daarnaast werken we aan de verdere uitwerking van beregeningsbeleid, Bedrijfsbodemwaterplannen en maatregelen die bijdragen aan een betere balans tussen grondwateraanvulling en grondwatergebruik.

In 2027 onderzoeken en ontwikkelen we verder hoe centraal en decentraal gezuiverd afvalwater kan worden ingezet voor de regionale zoetwaterbeschikbaarheid. Op basis van lopende verkenningen en praktijkcasussen bekijken we waar gezuiverd afvalwater kan bijdragen aan het beperken van droogteschade, het aanvullen van grondwatervoorraden en een betrouwbare beschikbaarheid van zoet water. Daarbij kijken we ook naar investeringen, waterkwaliteit, governance, beheer en de systeemwaarde voor het regionale watersysteem. De uitkomsten gebruiken we bij toekomstige investeringsbesluiten en de verdere ontwikkeling van het waterbeheer in Brabant.

In 2027 zal verdere uitwerking plaatsvinden van een maatregelenpakket voor de GGA-gebiedsprocessen (Gebiedsgerichte Aanpak). Dit in vervolg op de in juni 2026 verschenen Kamerbrief ‘Weer ruimte voor boer, natuur en bouw: maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof’. Het maatregelpakket bevat verschillende beleidsvoornemens die nog nadere uitwerking vragen waarbij inzet van het waterschap wordt verwacht.

Afbeelding: Gemaal Moerdijk

3.3 ONTWIKKELOPGAVEN

KLIMAAT EN DUURZAAMHEID

Doel

Waterschap Brabantse Delta neemt een maatschappelijke verantwoordelijkheid en pakt een actieve rol in het verduurzamen van onze omgeving. We werken samen met partners aan een vitale regio die klimaatbestendig, klimaatneutraal en circulair is en de biodiversiteit is hersteld. Duurzaam opdrachtgeverschap zorgt er daarbij voor dat deze doelen doorwerken in onze interne processen en in de opdrachten aan de markt.

Afbeelding: Bijdrage duurzame ontwikkelingsdoelstellingen programma Klimaat en Duurzaamheid

Belangrijkste indicatoren

Einddoel
Klimaatadaptatie
In 2050 is ons werkgebied waterrobuust en klimaatbestendig ingericht en beheerd.
Klimaatneutraal
Het waterschap streeft naar klimaatneutraliteit in de eigen bedrijfsvoering in 2035 en in de keten, inclusief de uitstoot van derden, in 2040.
Circulair
Waterschap Brabantse Delta heeft de ambitie om te streven naar een 100% circulaire economie in 2050. Als tussenstappen streven de waterschappen naar 50% minder primair grondstoffengebruik in 2030 en 15% minder totaal grondstofverbruik t.o.v. 2016 in 2035.
Biodiversiteit
In 2050 draagt Waterschap Brabantse Delta vanuit zijn taken en het beheer van zijn assets bij aan biodiversiteitsherstel en gezonde, veerkrachtige ecosystemen.
Duurzaam opdrachtgeverschap
In 2030 zijn alle doelen van Klimaat & Duurzaamheid via duurzaam opdrachtgeverschap geborgd in de operationele processen van het waterschap en volledig geïmplementeerd in de duurzame bedrijfsvoering.

Tabel: Belangrijkste indicatoren programma Klimaat en Duurzaamheid

Thema's

Algemeen

In 2027 ronden we het programma af en borgen we de doelen van Klimaat & Duurzaamheid. In dit jaar verschuift de focus van ontwikkelen en aanjagen naar afronden, borgen, overdracht en het stevig verankeren van klimaat & duurzaamheid in de bestuurlijke besluitvorming en de ambtelijke organisatie. Programmasporen krijgen in 2027 alleen nog een plaats als er sprake is van noodzakelijke programmatische sturing (transitie, samenhang, strategische keuzes, monitoring) die niet vanzelf in de lijn of waterprogramma's wordt opgepakt.
Een belangrijk aandachtspunt in 2027 is hoe klimaat en Duurzaamheid na afloop van het programma structureel worden georganiseerd. Dit vraagt om heldere afspraken over eigenaarschap, regie en samenwerking tussen waterprogramma's en processen, inclusief een monitoringsstructuur die voortgang, effecten en resterende opgaven zichtbaar maakt voor ambtelijke en bestuurlijke sturing.

Duurzaam opdrachtgeverschap

Duurzaam opdrachtgeverschap voert de regie op de implementatie en realisatie van duurzame bedrijfsvoering, waarin alle sporen van Klimaat & Duurzaamheid zijn opgenomen. In 2027 ligt de focus van duurzaam opdrachtgeverschap op verankering en borging, niet op nieuwe ontwikkelingen:

- Duurzaam opdrachtgeverschap via het uitvoeringskader Inkoop- en Aanbestedingsbeleid 2025 verder verankeren binnen programma's en processen.
- Duurzaam assetmanagement verder uitbouwen en borgen binnen het proces programmeren, zodat duurzaamheid structureel wordt meegewogen in investerings- en onderhoudsbeslissingen.
- Structurele monitoring ontwikkelen rondom Duurzaam Grond-, Weg- en Waterbouw (MKI, materialenpaspoorten, toepassing van ambitiewebben) als basis voor sturing op duurzaam opdrachtgeverschap.

Klimaatbestendige regio

- Doorontwikkeling klimaatbestendige regio: we geven verder vorm aan de transitie naar een klimaatbestendige regio door Water en Bodem Sturend en klimaatadaptatie te verankeren in onze eigen opgaven, beheer en manier van werken. De volgende stap ligt in het gericht verbinden van onze opgaven aan gebiedsprocessen en de uitvoeringskracht van partners. Daarmee bereiden we inhoudelijke keuzes en een passende positionering van het waterschap voor richting het volgende Waterbeheerprogramma.
- Het stimuleren van en deelnemen aan strategische ruimtelijke trajecten. Dit kunnen ruimtelijke trajecten van anderen zijn zoals de 2 stedelijke regio's en Powerport Moerdijk.
- Verder doorontwikkelen en integreren van het strategisch onderzoeksprogramma water en ruimte (klimaatadaptatie en Water en Bodem Sturend) in de bredere kennisagenda, met expliciete vertaling naar input voor het nieuwe Waterbeheerprogramma.

Klimaatneutraal

- Warmtetransitie: De Waterenergievisie (2026) geeft inzicht in kansrijke locaties voor aquathermie in Noord-Brabant. In 2027 ligt de focus op de verdere uitwerking daarvan: samenwerking met gemeenten, selectie van kansrijke rioolwaterzuiveringsinstallaties en het bepalen van geschikte locaties voor warmtewinning uit oppervlaktewater.
- Verankeren van klimaatneutrale bedrijfsvoering: In 2027 richten we de overgang in van routekaart naar uitvoering. We verankeren de doelen, prioriteiten en maatregelen voor klimaatneutraliteit (scope 1, 2 en 3) in de waterprogramma's en reguliere processen voor programmering, assetmanagement en investeringen. Daarbij maken we eigenaarschap, besluitvorming, monitoring en de benodigde samenhang met duurzaam opdrachtgeverschap en circulariteit expliciet.

Circulair

In 2027 zetten we de eerste concrete uitvoeringsstappen, de routekaart is hier leidend. We richten ons op het toepassen, opschalen en verankeren van circulaire werkwijzen in de opgaven van het waterschap. Tegelijkertijd bouwen we aan kennis en monitoring die nodig zijn om circulair handelen op termijn structureel in de organisatie te borgen:

- Hergebruik en terugwinning van grondstoffen: we stimuleren hergebruik van grondstoffen uit het watersysteem en terugwinning van grondstoffen uit de waterketen. Onder meer door innovatie en het ondersteunen van kansrijke initiatieven.
- Duurzaam assetmanagement: zorgen dat keuzes over aanleg, beheer, onderhoud en vervanging van assets structureel bijdragen aan circulair gebruik van materialen, klimaatneutrale inzet van energie en een duurzame bedrijfsvoering

Biodiversiteit

In 2027 zetten we de volgende stap: van bestaande beleidsambities en maatregelen op eigen assets naar een uitvoerbare en bestuurlijk hanteerbare lijn voor natuurlijk waterbeheer.

- Tactische uitvoeringslijn en bestuurlijk hanteerbare keuzes: In 2027 werken we de tactische laag uit tussen de biodiversiteitsstrategie en het actieplan op eigen assets. We maken concreet hoe biodiversiteit vanuit de waterschapstaken doorwerkt in inrichting en beheer. Daarbij bereiden we keuzes voor over ambitieniveau, kansrijke assets en gebieden, de rol van partners en de consequenties voor capaciteit, programmering en begroting.
- Natuurvriendelijke inrichting en ecologisch beheer: Vanuit onze taken voor waterkwaliteit, waterkwantiteit en waterveiligheid benutten we kansen in de inrichting, het beheer, onderhoud en de vervanging van eigen assets voor biodiversiteitsherstel en natuurlijk waterbeheer. Natuurvriendelijke oevers en ecologisch oeverherstel zijn daarbij belangrijke toepassingsmogelijkheden, naast herstel van natuurlijke processen en versterking van de ecologische samenhang.

Monitoring en sturing

In 2027 ronden we het programma Klimaat & Duurzaamheid inhoudelijk en organisatorisch af. Per spoor bestaan monitoringsvragen, maar een samenhangend beeld van voortgang, effecten en resterende opgaven ontbreekt nog. Daarnaast hebben de sporen elk een ander (data)volwassendheidsniveau. Daarom ontwikkelen en borgen we een eenduidig monitoringskader met per spoor kernindicatoren en heldere definities, aangewezen gegevensbronnen en een eigenaar per indicator. Ook leggen we vast welke informatie via dashboards beschikbaar komt en hoe hierover periodiek wordt gerapporteerd en gestuurd.

Monitoring is nodig om na afloop van het programma te kunnen blijven sturen op de duurzaamheidsdoelen, om tijdig bij te sturen en om bestuur en organisatie inzicht te geven in waar resultaten zichtbaar zijn en waar aanvullende inzet nodig blijft. Zonder deze borging dreigt monitoring te versnipperen, ontbreekt aantoonbaar inzicht in de voortgang op duurzaamheidsambities en krijgen duurzaamheidsdoelen onvoldoende positie in de reguliere sturingscyclus.

Afbeelding: Klimaatadaptatie, klimaatneutraal en circulair

WEERBAARHEID

Per 1 januari 2027 start de ontwikkelopgave Weerbaarheid. De indicatoren, activiteiten en resultaten zullen in de loop van 2027 vorm krijgen en opgenomen worden in de bestuursrapportages. Dan zullen ook de ontwikkelingen toegelicht worden aan de hand van de belangrijkste thema's.

Doel

Doel is om samen met andere overheden (gemeenten, veiligheidsregio's en andere waterschappen), inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners te werken aan een weerbaar Midden- en West-Brabant dat voorbereid is op onverwachte en ontwrichtende situaties. Daarbij versterken we de weerbaarheid van het waterschap, zodat ook onder bijzondere omstandigheden onze maatschappelijke opgaven en dienstverlening zo veel mogelijk kunnen worden voortgezet.

Inhoud en aanpak

De inzet vanuit de ontwikkelopgave is gericht op het versterken van de weerbaarheid van de organisatie met trainingen, bewustwordingsactiviteiten, kennisdeling, communicatie en samenwerking met externe partners. De ontwikkelopgave richt zich op het vroegtijdig signaleren van risico's, dreigingen en ontwikkelingen die kunnen leiden tot verstoringen, crises of maatschappelijke ontwrichting, zodat de impact daarvan zoveel mogelijk kan worden voorkomen of beperkt. Wanneer zich toch verstoringen voordoen, is het doel om processen, systemen en dienstverlening zo lang mogelijk in stand te houden en het herstel snel en effectief te organiseren. Hierbij worden fysieke veiligheid, cyberweerbaarheid, bedrijfscontinuïteit en vitale infrastructuur in samenhang beschouwd. Onderdeel van de aanpak is ook het versterken van de digitale autonomie en soevereiniteit. In een tijd van toenemende digitalisering, geopolitieke ontwikkelingen en groeiende afhankelijkheid van digitale diensten is het van belang dat wij voldoende regie houden op onze gegevens, digitale infrastructuur en kritieke systemen. Het maakt integraal onderdeel uit van onze weerbaarheidsopgave.

In 2026 ligt de nadruk op het verkrijgen van inzicht in de opgave, het in beeld brengen van risico's en het ontwikkelen van een samenhangende aanpak. Vanaf 2027 verschuift het accent naar regievoering, coördinatie en ondersteuning van de uitvoering. De activiteiten richten zich op het verbinden van initiatieven, het onderhouden van netwerken, het ondersteunen van organisatieonderdelen, het monitoren van voortgang en het delen van kennis en expertise. Daarbij worden wettelijke verplichtingen, bestuurlijke prioriteiten en eigen ambities zoveel mogelijk in samenhang uitgewerkt. De middelen en capaciteit worden geborgd in de waterprogramma's en de processen, zodat weerbaarheid onderdeel wordt van de reguliere werkwijze van het waterschap. Voor de uitwerking werkt het waterschap samen met andere overheden, waterschappen en de Unie van Waterschappen.

Een belangrijk aandachtspunt in 2027 is de uitvoering van de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) en de Cyberbeveiligingswet (Cbw). Beide wetten zijn op 15 augustus 2026 in werking getreden, waarbij waterschappen zijn aangemerkt als kritieke infrastructuur. Dit vraagt om verdere versterking van de fysieke en digitale beveiliging. Voor een eerste tranche investeringen zijn middelen opgenomen in deze begroting.

3.4 OVERZICHT DEKKINGSMIDDELEN

In onderstaande tabel worden de dekkingsmiddelen weergegeven waarmee de netto lasten van de programma's worden gedekt:

Dekkingsmiddelen	Begroting 2027	Begroting 2026	Jaarrekening 2025
Opbrengst heffingen:			
- Watersysteemheffing	108.872	100.201	96.737
- Zuiveringsheffing	101.790	96.837	95.837
- Verontreinigingsheffing	570	543	551
Opbrengst separate lozers	4.072	3.742	
Bijdrage provincie Vaarwegenbeheer	3.131	2.785	2.436
Overige algemene opbrengsten	2.396	2.300	2.135
Overige algemene kosten			-280
Totaal dekkingsmiddelen	220.831	206.408	197.416

Tabel: Overzicht dekkingsmiddelen (x € 1.000,-)

3.5 HEFFING VENNOOTSCHAPSBELASTING

Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen vennootschapsbelastingplichtig (vpb). De financiële gevolgen hiervan zijn opgenomen in de verslaggevingsvoorschriften van het Waterschapsbesluit. De verwachting is dat over 2027 € 13.000 aan vennootschapsbelasting moet worden afgedragen. De uiteindelijke hoogte is met name afhankelijk van de winstgevendheid van de biogasinstallatie waarmee warmte aan derden wordt geleverd.

Vennootschapsbelasting	Begroting 2027	Begroting 2026	Jaarrekening 2025
Heffing vennootschapsbelasting	13	0	11

Tabel: Heffing vennootschapsbelasting (x € 1.000,-)

3.6 ONVOORZIEN

In het Waterschapsbesluit is vastgelegd dat een waterschap in de begroting rekening dient te houden met onvoorziene uitgaven en een bedrag dient op te nemen om onvoorziene lasten te kunnen dekken. Jaarlijks wordt er € 500.000 in de begroting opgenomen ter dekking van onvoorziene uitgaven.

Onvoorzien	Begroting 2027	Begroting 2026	Jaarrekening 2025
Onvoorzien	500	500	0

Tabel: Post onvoorzien (x € 1.000,-)

In 2025 zijn er geen onvoorziene uitgaven gedaan die niet opgevangen konden worden binnen de begrote lasten van de programma's. Er is dan ook geen beroep gedaan op de post onvoorzien die voor € 500.000 in de Begroting 2025 was opgenomen.

4. Raming belastingopbrengsten en toelichting

4.1 CRITERIA, GRONDSLAGEN EN KWIJTSCHELDINGSBELEID

4.1.1 Objectieve, bedrijfseconomische criteria toerekening van kosten

Kostentoedelingsverordening

Vanaf 1 januari 2026 geldt voor de waterschappen een andere methodiek voor de kostentoedeling watersysteembeheer. De nieuwe systematiek baseert de toedeling op gebiedskenmerken, in plaats van op waardeverhoudingen. Deze overgang naar een gebiedsgerichte benadering beoogt een meer rechtvaardige en objectieve verdeling van de kosten voor het watersysteembeheer, aansluitend op de feitelijke gebruiksintensiteit, belangen en het profijt van verschillende groepen gebruikers. Waterschap Brabantse Delta heeft een kostentoedelingsonderzoek uitgevoerd en de kostentoedeling per categorie in kaart gebracht. Op 17 september 2025 heeft het algemeen bestuur de volgende kostentoedelingsverordening watersysteembeheer 2026 vastgesteld:

Categorie Watersysteembeheer	Verdeling vanaf 2026
Ingezetenen	31,0%
Gebouwd	58,5%
Ongebouwd	10,3%
Natuur	0,2%

Tabel: Verdeling kosten Watersysteembeheer over de categorieën (in %)

4.1.2. Kwantitatieve grondslagen

Grondslagen tarief Watersysteembeheer

De kosten van de watersysteemtaak worden verdeeld over vier belastingplichtige categorieën: inwoners (ook wel ‘ingezetenen’ genoemd), eigenaren van gebouwde objecten, eigenaren van ongebouwde gronden en eigenaren van natuurterreinen. De tarieven voor het watersysteembeheer zijn gebaseerd op het aantal inwoners (categorie ‘ingezetenen’, bedrag per huishouden), de economische waarde (categorie ‘gebouwd’) en de belastbare hectaren (categorieën ‘ongebouwd’ en ‘natuur’):

- De heffing die de *categorie ingezetenen* betaalt, hangt samen met het aantal huishoudens.
- De heffing die de *categorie gebouwd* betaalt, hangt samen met de WOZ-waarde. Als onderdeel van de wetswijziging per 1 januari 2026 worden in de watersysteemheffing gebouwd voortaan twee tarieven onderscheiden, een tarief voor eigenaren van woningen en een tarief voor eigenaren van niet-woningen. Het tarief is een vast percentage van de WOZ-waarde.
- De heffing die de *categorie ongebouwd* betaalt, hangt samen met de ongebouwde (agrarische) hectares grond. Voor openbare wegen geldt een tariefdifferentiatie van 100%.
- Natuur: onder natuurterreinen worden ongebouwde onroerende zaken verstaan waarvan de inrichting en het beheer geheel of nagenoeg geheel duurzaam zijn afgestemd op het behoud of de ontwikkeling van natuur. Ook bossen en open wateren met een oppervlakte van ten minste één hectare behoren tot natuurterreinen.

Grondslagen tarief Zuiveringsheffing

Het tarief voor de Zuiveringsheffing is gebaseerd op het aantal vervuilingseenheden. Aan de zuiveringsheffing zijn huishoudens en bedrijven onderworpen:

- Voor huishoudens wordt een eenpersoonshuishouden gesteld op één vervuilingseenheid en een meerpersoonshuishouden op drie vervuilingseenheden.
- De zuiveringsheffing voor bedrijven is gebaseerd op de hoeveelheid en hoedanigheid van het afvalwater. Vaststelling kan plaatsvinden op basis van meetcijfers of op de tabel afvalwater-coëfficiënten.

De netto lasten van de taak zuiveringsbeheer worden omgeslagen over de totale netto vervuilings-eenheden, dit zijn de totale bruto vervuilingseenheden minus kwijtschelding en oninbaar.

Verontreinigingsheffing

Voor directe lozingen van afvalwater op oppervlaktewater wordt een belastingaanslag verontreinigingsheffing opgelegd. De opbrengst wordt ingezet voor het nemen van maatregelen tot het tegengaan en voorkomen van verontreiniging van het oppervlaktewater als gevolg van het direct lozen vanuit woon- of bedrijfsruimtes.

4.1.3. Beschrijving kwijtscheldingsbeleid

Op grond van artikel 144 van de Waterschapswet heeft het algemeen bestuur van het waterschap bepaald dat bij een inkomen dat gelijk is of lager is dan 100% van het norminkomen volledige kwijtschelding plaatsvindt. Hierbij sluiten we aan bij de gemeentelijke toetsing.

4.2 WATERSYSTEEMBEHEER

4.2.1. Raming van belastingopbrengsten

Hieronder wordt de begroting van de taak Watersysteembeheer weergegeven met de te dekken netto lasten en de raming van de belastingopbrengsten.

Begroting taak Watersysteembeheer	Begroting 2027	Begroting 2026
TOTAAL netto lasten	115.591	107.164
Opbrengst verontreinigingsheffing	-570	-543
TOTAAL te dekken netto lasten	115.021	106.621
Opbrengst heffingen	-108.872	-100.201
Voorgestelde resultaatbestemming:		
Toevoeging bestemmingsreserve DFB	994	1.042
Onttrekking bestemmingsreserve DFB	-6.404	-2.063
Onttrekking bestemmingsreserve cloudsoftware		-231
Mutatie algemene reserve	48	72
Onttrekking (-) / toevoeging (+) egalisatiereserve	-786	-5.240
TOTAAL dekking	-115.021	-106.621

Tabel: Begroting taak Watersysteembeheer (x € 1.000,-)

4.2.2. Toelichting op de verwachte opbrengsten uit belastingheffing

Oorzaken verschil begroting 2027 en 2026

De belastingtarieven worden bepaald door de netto lasten van de taak Watersysteembeheer, de overige dekkingsmiddelen, de inzet van de reserves en de belastingeenheden. In deze paragraaf gaan we in op de ontwikkeling van de belastingeenheden. De ontwikkeling van de netto lasten, overige dekkingsmiddelen en reserves zijn elders in de begroting toegelicht.

De tarieven voor het Watersysteembeheer zijn gebaseerd op het aantal inwoners (categorie 'ingezetenen', bedrag per huishouden), de economische waarde woningen en niet-woningen (categorie 'gebouwd') en de belastbare hectaren (categorieën 'ongebouwd' en 'natuur'). Hierbij is rekening gehouden met de volgende ontwikkelingen:

- Ingezetenen: Het waterschap gaat voor het begrotingsjaar uit van 373.807 ingezetenen. Naar verwachting zullen 19.246 ingezetenen geen heffing betalen, omdat zij in aanmerking komen voor kwijtschelding of omdat de aanslag oninbaar is. Het waterschap gaat ervan uit dat het aantal ingezetenen jaarlijks met ongeveer 2.900 stijgt.
- De heffing die de categorie gebouwd betaalt, hangt samen met de economische waarde van woningen en niet-woningen (WOZ-waarde). De heffing is een vast percentage van de WOZ-waarde. Het waterschap houdt voor de WOZ-waarde van 2027 rekening met een gemiddelde stijging van 7,9% voor woningen en voor niet-woningen 2,9% ten opzichte van 2026.
  Voor de jaren daarna wordt bij woningen gerekend op een verdere toename van 4% in 2028 en vervolgens een jaarlijkse stijging van 3%. Voor niet-woningen wordt in 2027 een stijging van 2% verwacht, waarna de groei stabiliseert op 1% per jaar.
- De heffing die de categorie ongebouwd betaalt, hangt samen met de ongebouwde (agrarische) hectares grond. Voor openbare wegen geldt een tariefdifferentiatie van 100%. Bij de Begroting 2027 is uitgegaan van 6.418 hectare verharde openbare wegen en 93.475 hectare overig ongebouwd. Vanaf 2028 wordt rekening gehouden met een daling van 100 hectare per jaar, als gevolg van nieuwbouw en natuurontwikkeling.
- Natuur: bij de Begroting 2027 is uitgegaan van 30.965 hectare natuur. Aangenomen is dat deze oppervlakte in de komende jaren toeneemt met 50 hectare per jaar.

Ontwikkeling van de tarieven

Hieronder worden de belastingtarieven voor de watersysteemheffing weergegeven:

Belastingtarieven watersysteemheffing	Begroting 2027	Begroting 2026	Stijging t.o.v. 2026
Ingezetenen	€ 95,19	€ 88,79	+7,2%
Gebouwd woningen	0,02974%	0,02961%	+0,5%
Gebouwd niet-woningen	0,03242%	0,03194%	+1,5%
Natuur	€ 7,04	€ 6,45	+9,1%
Ongebouwd openbare wegen	€ 211,64	€ 194,12	+9,0%
Overig ongebouwd	€ 105,82	€ 97,06	+9,0%

Tabel: Belastingtarieven watersysteemheffing per categorie (in € of % van de WOZ-waarde)

4.3 ZUIVERINGSBEHEER

4.3.1. Raming van belastingopbrengsten

Hieronder wordt de begroting van de taak Zuiveringsbeheer weergegeven met de te dekken netto lasten en de raming van de belastingopbrengsten.

Begroting taak Zuiveringsbeheer	Begroting 2027	Begroting 2026
TOTAAL te dekken netto lasten	103.266	98.848
Opbrengst heffingen	-101.790	-96.837
Voorgestelde resultaatbestemming:		
Toevoeging bestemmingsreserve DFB	993	1.037
Onttrekking bestemmingsreserve DFB	-1.607	-1.741
Onttrekking bestemmingsreserve cloudsoftware		-126
Mutatie algemene reserve	+36	+60
Onttrekking (-) / toevoeging (+) egalisatiereserve	-898	-1.241
TOTAAL dekking	-103.266	-98.848

Tabel: Begroting taak Zuiveringsbeheer (x € 1.000,-)

4.3.2. Toelichting op de verwachte opbrengsten uit belastingheffing

Oorzaken verschil Begroting 2027 en 2026

De belastingtarieven worden bepaald door de netto lasten van de taak Zuiveringsbeheer, de overige dekkingsmiddelen, de inzet van de reserves en de belastingeenheden. In deze paragraaf gaan we in op de ontwikkeling van de belastingeenheden. De ontwikkeling van de netto lasten, overige dekkingsmiddelen en reserves zijn elders in de begroting toegelicht.

Vanaf 2026 mogen waterschappen geen zuiveringsheffing meer opleggen voor afvalwaterstromen die niet via het gemeentelijk riool bij een rioolwaterzuivering van het waterschap terechtkomen. Het waterschap is verplicht privaatrechtelijke overeenkomsten af te sluiten met de aanbieders van deze stromen. Voor de zuiveringsheffing is in 2027 rekening gehouden met de volgende vervuilingseenheden:

Begroting	Huishoudens	Bedrijven	Kwijtschelding /oninbaar	Netto
Vervuilingseenheden	871.878	325.699	-37.713	1.159.863

Tabel: vervuilingseenheden zuiveringsheffing 2027 (aantal)

Het waterschap gaat ervan uit dat het aantal vervuilingseenheden huishoudens jaarlijks met ongeveer 3.750 stijgt. Bij de berekening van het aantal vervuilingseenheden voor bedrijven wordt rekening gehouden met alle bekende nieuwe ontwikkelingen. Sommige huishoudens en bedrijven betalen geen heffing, omdat zij in aanmerking komen voor kwijtschelding of omdat de heffing oninbaar is.

De verontreinigingsheffing is een belasting voor het bestrijden van kosten voor maatregelen tot het tegengaan en voorkomen van verontreiniging van het oppervlaktewater als gevolg van het direct

lozen vanuit woon- en bedrijfsruimtes. De heffing wordt met het zuiveringstarief opgelegd, maar komt ten gunste van de taak Watersysteembeheer. Bij de Begroting 2027 is uitgegaan van 6.500 vervuilingseenheden.

Ontwikkeling van de tarieven

Hieronder wordt het belastingtarief voor de zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing weergegeven:

Tarief zuiveringsheffing/ verontreinigingsheffing	Begroting 2027	Begroting 2026	Stijging t.o.v. 2026
Tarief per vervuilingseenheid	87,76	83,55	+5,0%

Tabel: Tarief zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing per vervuilingseenheid (in €)

4.4 MATE VAN KOSTENDEKKENDHEID

In deze paragraaf wordt ingegaan op de mate van kostendekkendheid van de belastingtarieven. Dit wordt gedaan door de ontwikkeling van de bestemmingsreserve voor tariefegalisatiereserve in 2027 te laten zien. De meerjarige ontwikkeling van de reserve wordt weergegeven in paragraaf 5.2 van de meerjarenraming (deel III).

De tariefegalisatiereserve is bedoeld om grote schommelingen in de belastingtarieven op te vangen. Als deze reserve niet aanwezig is, moet het waterschap kostenontwikkelingen direct doorberekenen in de tarieven. De tariefegalisatiereserve kan groeien door positieve saldi van de jaarrekening toe te voegen. In de planperiode van de begroting wordt de reserve afgebouwd naar nul, waardoor er begrotingsevenwicht ontstaat en de netto lasten volledig door belastingopbrengsten worden gedekt. In 2027 wordt een groot deel van de beschikbare reserve ingezet. Bij de berekening van de verwachte stand per 1-1-2027 is rekening gehouden met het resultaat van de Jaarrekening 2025 en het verwachte resultaat van de tweede Bestuursrapportage 2026. Hiermee ziet de verwachte ontwikkeling van de tariefegalisatiereserve er in 2027 als volgt uit:

Tariefegalisatiereserve	Watersysteem-beheer	Zuiverings-beheer
Verwachte stand per 1-1-2027	786	1.167
Begrote onttrekking 2027	-786	-898
Verwachte stand per 31-12-2027 (na resultaatbestemming)	0	269

Tabel: Ontwikkeling tariefegalisatie in 2027 (x € 1.000,-)

4.5 LASTENDRUK

Op basis van de bovenstaande belastingtarieven is de totale lastendruk per groep als volgt:

Voorbeeldaanslagen	Begroting 2027	Begroting 2026	% 2027 t.o.v. 2026
Huishoudens			
Meerpersoonshuishouden, huurwoning, 3 v.e.	358	339	+5,6%
Eenpersoonshuishouden, huurwoning, 1 v.e.	183	172	+6,2%
Meerpersoonshuishouden, koopwoning, € 370.000, 3 v.e.	469	449	+4,3%
Eenpersoons huishouden, koopwoning, € 370.000, 1 v.e.	293	282	+3,9%
Bedrijven			
Productiebedrijf voedingsmiddelen, € 13.500.000, 300 v.e.	30.705	29.376	+4,5%
Agrarisch bedrijf, € 520.000, 60 hectare grond, 3 v.e.	6.781	6.240	+8,7%
Groothandel, € 2.700.000, 7 v.e.	1.490	1.447	+2,9%
Overige			
Natuurterreinen, 1.000 hectare	7.040	6.450	+9,1%
Gemeente, 600 hectare wegen	126.984	116.472	+9,0%

Tabel: Lastendruk voorbeeldprofielen (in €)

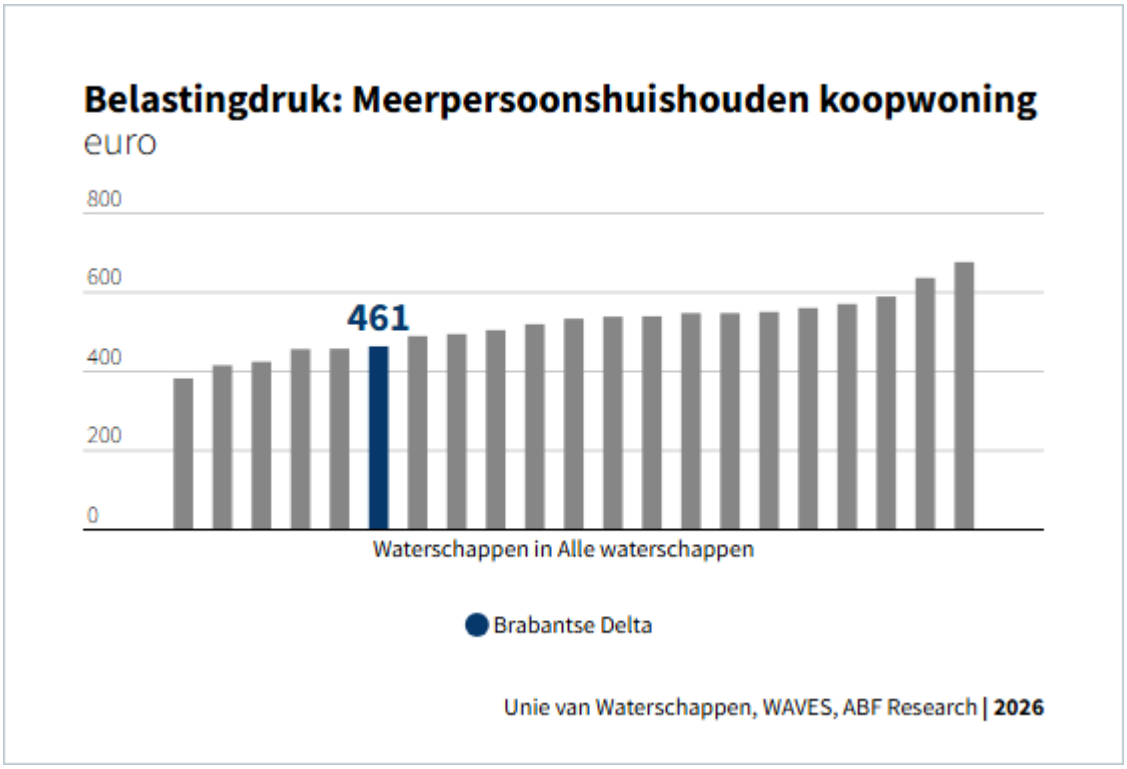
Toelichting

De ontwikkeling van de lastendruk wordt bepaald door de geactualiseerde netto lasten, de overige dekkingsmiddelen, de ontwikkeling van het aantal belastingeenheden, de geldende kostentoedeling voor watersysteembeheer en de inzet van reserves.

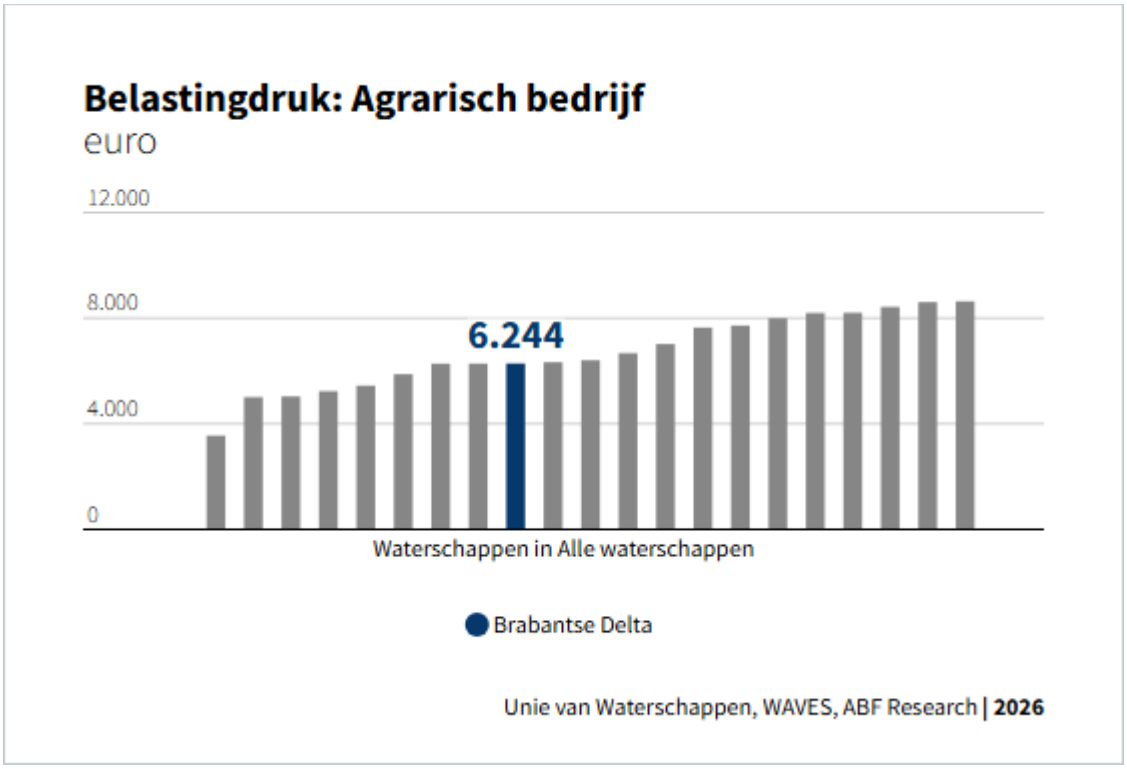
De stijging van de aanslagen verschilt per categorie. Doordat de netto lasten van de taak Watersysteembeheer sterker toenemen dan die van de taak Zuiveringsbeheer nemen de tarieven voor de categorieën ongebouwd, natuurterreinen en wegen relatief meer toe. Dit is zichtbaar in hogere stijgingspercentages voor agrarische bedrijven, natuurterreinen en gemeenten.

Voor de categorie gebouwd is de stijging van het tarief beperkt. Het tarief voor woningen neemt toe met 0,5% en het tarief voor niet-woningen met 1,5%. Hierdoor stijgen de aanslagen voor huishoudens met een koopwoning en bedrijven minder sterk dan gemiddeld.

Op basis van de belastingtarieven 2026 wordt in onderstaande grafieken de hoogte van de lastendruk van een meerpersoonshuishouden met een eigen woning en een agrarisch bedrijf vergeleken met het landelijk gemiddelde. Voor beide voorbeeldprofielen zit Brabantse Delta onder het landelijk gemiddelde.

Grafiek: Lastendruk meerpersoonshuishouden met een eigen woning alle waterschappen

Grafiek: Lastendruk agrarisch bedrijf alle waterschappen

5. DE PARAGRAFEN

5.1 UITEENZETTING VAN DE FINANCIËLE POSITIE

5.1.1. Financiering

Met financiering wordt bedoeld het uitzetten en/of het aantrekken van gelden. In de Wet fido (Wet financiering decentrale overheden) zijn de kaders gesteld waaraan het treasurybeleid moet voldoen. Het accent ligt daarbij op het onberispelijk en behoedzaam uitvoeren van het financieringsbeleid, het inzetten van de beschikbare instrumenten ten behoeve van het publieke belang en een voorzichtige toepassing van beleggingsinstrumenten en afgeleide financiële instrumenten. In verband met de vereisten van de Wet fido zijn er twee instrumenten op het gebied van treasury: het treasurystatuut en de jaarlijkse financieringsparagraaf in de begroting en jaarrekening. Het treasurystatuut bevat het beleidskader waarbinnen de treasuryfunctie rechtmatig kan worden uitgevoerd. De treasuryfunctie omvat het beheren van de financiële vermogenswaarden, de financiële positie en de hieraan verbonden risico's en het afleggen van transparante verantwoording hierover.

Rentevisie en financieringsbehoefte

Om investeringen te kunnen financieren, trekt het waterschap geld aan op de geld- en kapitaalmarkt. In hoofdstuk 4 van de financiële begroting en hoofdstuk 6 van de meerjarenraming zijn de verwachte investeringsuitgaven opgenomen.

De internationale geopolitieke situatie is momenteel uiterst onzeker. Aanhoudende conflicten werken door in mondiale energie- en grondstoffenmarkten en de financiële markten. Deze omstandigheden maken het moeilijk om de rente met voldoende mate van zekerheid voor een langere periode vast te stellen. Met deze meerjarenraming stellen wij de renteparameters vast op basis van de meest actuele inzichten. Tegelijkertijd volgen wij de geopolitieke en macro-economische ontwikkelingen nauwgezet. Voor de inschatting van de rente voor nieuwe leningen wordt 3,25% aangehouden voor 2027 en 3,5% voor de verdere jaren.

De rente op de leningen werkt door in de kapitaallasten. De rentelast voortkomend uit de langlopende leningen bedraagt voor 2027 € 13,4 miljoen. Daarnaast wordt er € 0,4 miljoen rente betaald voor roodstand op de rekening-courant. De jaarlijkse rentelast wordt omgeslagen over de boekwaarde van de investeringen en op deze wijze toegerekend aan de beheerproducten. Er is geen sprake van een renteresultaat, omdat de werkelijke kosten worden omgeslagen. De verwachte financieringsbehoefte voor 2027 bedraagt € 65 miljoen. In de meerjarenbalans wordt het verloop van de boekwaarde van de langlopende leningen weergegeven.

Treasurybeheer is erop gericht de rentekosten te minimaliseren bij een aanvaardbaar risico. Dit draagt bij aan het verlagen van de maatschappelijke kosten vanuit het waterschap. Hiertoe worden nieuwe leningen tegen zo optimaal mogelijke condities aangetrokken. De keuze voor de wijze van financiering (kort of lang geld, vaste of lineaire lening) wordt bepaald op basis van de verwachte rente per type en looptijd lening en de huidige leningenportefeuille. Hierbij wordt gestreefd naar een optimum tussen lage lasten, vervalkalender (gelijke spreiding en hoogte aflossingen) en afstemming op de meerjarige financieringsbehoefte.

Kasgeldlimiet ter beperking van het renterisico op korte financiering (< 1 jaar)

Het aantrekken van kort geld geschiedt in de vorm van rekening-courantkrediet en eventuele kasgeldleningen. De kasgeldlimiet is de grens waarbinnen decentrale overheden hun activiteiten met kortlopende middelen mogen financieren in een jaar. Elk kalenderkwartaal wordt het gemiddelde van de kortlopende middelen getoetst aan de kasgeldlimiet. Voor waterschappen is de wettelijk

vastgestelde limiet bepaald op 23% van het begrotingstotaal. Voor 2027 bedraagt de kasgeldlimiet voor het waterschap € 58,2 miljoen (23% van € 252,9 miljoen).

Renterisiconorm ter beperking van het renterisico op lange financiering (> 1 jaar)

Het bedrag aan aflossingen en het bedrag van leningen dat in aanmerking komt voor renteherziening mag in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. Voor waterschappen is in de wettelijke norm bepaald dat 30% van het begrotingstotaal opnieuw afgesloten mag worden. Voor 2027 bedraagt de renterisiconorm voor het waterschap € 75,9 miljoen (30% van € 252,9 miljoen). Het bedrag aan aflossingen en het bedrag dat in aanmerking komt voor renteherziening (€ 33 miljoen) blijft hierbij ruim onder de norm.

5.1.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Om de doelstellingen van de programma's te realiseren worden activiteiten uitgevoerd die risico's met zich meebrengen. Risicomanagement ondersteunt ons bij het bereiken van deze doelen en helpt te focussen op wat echt belangrijk is. Het vormt een integraal onderdeel van ons handelen en onze besluitvorming, soms zonder het te beseffen (houding), maar vaak ook expliciet als activiteit. Het wordt op alle niveaus in de organisatie ingezet: bij de beheersing van processen en projecten, de sturing van primaire taken en programma's én de besturing van het waterschap als geheel. Door actief en expliciet risicogestuurd te werken, wordt zowel het risicobewustzijn als het kansenbewustzijn van onze medewerkers gestimuleerd.

Proces risicomanagement

Risicomanagement is het continue proces van het identificeren, analyseren, beoordelen en evalueren van risico's. Ook het benoemen, uitvoeren, monitoren en auditen van risicobeheersingsmaatregelen is onderdeel van risicomanagement. Onze bedrijfswaarden spelen een essentiële rol bij het beoordelen van risico's en het prioriteren van beheersmaatregelen. Bij het vaststellen van deze maatregelen richten we ons op activiteiten die de kans van optreden verkleinen of de gevolgen ervan beperken. Bij de identificatie en kwalificatie van risico's maken we onderscheid in:

- *(Rest)risico's met financiële gevolgen*
  Vanuit de Waterschapswet zijn waterschappen verplicht om inzicht te hebben in de risico's en de financiële middelen om deze risico's af te kunnen dekken. Bij de bepaling van het Weerstandsvermogen worden bij de identificatie en kwalificatie van restrisico's de financiële gevolgen in beeld gebracht. De totale impact van deze risico's wordt vergeleken met de bestuurlijk vastgestelde norm voor het weerstandsvermogen. Op deze manier zorgt het waterschap ervoor dat het voldoende weerstandscapaciteit heeft om financiële tegenslagen op te vangen.
- *(Rest)risico's met gevolgen op onze bedrijfswaarden*
  Op basis van de bij de bedrijfswaarden behorende waardenmatrix is bepaald welke geïdentificeerde risico's het grootst zijn. Om deze risico's te verminderen zijn/worden maatregelen opgesteld. Zo fungeren de bedrijfswaarden als leidraad voor strategische keuzes en bijbehorende investeringen. Ze dragen bij aan een bewuste en transparante besluitvorming vanuit een dialoog. Daarnaast ondersteunen ze assetmanagement, het toetsen op doelmatigheid en sturen op hoofdlijnen.

Inventarisatie van de risico's

Hieronder worden de grootste restrisico's met financiële gevolgen weergegeven:

Uitval zuiveringsinstallaties

Een afvalwaterzuiveringsinstallatie kan uitvallen als gevolg van technisch falen. Ondanks adequate procesvoering en preventief onderhoud is uitval van dergelijke omvangrijke en complexe infrastructuur niet altijd uit te sluiten. Slijtage van de installaties, in combinatie met een hoge belastinggraad en veroudering van de installaties, verhogen daarbij de kans op uitval. Daarnaast zijn er externe factoren, zoals cybercriminaliteit of extreem weer, die voor uitval kunnen zorgen. De (financiële) gevolgen van de uitval kunnen aanzienlijk zijn door herstelkosten, claims van derden, boetes van gemeente/EU, kosten lozingsheffing, milieuschade, imagoschade, extra transportkosten en eigen schade. Het waterschap heeft een groot aantal assets (technische installaties) in het beheer en eigendom. Diverse assets bevinden zich aan het einde van hun technische levensduur of naderen ze de grenzen van hun capaciteit. Zolang deze situatie voortduurt, is de kans op negatieve gevolgen aanwezig en zal dit risico toenemen. Deze situatie zal er overigens altijd zijn en blijven, aangezien er altijd "nieuwe" assets zijn of komen die op enig moment versleten zijn. Rekening houdend met de overige kerntaken en ambities van het waterschap plus de grenzen aan de financiële mogelijkheden, moeten met behulp van assetmanagement en risicomanagement goed onderbouwde keuzes gemaakt worden voor instandhouding en/of vernieuwing. Het jaar 2026 is het eerste jaar (van drie) dat op basis van het opgestelde plan van aanpak (doorontwikkeling assetmanagement) hiervoor begonnen is met structureel in kaart brengen van de toestand van de assets. De eerste resultaten hiervan worden verwerkt in de meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) en/of de lange termijn asset planning (LTAP).

Breuk persleiding

Een breuk van een persleiding heeft een lozing van afvalwater of slib tot gevolg. De kosten voor reparatie, noodmaatregelen, opruimen en claims van externen kunnen aanzienlijk zijn. Oorzaken van leidingbreuken zijn slijtage van binnenuit, verzakkingen of (graaf)werkzaamheden in de buurt van de leidingen. Om voldoende zicht te krijgen en te houden op de toestand waarin onze assets verkeren, worden periodieke inspecties uitgevoerd via de exploitatie en minder frequente, kostbare inspecties worden projectmatig uitgevoerd via het investeringsprogramma. Het is onmogelijk om de persleidingen periodiek compleet te inspecteren aan de binnen- en buitenzijde. Inspecties worden uitgevoerd op basis van risicoanalyses en steekproeven. Door de toenemende leeftijd van de assets moet het waterschap steeds meer inspanning leveren om voldoende zicht te blijven houden, de risico's te bepalen en de vervangingsinvesteringen doelmatig te kunnen plannen. Deze inspanningen zullen via de meerjarenprogramma's van de exploitatie en de projecten in concrete aanvragen bij het bestuur voorgelegd worden.

Informatieveiligheid/cybercriminaliteit

Betrouwbare, beschikbare en correcte informatie is essentieel voor de primaire processen en bedrijfsvoering van ons waterschap. Cybercriminaliteit is een specifieke vorm van een informatieveiligheidsrisico. Het omvat misdaden die worden gepleegd via digitale technologieën en het internet zoals bijvoorbeeld hacken, phishing, malware, ransomware of datalekken. Onze primaire processen zijn sterk afhankelijk van digitale systemen. Verstoring of uitval kan leiden tot ernstige gevolgen, zoals het stilvallen van de afvalwaterzuivering, onvoldoende waterbeheer, verlies van stuurinformatie en maatschappelijke ontwrichting. Door de toenemende afhankelijkheid van ICT, cloudoplossingen, data en leveranciers neemt ook het belang van digitale weerbaarheid en digitale autonomie toe. Tegelijkertijd verandert het dreigingsbeeld continu. Digitale dreigingen nemen toe in omvang en complexiteit en cyberaanvallen maken steeds vaker onderdeel uit van hybride conflicten. Hierdoor groeit het risico op verstoring van vitale processen en blijft investeren in digitale weerbaarheid noodzakelijk. Daarnaast brengen de Cyberbeveiligingswet (Cbw), de Wet

weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) aanvullende eisen met zich mee op het gebied van risicobeheersing, leveranciersmanagement, toezicht en bestuurlijke verantwoordelijkheid. Voor de ontwikkelingen met betrekking tot de Cyberbeveiligingswet (Cbw) en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering. Ook het gebruik van kunstmatige intelligentie (AI) neemt toe. AI biedt kansen, maar brengt nieuwe risico's met zich mee, zoals datalekken en ongewenst gebruik van gevoelige informatie. Daarom wordt ingezet op een veilig en verantwoord gebruik van AI. Naast preventie richt het waterschap zich steeds meer op detectie en respons. Deelname aan het waterschapsbrede Security Operations Center (SOC) en samenwerking met Het Waterschapshuis en andere waterschappen dragen hieraan bij. Hiermee werkt het waterschap gericht aan het vergroten van de digitale weerbaarheid en het beperken van de gevolgen van cyberincidenten.

Energie/netcongestie

De energievoorziening van het waterschap staat onder toenemende druk door netcongestie bij een groeiende elektriciteitsvraag. Omdat onze primaire processen, zoals afvalwaterzuivering en waterbeheer, afhankelijk zijn van een betrouwbare stroomvoorziening, vormen beperkte netcapaciteit en een toenemend risico op stroomuitval een direct risico voor de continuïteit van onze dienstverlening. Hoewel waterschappen inmiddels een hogere maatschappelijke prioriteit hebben gekregen bij aanvragen voor netcapaciteit, biedt dit op korte termijn geen oplossing voor de structurele knelpunten. Naar verwachting blijft netcongestie de komende 10 tot 15 jaar een beperkende factor. Tegelijkertijd zijn omvangrijke investeringen nodig om het elektriciteitsnet uit te breiden. Deze kosten worden via de netbeheertarieven doorberekend en kunnen leiden tot stijgende energielasten voor het waterschap. Dit vraagt om een realistische begroting en een goede samenwerking en afstemming met netbeheerders over toekomstige ontwikkelingen en capaciteitsbehoeften. Het waterschap zet daarom in op een combinatie van maatregelen, waaronder energiebesparing, slim energiemanagement, energieopslag, duurzame opwekking, samenwerking met netbeheerders en regionale partners en het versterken van de bedrijfscontinuïteit met noodstroomvoorzieningen op kritische locaties. Hiermee wordt gewerkt aan een robuustere en meer toekomstbestendige energievoorziening, terwijl tegelijkertijd wordt erkend dat bij langdurige uitval risicogestuurde keuzes noodzakelijk kunnen zijn.

Lozing met onverwacht hoge concentratie giftige stoffen door een RWZI in de omgeving

Lozingen met onverwacht hoge concentraties giftige stoffen kunnen schade veroorzaken aan flora en fauna. Oorzaken zijn bijvoorbeeld een giftige stof die niet wordt gesignaleerd in het influent en via het effluent de installatie verlaat. Een andere mogelijke oorzaak is een storing in het zuiveringsproces met als gevolg dat een giftige stof in het effluent wordt geloosd. Door onvoldoende zicht op en tijdige signalering van de (illegale) giftige stoffen is tijdig ingrijpen niet altijd mogelijk. De financiële gevolgen kunnen aanzienlijk zijn, zeker indien ze niet te verhalen zijn bij een dader. Door actieve monitoring, samenwerking met handhaving en politie wordt ingezet op het tijdig kunnen ingrijpen. Een aantal jaar geleden is een proactievere manier van beheersen onderzocht (monitoring giftige stoffen in de transportleidingen). Echter, ook dan blijft het restrisico hoog omdat er te veel onbekende giftige stoffen zijn. De kosten die hierbij gemoeid zijn, leveren onvoldoende op. De (calamiteiten)organisatie staat goed gesteld om bij afwijkingen van de belangrijkste monitoringsparameters of bij een gemelde lozing zo snel en goed mogelijk te kunnen reageren.

Beleid, risico’s en weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen van het waterschap is het vermogen om onvoorziene financiële tegenslagen op te vangen, rekening houdend met de risico’s die het waterschap loopt. Ieder jaar opnieuw worden de kansen en de gevolgen van de belangrijkste risico’s beoordeeld en de uitkomst vergeleken met de bestuurlijk afgesproken norm voor het weerstandsvermogen. Het gaat hier om de restrisico’s met financiële gevolgen. Het waterschap hanteert per taak een algemene reserve. De

norm voor het weerstandsvermogen (1,2 x omvang risico's) is steeds beschikbaar als algemene buffer voor calamiteiten/risico's.

Net als voorgaande jaren heeft het waterschap in 2027 de omvang van het weerstandsvermogen geactualiseerd. De actualisatie is evenals vorig jaar volledig intern uitgevoerd. In onderstaande tabellen staan per taak de omvang van de risico's, de norm voor de algemene reserve (weerstandsvermogen) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De risico's liggen in lijn met die van vorig jaar.

Watersysteembeheer	Begroting 2027	Begroting 2026
Omvang risico's Watersysteembeheer per 1-1	1.800	1.840
Algemene reserve (1,2 x omvang risico's)	2.160	2.208
Tariefegalisatiereserve	786	7.516
Bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid	7.764	4.452
Weerstandscapaciteit per 1-1	10.710	14.176
Weerstandsratio	**6,0**	**7,7**

Tabel: Omvang risico's, weerstandscapaciteit en -ratio Watersysteembeheer (x € 1.000,-)

Zuiveringsbeheer	Begroting 2027	Begroting 2026
Omvang risico's Zuiveringsbeheer per 1-1	2.640	2.570
Algemene reserve (1,2 x omvang risico's)	3.168	3.084
Tariefegalisatiereserve	1.167	2.702
Bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid	2.917	2.285
Weerstandscapaciteit per 1-1	7.252	8.071
Weerstandsratio	**2,7**	**3,1**

Tabel: Omvang risico's, weerstandscapaciteit en -ratio Zuiveringsbeheer (x € 1.000,-)

De weerstandsratio van waterschap Brabantse Delta ligt voor beide taken hoger dan de afgesproken factor 1,2. Een weerstandsvermogen tussen 1,4 en 2 wordt als 'ruim voldoende' beschouwd en een weerstandsvermogen boven de 2 als 'uitstekend'. Voor het meerjarige beeld wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van de meerjarenraming (deel III).

Stand en verloop bestemmingsreserves tariefegalisatie

De tariefegalisatiereserve is bedoeld om grote schommelingen in de belastingtarieven op te vangen. Als uitgangspunt geldt dat de egalisatiereserve binnen de meerjarenraming wordt afgebouwd naar nul om een gelijkmatige tariefontwikkeling te bewerkstellingen.

Tariefegalisatiereserve	31-12-2027	Mutatie 2027	1-1-2027
Watersysteembeheer	0	-786	786
Zuiveringsbeheer	269	-898	1.167
Totaal tariefegalisatiereserves	269	-1.685	1.953

Tabel: Verloop bestemmingsreserve voor tariefegalisatie in 2027 (x € 1.000,-)

Stand en verloop overige bestemmingsreserves

Onder de overige bestemmingsreserves valt voor 2027 uitsluitend de bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid (DFB). Deze wordt ingezet om maatregelen te financieren ter verbetering van de schuldpositie en de wendbaarheid van de begroting. Het verloop van deze reserve in 2027 is weergegeven in onderstaande tabel. Voor een toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen in het begrotingsjaar wordt verwezen naar de toelichting op de resultaatbestemming (Deel II: Financiële begroting, hoofdstuk 1).

Bestemmingsreserve	31-12-2027	Mutatie 2027	1-1-2027
Bestemmingsreserve DFB Watersysteembeheer	2.354	-5.410	7.764
Bestemmingsreserve DFB Zuiveringsbeheer	2.302	-614	2.917
Totaal bestemmingsreserves	4.657	-6.024	10.681

Tabel: Verloop bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid (x € 1.000,-)

5.1.3. Kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de verhouding weer tussen de omvang van de netto schuld (schuldpositie) en de totale belastingopbrengsten inclusief separate lozers (conform afspraak met Unie van Waterschappen). Voor 2027 is de verwachting dat de schuldquote uitkomt op 291%.

Netto schuldquote	Begroting 2027	Begroting 2026	Jaarrekening 2025
Netto schuld als % van de totale belastingopbrengst	291%	300%	288%

Tabel: Netto schuldquote (in %)

Voor het meerjarige verloop van de schuldquote wordt verwezen naar hoofdstuk 5 van de meerjarenraming (deel III). Het waterschap streeft naar een lagere netto schuldquote. Om dit te bereiken worden in het kader van duurzaam financieel beleid maatregelen getroffen, waaronder het verwerken van uitgaven in de exploitatie die op grond van wet- en regelgeving niet mogen worden geactiveerd. De tijdelijke extra lasten die hieruit voortvloeien, worden gedekt uit een hiervoor ingestelde bestemmingsreserve. In hoofdstuk 6 wordt toegelicht welke wettelijke maatregelen in de planperiode worden verwerkt en wat daarvan het effect is op de investeringsvolumes.

Wendbaarheid van de begroting

De wendbaarheid van de begroting geeft de verhouding weer tussen de totale kapitaallasten – zijnde de kosten van rente en afschrijvingen – en de totale bruto exploitatiekosten. Voor de Begroting 2027 bedraagt het percentage dat vast zit in kapitaallasten 26% van de bruto begroting.

Wendbaarheid begroting	Begroting 2027	Begroting 2026	Jaarrekening 2025
Kapitaallasten als % van de bruto begroting	26,0%	27,6%	26,9%

Tabel: Wendbaarheid van de begroting (in %)

Ten opzichte van de vorige begroting is de wendbaarheid toegenomen. Het nemen van maatregelen tot schuldreductie heeft op termijn een gunstig effect op de wendbaarheid van de begroting. Voor het verloop van de wendbaarheid in de planperiode van deze begroting wordt verwezen naar hoofdstuk 5 van de meerjarenraming.

EMU-saldo

Het verwachte EMU-saldo 2027 voor het waterschap, gebaseerd op de feitelijke kasstromen, is als volgt:

	EMU-saldo	Begroting 2027	Begroting 2026	Jaarrekening 2025
	Exploitatiesaldo	-7.625	-8.432	-2.809
	Invloed investeringen:			
-/-	Bruto Investeringsuitgaven	-100.800	-97.900	-89.766
+	Investeringssubsidies	21.800	18.100	8.915
+	Verkoop activa			428
+	Afschrijvingen	52.290	49.568	49.180
	Invloed voorzieningen:			
+	Toevoegingen ten laste van exploitatie			976
-/-	Onttrekkingen ten laste van exploitatie			-481
-/-	Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen			0
	EMU-saldo	-34.334	-38.663	-33.556
	EMU referentiewaarde WBD	-35.500	-34.600	-33.000
	Verschil (+ is positief, -/- is negatief)	1.165	-4.063	-556

Tabel: EMU-saldo (x € 1.000,-)

Het EMU-saldo geeft inzicht in de bijdrage van het waterschap aan het gezamenlijke begrotingssaldo van de Nederlandse overheid. Voor de periode 2027-2030 is de beschikbare EMU-ruimte voor decentrale overheden vastgesteld op 0,5% van het bruto binnenlands product, waarvan 0,06% is toegedeeld aan de waterschappen. De individuele EMU-referentiewaarde van Waterschap Brabantse Delta heeft daarbij vooral een signalerende functie. Beoordeling vindt plaats op het niveau van de gezamenlijke decentrale overheden. Een overschrijding van de individuele referentiewaarde leidt daarom niet automatisch tot maatregelen. Pas bij een structurele overschrijding van de gezamenlijke macro-norm kan het Rijk op grond van de Wet houdbare overheidsfinanciën in overleg treden met de decentrale overheden. Tot op heden is dit correctiemechanisme nog nooit toegepast.

Voor het meerjarige verloop van het EMU-saldo wordt verwezen naar hoofdstuk 5 van de meerjarenbegroting.

5.2 PARAGRAAF ASSETMANAGEMENT

In 2022 is een hernieuwde aanpak voor assetmanagement gedefinieerd waarin het waterschap integraal inzicht in de staat van de assets nastreeft en een optimale balans tussen prestaties, risico's en kosten wil realiseren op basis van objectieve criteria. Om dit te bereiken heeft het waterschap een assetmanagementsysteem ingericht. Dit ondersteunt onder andere de tijdige keuze tussen instandhouding of vernieuwing van de assets en het bepalen en aanhouden van een bestendige koers voor de lange termijn. Het belang van assetmanagement neemt alleen maar toe door de naderende einde levensduur van bestaande objecten en door de klimaatopgaven.

In 2027 ligt binnen assetmanagement de focus op het sluiten van de verbinding (de 'line-of-sight') tussen strategische doelen, programmering en uitvoering. Doelen worden verder geconcretiseerd en vertaald naar duidelijke kaders, meetbare resultaten en concrete opgaven, zodat zij richting geven aan besluitvorming, programmering en uitvoering. Via initiatieven zoals de routekaart circulariteit en het netwerkteam energie worden organisatiedoelen verder uitgewerkt naar maatregelen en uitvoerbare opdrachten.

Tevens wordt gericht gewerkt aan het verbeteren en beheren van assetmanagementinstrumenten, zoals de Lange Termijn Asset Planning (LTAP), en aan de verdere verankering van assetmanagement in processen en programma's, inclusief het helder beleggen van eigenaarschap, zodat assetmanagement een vanzelfsprekend en integraal onderdeel wordt van de dagelijkse werkwijze binnen Brabantse Delta.

De in 2025 gestarte aanpak voor het structureel in beeld brengen van de toestand van assets loopt door als meerjarige inhaalslag richting 2028. Dankzij verbeterde informatievoorziening en de inrichting van het nieuwe financiële systeem ontstaat steeds beter inzicht in prestaties, risico's en kosten. Innovaties, pilots en verbeterinitiatieven worden waar mogelijk geborgd in de Waterschaps Eisen Bibliotheek (WEB), met als doel maximale waardecreatie tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Waterkeringen en bijbehorende kunstwerken

Het domein van de waterkeringen kenmerkt zich door veel groene assets in de vorm van dijken. Periodiek worden deze beoordeeld en getoetst aan de landelijke/provinciale normen. Bij het verbeteren van de primaire keringen volgt het waterschap in principe de prioritering en programmering van het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma. Dit Hoogwaterbeschermingsprogramma kent grote uitdagingen vanwege de grote (landelijke) waterveiligheidsopgave, de toestroom van nieuwe projecten en de stijgende prijzen. Er zullen (landelijk) keuzes gemaakt moeten worden met betrekking tot de programmering en financiering van projecten, wat ook gevolgen zal hebben voor waterschap Brabantse Delta. Daarbij zal de financiële bijdrage aan het HWBP significant toenemen. We versterken primaire en regionale keringen slim en doelmatig, voorbereid op klimaatverandering. De kunstwerken worden benoemd bij vaarwegen.

Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen

Door middel van uitgevoerde risicosessies voor het programma Watersystemen is inzicht verkregen in de belangrijkste risico's op het gebied van gezond water en voldoende water (wateroverlast en watertekort). Sinds 2025 is er een nieuwe gedragscode "bestendig beheer en onderhoud" voor het onderhoud aan de watergangen. In deze gedragscode staan afspraken en regels voor het beheren en onderhouden van sloten, rivieren, dijken en onderhoudspaden. Waterschap Brabantse Delta en aannemers die werken voor het waterschap houden zich aan deze nieuwe regels. Daarbij moet de opgestelde maaiplanning soms worden aangepast. Bijvoorbeeld bij extreme weersomstandigheden, zoals hevige regenval, waardoor extra maaien nodig kan zijn om wateroverlast te voorkomen. In het investeringsprogramma zijn projecten opgenomen enerzijds voor de instandhouding van de infrastructuur (poldergemalen etc.) en anderzijds voor ontwikkelprojecten, in het bijzonder wordt de KRW genoemd. Specifiek voor het waterschap is deze koers nader uitgewerkt in een maatregelenpakket KRW-impuls. Met dit pakket, dat aanvullend is op de afgesproken KRW-maatregelen uit het Waterbeheerprogramma 2022-2027, spant het waterschap zich maximaal in om haar aandeel in de resterende KRW-opgave te leveren.

Zuiveringstechnische werken

De waterketen is in transitie. Assetmanagement en innovatie zijn daarbij onontbeerlijk. Het programma heeft de ambitie om een duurzame en toekomstbestendige waterketen te realiseren die optimaal waarde toevoegt aan de samenleving en toekomstige generaties de ruimte biedt eigen keuzes te maken. Dit vraagt om een compleet herontwerp van de waterketen op basis van waarde, gericht op de omgeving en de samenleving. Aanvullend worden de eisen en impact vanuit de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater en vanuit de Kader Richtlijn Water steeds concreter in beeld en zijn voor een eerste indicatie doorgerekend op kosten voor de langere termijn. Hoewel nog prematuur kan al wel worden gesteld dat dit niet passend te maken is binnen het bestaande investeringsvolume voor zowel instandhouding als ontwikkeling. De verdere detaillering en

consequenties hiervan zal de komende jaren gebeuren. Komend jaar zal er aan een bestuur een totaalbeeld worden gegeven van de opgave van de waterketen voor de komende circa 20 jaar.

Vaarwegen, havens en bijbehorende kunstwerken

In 2023 is het nieuwe nautisch beleid vastgesteld. De grondhouding met betrekking tot de nautische verantwoordelijkheden van het waterschap zijn hiermee aangescherpt. Voor assetmanagement betekent dit onder andere dat op basis van een Lange Termijn Asset Planning (LTAP) de onderhoudstoestand van de kunstwerken/sluiscomplexen in kaart wordt gebracht om vanuit daar investeringsprojecten te initiëren. Hier ligt een prioriteit voor de komende jaren om de kwaliteit van inspecties op de kunstwerken te verbeteren en de doorlooptijd van programmering en de uitvoering van de projecten te versnellen. Bijzondere aandacht is daarbij voor een sluizencomplex waar de onderhoudstoestand slechter is dan gewenst.

5.3 PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

De kernwaarden van het waterschap zijn: omgevingsgericht zijn, samen werken en in beweging zijn. Dat betekent dat we als organisatie continu in ontwikkeling zijn om optimaal toegevoegde waarde aan onze omgeving te kunnen bieden. De belangrijkste ontwikkelingen in onze organisatie met een doorkijk naar 2027 zijn onderstaand opgenomen.

Langdurige lastenstijging voor waterschappen

Op 21 mei 2026 is een rapport van Andersson Elffers Felix (AEF) openbaar gemaakt over de te verwachten ontwikkeling van de financiële positie van de waterschappen in 2025-2050. Daaruit blijkt dat de waterschappen de komende decennia voor structureel hoge uitgaven staan. Door de combinatie van vervanging en instandhouding van bestaande assets, klimaatadaptatie, de groei van het HWBP, strengere eisen aan waterkwaliteit en zuivering, en overige maatschappelijke en wettelijke ontwikkelingen nemen investeringen en ook exploitatiekosten blijvend toe. Het indicatieve financieel beeld dat landelijk wordt geschetst is als volgt:

- De exploitatiekosten stijgen richting 2050 met circa 82% ten opzichte van 2029 (prijspeil 2025). Dit is bovenop de (reguliere) inflatie.
- Het investeringsniveau ligt in 2030–2050 gemiddeld 69% hoger dan in 2024;
- Het aandeel kapitaallasten groeit gemiddeld van ca. 20% (2025) naar gemiddeld 53% (2050), waardoor de bestuurlijke bewegingsruimte sterk afneemt.
- De schuldquote stijgt tot rond 2040 naar een historisch hoog niveau en daalt daarna licht door hogere belastinginkomsten en afnemende investeringen.
- De waterschapsbelasting stijgt langdurig boven inflatie; in 2050 betalen huishoudens reëel circa 111% meer dan in 2024. De belastingdruk stabiliseert op een nieuw, hoger niveau, met toenemende verschillen tussen waterschappen.

Het rapport laat zien dat de financiële positie van de sector minder robuust wordt, niet door incidentele pieken maar door een blijvende opgave die moet worden bekostigd met publieke middelen. Een belangrijke kanttekening is dat het rapport een beeld geeft voor de sector als geheel. Elk waterschap heeft te maken met eigen gebiedskenmerken en opgaven kunnen in omvang en fasering in de tijd verschillen. Hoe dan ook zal ieder waterschap, en zo ook Brabantse Delta, met kostenstijging te maken krijgen. De bestuurlijke implicaties van een dergelijk financieel toekomstbeeld zullen in ieder geval zijn dat gesprekken en besluiten over strategische keuzes noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld over de fasering van investeringen. Het rapport benadrukt de noodzaak voor een nieuw en consistent verhaal, niet over een incidentele maar structurele en langdurige stijging van de waterschapslasten en wat dat vraagt van bestuurders in de communicatie met stakeholders. Welke keuzes zijn uitlegbaar, wat is acceptabel als het gaat om het tempo en niveau van belastingstijging en hoe verdelen we de lasten in tijd en generaties. Waterschap

Brabantse Delta is hard aan het werk om deze trend steeds beter inzichtelijk te maken in cijfers. De inzichten vormen een belangrijke basis voor toekomstige bestuurlijke keuzes over ambitie, tempo, uitvoerbaarheid en betaalbaarheid. Op basis daarvan zullen keuzes en noodzakelijke kostenstijgingen gerechtvaardigd en uitgelegd moeten worden om te zorgen voor maatschappelijk en politiek draagvlak voor de bekostiging van onze maatschappelijke opgaven.

Organisatieontwikkeling

De afgelopen jaren is gewerkt aan de implementatie van de verbeteracties uit het organisatieonderzoek van 2024. Vier van de vijf ontwikkelthema's zijn uitgewerkt en hebben geleid tot concrete verbeteringen en verduidelijkingen binnen de organisatie. In 2027 ligt de focus op de verdere versterking van de integraliteit tussen programma's en processen. Daarbij wordt ingezet op een betere samenhang tussen opgaven, programmering, uitvoering en bedrijfsvoering, zodat middelen en capaciteit nog effectiever kunnen worden ingezet. Daarnaast wordt in 2027 vervolg gegeven aan de toekomstverkenning Expeditie Next. De uitkomsten van deze verkenning bieden inzicht in de ontwikkelingen die de komende jaren op het waterschap afkomen en de gevolgen daarvan voor de organisatie. Op basis hiervan wordt bepaald welke kennis, vaardigheden, werkwijzen en organisatievormen nodig zijn om ook op langere termijn wendbaar en toekomstbestendig te blijven.

Medewerkers en duurzame inzetbaarheid

Goed werkgeverschap en voldoende uitvoeringskracht blijven belangrijke randvoorwaarden voor het realiseren van de opgaven van het waterschap. In 2027 wordt verder gewerkt aan de opvolging van het in 2026 uitgevoerde medewerkersonderzoek. Samen met medewerkers en leidinggevenden worden verbeteracties uitgevoerd gericht op werkplezier, betrokkenheid, vitaliteit en resultaatgericht werken. Daarnaast worden de resultaten van het Risicogericht Preventief Medisch Onderzoek benut voor de verdere ontwikkeling van het arbobeleid, het duurzame-inzetbaarheidsbeleid en de strategische personeelsontwikkeling. Hiermee wordt gestuurd op een gezonde, veilige en toekomstbestendige werkomgeving waarin medewerkers duurzaam inzetbaar blijven.

Veiligheid en gezondheid

De veiligheid en gezondheid van medewerkers, opdrachtnemers en bezoekers blijven een belangrijk aandachtspunt. In 2027 wordt verder gewerkt aan de uitvoering van de maatregelen uit de geactualiseerde Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E). Daarbij ligt de nadruk op het beheersen van risico's binnen operationele werkzaamheden en op de verschillende locaties van het waterschap. Ook wordt verder invulling gegeven aan de implementatie van de Safety Culture Ladder. Hiermee wordt gewerkt aan een organisatie waarin veiligheid niet alleen is geborgd in systemen en procedures, maar ook zichtbaar wordt in houding, gedrag en besluitvorming. Daarnaast wordt de verdere professionalisering van de ATEX[2] organisatie voortgezet. Hierbij ligt de focus op het versterken van kennis en expertise, het verduidelijken van verantwoordelijkheden en het borgen van de naleving van wet- en regelgeving rondom explosieveiligheid. De uitkomsten van de verdiepende risicoanalyses worden daarbij stapsgewijs verwerkt in de uitvoering en het beheer van de betreffende locaties.

[2] *ATEX staat voor "ATmosphères EXplosibles" en verwijst naar twee Europese richtlijnen die explosieveiligheid regelen op plaatsen waar een kans bestaat op gas-, damp- of stofexplosies. De ATEX-richtlijnen zijn verplicht binnen de hele EU en zijn bedoeld om zowel werknemers als apparatuur te beschermen in omgevingen met potentieel explosiegevaar.*

Speerpunten Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH)

Waterketen

De aandacht voor Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en PFAS blijft onverminderd groot. Heldere regelgeving is nodig om effectief te kunnen vergunnen en handhaven. VTH draagt hieraan bij door deel te nemen aan diverse (landelijke) projectgroepen. Voor waterschappen zou een (Europese) normstelling voor PFAS hierbij behulpzaam zijn. Daarnaast is in 2026 gestart met het herzien van de maatwerkvoorschriften voor rioolwaterzuiveringsinstallaties die lozen op oppervlaktewater waar het waterschap zelf het bevoegd gezag is. Dit loopt door in 2027. Ook wordt in 2027 duidelijk welke gevolgen de vaststelling van het influentbeleid heeft voor VTH.

Watersystemen

In 2027 loopt de KRW-impuls nog door. VTH gaat verder met het actualiseren van vergunningen (beoordelen en herzien). Het gaat om vergunningen van bedrijven die afvalwater rechtstreeks op de rioolwaterzuiveringsinstallaties van het waterschap lozen en waarvoor het waterschap bevoegd gezag is. In 2027 blijft VTH inzetten op monitoring per stroomgebied. Op die manier wordt getracht veroorzakers van stoffen die vanuit het oogpunt van de KRW-doelen ongewenst zijn op te sporen en aan te spreken. De samenwerking met ketenpartners, zoals gemeenten, de provincie en de omgevingsdienst, is hierbij van groot belang, onder meer in gebiedssessies. De extra inzet vanwege de KRW-impuls stopt na 2027, waarna de aandacht voor de KRW wordt opgepakt via de reguliere werkzaamheden. Het versneld controleren van de wasplaatsen loopt door in 2027. Het gaat hierbij om afstroming van nutriënten of gewasbeschermingsmiddelen naar het water. Daarnaast wordt de samenwerking met ketenpartners voortgezet en waar nodig geïntensiveerd om verontreiniging van het oppervlaktewater door ZZS, waaronder PFAS via indirecte lozingen terug te dringen. Ook wordt onderzocht of andere methoden van toezicht, zoals zelfevaluaties door bedrijven, een effectief middel kunnen zijn.

Waterveiligheid en Vaarwegen

VTH controleert de keringen waarbij de inzet van drones verder wordt geoptimaliseerd. Leerpunten worden met de hele organisatie gedeeld. Ook in het kader van de derde inspectieronde regionale keringen zal VTH een bijdrage leveren, onder meer door de inzet van drones en ondersteunende software. In 2027 zal in samenspraak met het dagelijks bestuur en de provincie Noord-Brabant worden bepaald waarop VTH zich zal richten bij het toezicht op de waterwegen (nautisch beleid).

Speerpunten Bestuur & Communicatie

In 2027 staat Bestuur & Communicatie in het teken van een nieuw bestuur, sterke samenwerking met onze omgeving en het zichtbaar maken van de grote wateropgaven.

Waterschapsverkiezingen en nieuw bestuur

Op 17 maart 2027 vinden de waterschapsverkiezingen plaats. We zetten in op een rechtmatig en zorgvuldig verloop van de verkiezingen en vertalen de landelijke verkiezingscampagne naar onze regio. Na de verkiezingen zorgen we voor een goed inwerkprogramma voor het nieuwe algemeen bestuur, faciliteren we de totstandkoming van het bestuursakkoord en ondersteunen we een vliegende start van het nieuwe dagelijks bestuur.

Foto 2053

Met het oog op de bestuursperiode vanaf 2027 en de voorbereiding van het Waterbeheer-programma 2028-2033 wordt gewerkt aan de Foto 2053. Deze integrale, beleidsarme toekomstverkenning van het water- en bodemsysteem van West- en Midden-Brabant brengt ontwikkelingen, opgaven, trends, onzekerheden en dilemma's voor de komende dertig jaar in beeld, zonder daarbij beleidskeuzes, maatregelen of investeringsbesluiten vast te leggen. Daarmee vormt de Foto 2053 een onafhankelijk en beleidsarm kompas voor toekomstige bestuurlijke keuzes. De

verkenning verbindt lessen uit het verleden met uitdagingen op het gebied van klimaat, water, natuur, ruimte, energie en leefomgeving en biedt zo een inhoudelijke basis voor het Waterbeheerprogramma 2028-2033 en de verdere strategische koers van het waterschap.

Publiekscommunicatie en weerbaarheid

In 2027 brengen we de communicatie over extreem weer, droogte en weerbaarheid nadrukkelijker bij elkaar. Met de nieuwe ontwikkelopgave Weerbaarheid laten we zien hoe het waterschap zich voorbereidt op onder andere extreem weer, uitval van vitale voorzieningen en andere verstoringen. Ook willen we inwoners en organisaties bewuster maken van wat zij zelf kunnen doen om beter voorbereid te zijn. De Klimaatlaarzencampagne wordt dan ook verbreed van waterschapsbelasting naar extreem weer en voorbereid zijn. Daarnaast vertalen we landelijke campagnes van de Unie van Waterschappen over onder andere schoon water en innovatie naar onze regio. Droogte en watertekort blijven belangrijke communicatiethema's. Via onder andere media, nieuwsbrieven, sociale media en het zomerblog informeren we over de actuele situatie en maatregelen en leggen we uit waarom structurele aanpassingen in het watersysteem nodig zijn. Na de grote open dag in Dintelsas in 2026 organiseren we in 2027 een kleinschaligere open dag om inwoners kennis te laten maken met het werk van het waterschap.

Stakeholdermanagement, Public Affairs en Bouvigne Water Academie

De grote wateropgaven kunnen we alleen samen met anderen realiseren. Daarom zetten we sterker in op stakeholdermanagement en Public Affairs en onderhouden we actief onze relaties met gemeenten, provincie, Rijk en andere belangrijke partners. De Bouvigne Water Academie zetten we nadrukkelijker op de kaart als platform voor ontmoeting, kennisdeling en het gesprek over actuele wateropgaven met onze Vlaamse partners. Ook bouwen we verder aan de samenwerking met gemeenten. De Bouvigne Blue Water Monday bijeenkomst wordt verbreed tot een terugkerende bijeenkomst voor bestuurders, managers en ambtenaren van gemeenten en waterschap. In 2027 staan in ieder geval de KRW en de afvalwaterketen centraal. Daarnaast is waterschap Brabantse Delta in 2027 organisator van de Brabantse Waterdag.

Jaar van het Markdal en projectcommunicatie

2027 wordt het jaar van het Markdal. We volgen dit grote gebiedsproject gedurende het hele jaar, van start tot oplevering. Het Markdal gebruiken we als aansprekend voorbeeld om te laten zien hoe we werken aan meer ruimte voor water, een robuuster watersysteem, betere waterkwaliteit en natuur. Ook bij andere projecten blijven zichtbaarheid, communicatie en participatie belangrijk.

Educatie, arbeidsmarkt, overig

We blijven investeren in educatie en waterbewustzijn, onder andere via gastlessen, praktijkopdrachten en rondleidingen. Daarbij leggen we de verbinding met actuele onderwerpen als extreem weer, schoon water en weerbaarheid. Ook zetten we de arbeidsmarktcommunicatie voort om de juiste mensen aan te trekken en te behouden. De vernieuwde website vormt daarbij, naast onze publiekscommunicatie, de basis voor begrijpelijke en toegankelijke online informatie en dienstverlening. In 2027 neemt waterschap Brabantse Delta voor het eerst deel aan de Roparun, op initiatief van medewerkers.

Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur)

Om de integriteit en weerbaarheid van het waterschap verder te vergroten wordt beleid ontwikkeld om ervoor te zorgen dat het waterschap niet onbewust criminele activiteiten faciliteert. Hiermee moet voorkomen worden dat vergunningen, subsidies, vastgoedtransacties of aanbestedingen worden misbruikt voor bijvoorbeeld witwassen of fraude.

Nieuw financieel- en projectmanagementsysteem

De organisatie werkt aan de invoering van een nieuw financieel- en projectmanagement-systeem. Het huidige systeem is verouderd en de ondersteuning loopt af. Daarbij sluit het onvoldoende aan op de huidige en toekomstige behoeften. Vervanging betekende dat het gehele systeemlandschap, bestaande uit meerdere onderling gekoppelde systemen, opnieuw moest worden ingericht. Ook voor e-facturatie en tijdschrijven zijn nieuwe oplossingen gerealiseerd. De livegang staat nu gepland voor 1 januari 2027. Dat betekent voor de eerste helft van 2027 actieve training, begeleiding en nazorg vanuit het project richting de gehele organisatie. Het draaiboek loopt door tot in mei 2027 vanwege de jaarafsluiting en accountantscontrole voor het boekjaar 2026. Daarna schakelen we over op meer regulier beheer. Met de nieuwe, samenhangende systemen wordt een stevige basis gelegd voor de toekomst.

Rechtmatigheid

Vanaf boekjaar 2025 stellen waterschappen zelf een rechtmatigheidsverantwoording op, waarbij het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur verantwoording aflegt over het rechtmatig handelen van de organisatie in het betreffende boekjaar. Het betreft hier de zuivere financiële rechtmatigheid. Het dagelijks bestuur kan dit doen aan de hand van de door de organisatie uitgevoerde verbijzonderde interne controle (VIC). In 2025 is de VIC daarop aangepast om zo de drie criteria, begrotingscriterium, voorwaarden criterium en het misbruik of oneigenlijk gebruik criterium af te dekken:

Misbruik- en oneigenlijkgebruikcriterium

De verwachting is dat het waterschap de komende jaren vaker subsidies zal verstrekken. Bij de inrichting van het proces rond het verstrekken van subsidies wordt daarom specifiek aandacht besteed aan het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik, zodat een rechtmatige verstrekking aantoonbaar wordt geborgd.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardecriterium heeft met name betrekking op aanbestedingen. Gezien de complexiteit van de aanbestedingsregelgeving werken wij samen met de accountant aan een efficiënte en betrouwbare controle op de naleving van de relevante wet- en regelgeving.

Begrotingscriterium

Voor het begrotingscriterium is in 2025 de interne controle ingericht. Het algemeen bestuur heeft de verantwoordingsgrens vastgesteld op 2% van de totale bruto lasten, exclusief toevoegingen aan de reserves. Geconstateerde afwijkingen boven deze grens worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Daarnaast heeft het algemeen bestuur een rapporteringstolerantie vastgesteld van 5% van de verantwoordingsgrens; individuele afwijkingen boven deze grens worden afzonderlijk gerapporteerd.

5.4 PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN

5.4.1. Visie en beleidsvoornemens

Het waterschap kan op drie manieren taken uitvoeren: zelf doen, uitbesteden of deelnemen aan een verbonden partij. Verbonden partijen zijn zelfstandige organisaties met een eigen bestuur en een eigen financiële huishouding, waarin het waterschap een financieel en een bestuurlijk belang heeft. Het waterschap neemt deel aan verbonden partijen omdat samenwerking voordeel oplevert: schaalvoordelen, grotere doeltreffendheid, verbetering van de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening, risicospreiding en het beter benutten van kennis en expertise. Aan de andere kant kleven er ook risico's aan het deelnemen in een verbonden partij, zo kan bijvoorbeeld deelname verplichte uitgaven meebrengen, waar het waterschap slechts gedeeltelijk op kan sturen.

Een groot deel van de kosten van het waterschap gaat om in deze verbonden partijen. Het is een gecompliceerd speelveld: de verbonden partijen zijn zelfstandig, maar ook verweven met het waterschap. In het tweede kwartaal van 2026 is de nota Verbonden partijen geactualiseerd waarin de visie op verbonden partijen nader is uitgewerkt, met daarin aandacht en een kader voor onder meer een meer samenhangende, efficiënte en effectieve sturing op de samenwerkingsverbanden. In deze nota is tevens opgenomen met wie het waterschap samenwerkt en hoe - op de niveaus van algemeen bestuur, dagelijks bestuur en organisatie – gestuurd wordt op deze samenwerkingen. In de organisatie is per verbonden partij een rollenscheiding doorgevoerd tussen de eigenaarsrol en de klantrol van het waterschap. Die twee rollen zijn ambtelijk bij verschillende functionarissen belegd teneinde de bestuurlijke vertegenwoordiger en het bestuur optimaal te kunnen adviseren.

5.4.2. Overzicht verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Naam verbonden partij	AQUON
Vestigingsplaats	Houten
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Participerende partijen	Waterschap Brabantse Delta Waterschap Aa en Maas Waterschap de Dommel Waterschap Hollandse Delta Waterschap Limburg (per 1 januari 2027) Waterschap Rivierenland Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden Hoogheemraadschap van Delfland Hoogheemraadschap van Rijnland Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
Belang waterschap in de verbonden partij	1 van de 10 zetels in het algemeen bestuur.
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Het verrichten van laboratoriumonderzoek ten behoeve van de deelnemers.
Doelstellingen(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Het verrichten van laboratoriumonderzoek.
Ontwikkelingen verbonden partij	AQUON is een geaccrediteerd waterlaboratorium. De organisatie investeert sterk in innovatie, met een focus op bijzondere monitoring van onder andere Zeer Zorgwekkende Stoffen, toxische stoffen, passive sampling en analyses met lage rapportagegrenzen. Daarnaast wordt verder gewerkt aan eDNA, datagedreven werken en digitale ketenprocessen. Om de groeiende vraag en ambities te ondersteunen, breidt AQUON met name de afdeling Chemie uit en investeert het in ondersteunende functies zoals HR en ICT. Ook blijft AQUON actief kennis ontwikkelen via samenwerking met waterschappen, kennisinstituten en innovatieprojecten. Op het gebied van informatieveiligheid werkt AQUON toe naar een ISO 27001-certificering eind 2026 en het behalen van het minimale BIO-beveiligingsniveau in 2027. Verder is de Producten- en Dienstencatalogus herijkt, wat vanaf 2027 leidt tot beperkte aanpassingen in de tariefstructuur van analyses zonder grote gevolgen voor de totale meetvraag van de waterschappen.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Het begrotingstotaal (inclusief waterschap Limburg) 2027 bedraagt: Laboratoriumdeel: € 49.182.000 *NRS bemonsteringen: € 807.000 Totaal: € 49.989.000 Het aandeel van het waterschap hierin is: – Laboratoriumdeel: € 4.947.000 – *NRS bemonsteringen: € 88.000 € 5.035.000

	**De kosten van de NRS-bemonsteringen (Nationale Rioolwater Surveillance) worden vergoed door het Rijk.*
Ontwikkelingen vanaf de business case	De tienjaarsstrategie van AQUON speelt in op een toenemende behoefte aan betrouwbare waterkwaliteitsinformatie door strengere wetgeving, klimaatverandering, nieuwe verontreinigingen en technologische ontwikkelingen. Een belangrijke ontwikkeling is de invoering van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA), die vanaf 2028 extra monitoring en nieuwe analysemethoden vraagt. AQUON versterkt daarbij zijn rol als kennis- en netwerkorganisatie en ontwikkelt innovatieve meetmethoden om waterschappen beter inzicht te geven in waterkwaliteitsproblemen en de effecten van maatregelen. Tegelijkertijd zijn er onzekerheden rond toekomstige beleidskeuzes en wetgeving.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Per 1 januari 2027 treedt Waterschap Limburg toe tot de gemeenschappelijke regeling. Waterschap Scheldestromen onderzoekt of zij per 1 januari 2029 tot de gemeenschappelijke regeling AQUON wil toetreden.
Risico’s	De belangrijkste risico's voor AQUON betreffen veranderingen in wet- en regelgeving (waaronder ERSA, KRW en PFAS), waardoor de meetvraag en benodigde analysecapaciteit sterk kunnen toenemen. Daarnaast vragen het behoud van accreditatie, de beschikbaarheid van specialistische medewerkers en de borging van voldoende capaciteit blijvende aandacht om de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening aan de waterschappen te waarborgen. Ook informatiebeveiliging vormt een belangrijk aandachtspunt, mede gezien de toenemende cyberdreigingen en de ambitie om te voldoen aan ISO 27001, BIO en NIS2. Tot slot blijft bestuurlijke stabiliteit binnen de gemeenschappelijke regeling van belang om de gezamenlijke koers en financiële continuïteit van AQUON te borgen.

Naam verbonden partij	Belastingsamenwerking West-Brabant
Vestigingsplaats	Etten-Leur
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Participerende partijen	Gemeente Bergen op Zoom Gemeente Breda Gemeente Etten-Leur Gemeente Oosterhout Gemeente Roosendaal Gemeente Halderberge Gemeente Woensdrecht Gemeente Moerdijk Gemeente Dongen Gemeente Zundert Gemeente Rucphen Gemeente Loon op Zand Waterschap Brabantse Delta
Belang waterschap in de verbonden partij aan begin en einde begrotingsjaar	Eén vaste zetel in het vijfkoppig dagelijks bestuur. De stemverhouding in het algemeen bestuur is 1 op 13.
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Eén gezamenlijke belastingorganisatie voor gemeentelijke belastingen en heffingen en waterschapbelastingen in West-Brabant.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Het behalen van een kwalitatief hoogwaardig en efficiënt niveau van belastingheffing en –invordering. Dit leidt tot een adequate dienstverlening aan de deelnemers en de belastingplichtigen en het reduceren van de maatschappelijke kosten.
Ontwikkelingen verbonden partij	De belangrijkste aandachtspunten en beleidsontwikkelingen voor 2027 zijn: - Vanaf Begroting 2027 wordt de btw administratief verwerkt buiten de deelnemersbijdragen. Dit leidt tot een indicatieve verlaging van de deelnemersbijdrage met € 1,25 mln. Deze verlaging betreft geen besparing, maar uitsluitend een wijziging in de presentatie. Financieel heeft dit geen effect voor de deelnemers. - Er is de afgelopen jaren veel werk verzet om te voldoen aan de eisen van de BIO (Baseline Informatieveiligheid Overheid). In 2025 en 2026 heeft een doorontwikkeling plaats gevonden naar BIO2. Het verschil tussen BIO1 en BIO2 is dat BIO2 een vertaling is van Europese richtlijn NIS2 en inhoudelijk is er meer sprake van bundeling van meerdere uitgangspunten, waar in totaliteit aan moet worden voldaan. - De ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en informatiebeveiliging worden daarnaast gevolgd in het bredere kader van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS).
Aandeel waterschap in (Netto) begrotingstotaal, verbonden partij	Het begrotingstotaal 2027 bedraagt: – Begroting 2027: € 19.646.000 Het aandeel van het waterschap hierin is: – Begroting 2027: € 5.111.000 (inclusief btw)

Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Er zijn geen specifieke beleidsvoornemens voorzien binnen de BWB.
Risico's	– Er lopen landelijke ontwikkelingen rondom de voorgenomen wijziging van de Kostenwet invordering rijksbelastingen via de Fiscale verzamelwet 2028. Indien deze wijziging ook van toepassing wordt op de waterschappen, kan dit leiden tot lagere opbrengsten uit vervolgingskosten. De financiële gevolgen en het moment van invoering zijn op dit moment nog onvoldoende duidelijk. De internetconsultatie van de Fiscale verzamelwet 2028 loopt tot en met 10 september 2026. De VNG, Unie van Waterschappen en Landelijke Vereniging Lokale Belastingen (LVLB) hebben gezamenlijk een reactie ingediend. Om die reden zijn de mogelijke effecten nog niet verwerkt in de meerjarenraming, maar worden deze als financieel risico gemonitord. – Er is een trend waarneembaar dat NCNP-bureaus zich in toenemende mate concentreren op beroepszaken. Dit kan leiden tot meer proceskostenvergoedingen voor de deelnemers en hogere uitvoeringslasten voor de BWB. Voor de BWB beperkt het risico zich tot hogere uitvoeringslasten. – De uitvoering van de AVG is voor een data gestuurde organisatie als de BWB extra risicogevoelig. Ondanks getroffen maatregelen blijft het risico van bijvoorbeeld een datalek aanwezig.

Naam verbonden partij	Het Waterschapshuis
Vestigingsplaats	Amersfoort
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Participerende partijen	21 waterschappen
Belang waterschap in de verbonden partij	Eén van de 21 stemmen in Algemeen Bestuur Gemeenschappelijke Regeling Het Waterschapshuis.
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Het waarborgen van een veilige, betrouwbare, efficiënte en toekomstbestendige digitale infrastructuur voor alle waterschappen, zodat zij hun publieke waterbeheeropgaven goed kunnen uitvoeren.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Door deelname in Het Waterschapshuis realiseert Waterschap Brabantse Delta vooral deze doelstellingen: – Professionele, veilige en toekomstbestendige ICT-voorzieningen – Samenwerking en standaardisatie binnen de waterschapssector – Ondersteuning van de bredere waterbeheerdoelen via digitale middelen
Ontwikkelingen verbonden partij	Het Waterschapshuis (hWh) zet in 2027 de koers voort op verdere professionalisering en ondersteuning van de digitale transformatie van de waterschappen. De organisatie groeit mee met de toenemende vraag naar gezamenlijke digitale diensten en projecten en versterkt hiervoor de capaciteit binnen bestuur, organisatie, privacy, informatiemanagement en informatieveiligheid. De sectorale governance wordt verder geconsolideerd via het I-beraad, de opdrachtgeverstafel, de opgave-overleggen en de collectieve thema's. Binnen deze collectieve thema's wordt gewerkt aan onderwerpen als informatieveiligheid, privacy, data, ethiek, architectuur en wet- en regelgeving. Daarnaast wordt ingezet op verdere ontwikkeling van digitale innovatie en transformatie, waaronder kennisontwikkeling rond AI en andere opkomende technologieën. De gezamenlijke dienstverlening wordt uitgebreid door de verdere uitbouw van Diensten & Beheer, onder meer met de doorontwikkeling van CERT-WM en de SOC-dienstverlening. Tegelijkertijd wordt de aanbesteding van TMX afgerond en worden verschillende projecten voorbereid op overdracht naar beheer. De btw-discussie rond de koepelvrijstelling loopt nog en ligt ter besluitvorming bij de Hoge Raad.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Het begrotingstotaal 2027 bedraagt (bedragen zijn exclusief btw): – Primaire Begroting 2027: € 49.352.363 – Geactualiseerde Begroting 2026: € 47.630.832 Het aandeel van het waterschap hierin is: – Primaire Begroting 2027: € 1.718.789 – Geactualiseerde Begroting 2026: € 1.842.104
Ontwikkelingen vanaf de business case	Het Waterschapshuis heeft zich sinds de oorspronkelijke business case ontwikkeld tot het centrale samenwerkingsplatform voor digitalisering, informatievoorziening en kennisdeling binnen de waterschapssector. Waar de organisatie aanvankelijk vooral gericht was op gezamenlijke projecten en voorzieningen, ligt het accent inmiddels ook op structurele dienstverlening, beheer van sectorale voorzieningen, digitale weerbaarheid en ondersteuning van de sectorbrede digitale transformatie. De doorontwikkeling van de governance, programmasturing en beheerorganisatie weerspiegelt

	de groeiende betekenis van hWh als verbindende schakel tussen waterschappen, kennisinstellingen en andere publieke partners.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Deelname aan projecten van hWh wordt per project bekeken mede op basis van een business case.
Risico's	Het waterschap draagt alleen risico's voor opdrachten waarvoor het zelf (mede) opdrachtgever is. Door een 'loden deur' tussen elke opdracht te plaatsen waardoor kosten, opbrengsten en risico's alleen berusten bij de opdrachtgevers van die opdrachten, worden risico's zoveel mogelijk beperkt.

Naam verbonden partij	Gemeenschappelijke Regeling Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant
Vestigingsplaats	Breda
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: centrumregeling
Participerende partijen	Waterschap Aa en Maas Waterschap Brabantse Delta Waterschap De Dommel
Belang waterschap in de verbonden partij	Ieder waterschap wordt door één lid van het dagelijks bestuur vertegenwoordigd. De waterschappen nemen financieel voor 1/3 deel.
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Doelmatige beheer van muskus- en beverrat en voorkomen van schade door deze soorten aan waterstaatswerken.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Voorkomen van schade door muskusrat en beverrat aan waterstaatswerken.
Ontwikkelingen verbonden partij	Er zijn geen significante ontwikkelingen binnen de Gemeenschappelijke Regeling.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen verbonden partij	N.v.t.
(Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Het begrotingstotaal 2027 bedraagt € 3.608.825. De werkelijke netto kosten 2025 bedroegen € 3.416.579. De kosten worden gelijkwaardig (1/3) over de drie deelnemers verdeeld. Het aandeel voor het waterschap is € 1.202.942.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Er zijn geen beleidsvoornemens ophanden.
Risico's	Geen significante risico's.

Vennootschappen en coöperaties

Naam verbonden partij	N.V. Slibverwerking Noord-Brabant
Vestigingsplaats	Moerdijk
Rechtsvorm	N.V.
Participerende partijen	Waterschap Brabantse Delta Waterschap Aa en Maas Waterschap De Dommel Waterschap Limburg Waterschap Vechtstromen Waterschap Scheldestromen Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden
Belang waterschap in de verbonden partij	Waterschap Brabantse Delta is voor 14,51% aandeelhouder.
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij.	Het tot stand brengen van en het in stand houden van de duurzame exploitatie van een slibverwerkingsinstallatie voor de verwerking van zuiveringsslib dat afkomstig is van waterschappen.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Het verwerken van zuiveringsslib op de meest duurzame wijze tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.
Ontwikkelingen verbonden partij	De strategie van SNB is opgedeeld in drie samenhangende strategische sporen: excellente dienstverlener, duurzame ketenbouwer en innovatieve scout: 1. Excellente dienstverlener: Voor onze waterschappen is SNB de excellente dienstverlener voor het verwerken van hun zuiveringsslib. SNB zorgt voor een stabiele en solide bedrijfsvoering en organisatie waarmee de zorg voor het verantwoord verwerken van zuiveringsslib uit handen wordt genomen van de waterschappen. 2. Duurzame ketenbouwer: SNB handelt als duurzame ketenbouwer, die bouwt aan het uitbreiden van de slibketen door middel van grondstoffenterugwinning en eventueel het uitbouwen van de verwerkingscapaciteit. 3. Innovatieve scout: SNB blijft als innovatieve scout actief nieuwe technologieën volgen en zal niet aarzelen om keuzes te maken op het gebied van alternatieve slibeindverwerking en/of alternatieve verwerking van afval en grondstoffen.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	De Begroting 2027 is nog niet beschikbaar. Op basis van de 1e beknopte begroting is het volgende zichtbaar: – Aandeel waterschap in Begroting 2027: € 6.717.000 – Totale Begroting 2027 : € 48.163.960
Ontwikkelingen vanaf de business case	In december 2020 is het nieuwe ondernemingsplan "Samen Natuurlijk Beter" vastgesteld. Hierin zijn de uitkomsten van de slibstrategiestudie en de laatste technologische ontwikkelingen in verwerkt. Daarnaast is de governancestructuur aangepast en wordt er nu gewerkt met een onafhankelijke Raad van Commissarissen.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij.	Er zijn geen specifiek beleidsvoornemens. Wel heeft SNB de ambitie om een fosfaatrecyclingfabriek, stikstofrecyclingfabriek en een sterk verbeterde energieterugwinning uit zuiveringsslib te realiseren. Daarnaast

	wordt eind 2026 een nieuw ondernemingsplan vastgesteld voor de periode 2027 – 2047 welke voortborduurt op de huidige 3 strategische sporen.
Risico's	De Begroting 2027 is nog niet beschikbaar.

Naam verbonden partij	Nederlandse Waterschapsbank (NWB)
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Participerende partijen	21 waterschappen, 9 provincies en de Staat der Nederlanden
Belang waterschap in de verbonden partij	Historische aanschafsprijs aandelen € 308.000. WBD heeft aandelen A en aandelen B met verschillende nominale waardes. Op basis van het gewogen gemiddelde heeft WBD een aandeel van 4,7% (ongewogen gemiddelde 4,2%).
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Het doel is maatschappelijke toegevoegde waarde te creëren door het verstrekken van kredieten tegen zo gunstig mogelijke condities aan onder andere Waterschappen.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Dankzij de NWB kan het waterschap vreemd vermogen aantrekken tegen een gunstige rente en gebruik maken van advisering door de bank. Daarnaast profiteert het waterschap van de nettowinst van de NWB Bank door middel van een dividenduitkering. Afgesproken is dit voordeel gedeeltelijk toe te voegen aan de bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid om zo de schuldpositie van het waterschap op een acceptabel niveau te houden. Er wordt invulling gegeven aan de doelstelling om de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk te houden.
Ontwikkelingen verbonden partij	De NWB Bank ontwikkelt zich verder als financier van maatschappelijke opgaven op het gebied van water, wonen, klimaatadaptatie en energietransitie. Door de groeiende investeringsbehoefte van waterschappen, drinkwaterbedrijven, woningcorporaties en netbeheerders neemt de kredietportefeuille verder toe. Daarnaast versterkt de bank haar focus op duurzaamheid en heeft zij haar governancestructuur aangepast aan het wettelijk verplichte structuurregime.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Over het boekjaar 2025 is € 53 mln. uitgekeerd. Het dividend voor waterschap Brabantse Delta was € 2,25 mln.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Actief participeren in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Risico's	De NWB Bank opereert in een omgeving die wordt beïnvloed door geopolitieke ontwikkelingen, renteontwikkelingen en economische onzekerheden. Deze factoren kunnen gevolgen hebben voor de financierbaarheid van publieke investeringen en de toegang tot de internationale kapitaalmarkt. De sterke kredietwaardigheid en solide financiële positie van de NWB Bank beperken dit risico, maar nemen het niet volledig weg.

Naam verbonden partij	AquaMinerals
Vestigingsplaats	Rijswijk, kantoorhoudend te Nieuwegein
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Participerende partijen	Alle drinkwaterbedrijven in Nederland (11) Waterschap Brabantse Delta Waterschap Aa en Maas Waterschap Amstel Gooi en Vecht Waterschap De Dommel Waterschap Limburg Waterschap Zuiderzeeland Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden Hoogheemraadschap van Delfland
Belang waterschap in de verbonden partij	Het waterschap is voor 2,49 % aandeelhouder.
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Aquaminerals verzorgt de afzet van grondstoffen die vrijkomen uit het zuiveringsproces. In overleg met het waterschap wordt bekeken voor welke grondstoffen Aquaminerals de afzet kan gaan verzorgen.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Vanuit vastgestelde doelen rondom circulair werken is een impuls nodig voor de afzet van grondstoffen. Meer schaalgrootte, inzet, kennis en expertise zijn nodig om markten en waardeketens te ontwikkelen. Dit is actueel en urgent voor het waterschap Brabantse Delta.
Ontwikkelingen verbonden partij	AquaMinerals richt zich op de versterking van de positie in de waterketen. De afgelopen jaren leidde dit tot verschillende projecten waarin Auqaminerals nieuwe ketens ontwikkelde voor waterschappen, een versteviging van de samenwerking met de netwerkorganisatie EFGF van de Waterschappen alsook toetreding van nieuwe waterschappen. Inmiddels voert ze al ruim 3 jaar de product- en marktontwikkeling uit voor alle waterschappen. In 2023 is een onderzoek gestart -eveneens voor alle waterschappen- naar de beschikbaarheid van noodzakelijke hulpstoffen en de (toekomstige) kwetsbaarheid als het gaat om prijs en beschikbaarheid. Eén van de onderzoekslijnen zal gericht zijn op het circulair(der) inrichten van grondstofketens om de kwetsbaarheid te verlagen.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Het is niet specifiek weer te geven wat het begrotingstotaal van AquaMinerals is. Dit heeft te maken met de hoeveelheid reststromen die door de aandeelhouders aangeboden worden en daarna vermarkt worden. Dit wordt verrekend met de individuele aandeelhouders. Dat is anders ten opzichte van andere verbonden partijen. Er is een jaarbijdrage van alle aandeelhouders, omzet reststoffen en kosten van reststoffen. Die opbrengsten en kosten worden verdeeld naar de individuele aandeelhouders. Het waterschap is de samenwerking met AquaMinerals nog aan het vormgeven. De Begroting 2027 is nog niet beschikbaar.
Ontwikkelingen vanaf de business case	Het waterschap is de samenwerking met Aquaminerals nog aan het vormgeven.

Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Langdurige relatie om ontzorgd te worden bij het afzetten en vermarkten van rest- en grondstoffen. Daarnaast toezien dat er meer waterschappen aandeelhouder worden van AquaMinerals om zodoende in de toekomst een groter aanbod (en gezamenlijke afzet) en daarmee grotere schaalvoordelen te kunnen bewerkstelligen.
Risico's	Vooralsnog geen, de samenwerking met Aquaminerals moet nog worden vormgegeven.

Stichtingen en verenigingen

Naam verbonden partij	Unie van Waterschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Vereniging
Participerende partijen	Alle 21 waterschappen in Nederland
Belang waterschap in de verbonden partij	Eén van de 21 stemmen.
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	De Unie behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van de waterschappen en zorgt voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen de waterschappen.
Doelstellingen(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Door deelname aan de Unie van Waterschappen werkt Waterschap Brabantse Delta mee aan de gezamenlijke belangenbehartiging, kennisontwikkeling en beleidsontwikkeling voor de sector. De UvW ondersteunt de waterschappen bij het inspelen op landelijke en Europese wet- en regelgeving, onder meer op het gebied van waterveiligheid, waterkwaliteit, klimaatadaptatie, digitalisering en crisisbeheersing. Ook draagt de Unie bij aan strategische dossiers zoals de Omgevingswet, de energietransitie, het nieuwe belastingstelsel en de transities in het landelijk gebied, waarmee gezamenlijke waterschapsdoelen op deze thema's worden bevorderd.
Ontwikkelingen verbonden partij	De Unie van Waterschappen geeft uitvoering aan de belangrijkste sectorale opgaven op het gebied van waterveiligheid, waterkwaliteit, klimaatadaptatie en een toekomstbestendig watersysteem. Daarbij wordt gewerkt aan de uitwerking van de herijking van het Hoogwaterbeschermingsprogramma, de verdere verankering van 'water en bodem sturend' en de implementatie van nieuwe wet- en regelgeving, zoals het nieuwe belastingstelsel, de Omgevingswet en regelgeving op het gebied van cyberveiligheid. Daarnaast ondersteunt de Unie de digitale transformatie van de waterschappen via de Vaarkaart 'Digitaal op koers' en zet zij zich in voor een sterke belangenbehartiging richting Rijk, Europa en andere maatschappelijke partners.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	De totale Begroting 2026 bedraagt € 15.945.000, waarvan contributies € 15.220.100, het aandeel van het waterschap hierin is: € 707.384 *De (concept) Begroting 2027 is bij het opstellen van dit document nog niet bekend.*
Ontwikkelingen vanaf de business case	De Unie van Waterschappen heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een organisatie met een sterkere rol in landelijke beleidsvorming en belangenbehartiging, onder meer via intensieve inzet op nieuwe en

	gewijzigde wet- en regelgeving, zoals de Omgevingswet, het nieuwe belastingstelsel en het beleid rond water en bodem sturend.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Nee
Risico's	De Unie van Waterschappen ontwikkelt namens de gezamenlijke waterschappen standpunten, beleid en afspraken. Hoewel Brabantse Delta hierbij op ambtelijk en bestuurlijk niveau betrokken is, kunnen gezamenlijke besluiten leiden tot aanvullende werkzaamheden, investeringen of aanpassingen in de eigen organisatie, waardoor extra druk op capaciteit, planning en middelen kan ontstaan.

Naam verbonden partij	Vereniging werken voor waterschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Vereniging
Participerende partijen	Alle 21 waterschappen in Nederland, Waternet, Aqualysis, AQUON, BSGW, BSR, GBLT (Lococensus-Tricijn), Noordelijk Belastingkantoor, De RGB, SVHW, Unie van Waterschappen, Waterproef, Het Waterschapshuis, Waterschapsbedrijf Limburg, Stowa en A&O-fonds waterschappen.
Belang waterschap in de verbonden partij	Het behartigen van de gemeenschappelijke sociale en sociaal-economische belangen van de leden van de vereniging die activiteiten verrichten binnen de sector waterschappen.
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	De Vwvw behartigt het openbaar belang door als werkgeversvereniging de sociale en sociaaleconomische randvoorwaarden te bewaken voor een goed functionerende waterschapssector, via cao-vorming, arbeidsvoorwaardenbeleid en landelijke belangenbehartiging.
Doelstellingen(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	De Vwvw helpt Brabantse Delta bij het realiseren van doelstellingen rond goed werkgeverschap, moderne arbeidsvoorwaarden en sectorbrede belangenbehartiging.
Ontwikkelingen verbonden partij	De Vwvw blijft zich inzetten voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt voor de waterschappen. Speerpunten zijn de ondersteuning van de cao-vorming, arbeidsmarktontwikkeling, kennisdeling tussen waterschappen en de ontwikkeling van sectorbrede instrumenten. Daarnaast wordt ingezet op het versterken van de positie van de waterschapssector als aantrekkelijke werkgever en op het betrekken van nieuwe generaties medewerkers bij de toekomstige ontwikkeling van de sector.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Bijdrage 2026: De contributie bedraagt € 19.579 Het aandeel van Brabantse Delta in de contributie bedraagt 4,8%
Ontwikkelingen vanaf de business case	Sinds de oprichting in 2019 heeft de Vwvw zich ontwikkeld van een werkgeversvereniging die primair was gericht op de invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) en de cao-vorming voor de waterschappen, naar een breder sectorplatform voor werkgeverschap en arbeidsmarktvraagstukken. Naast de vertegenwoordiging van de waterschappen bij arbeidsvoorwaardenonderhandelingen ondersteunt de vereniging inmiddels ook de ontwikkeling van sectorbrede instrumenten, arbeidsmarktinitiatieven en kennisuitwisseling binnen de sector.

Belang waterschap in de verbonden partij	Drie van de 67 stemmen.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Continuering koers.
Risico's	Geen significante risico's.

Naam verbonden partij	Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB)
Vestigingsplaats	Boxtel
Rechtsvorm	Vereniging
Participerende partijen	Waterschap Brabantse Delta Waterschap Aa en Maas Waterschap De Dommel Waterschap Rivierenland
Belang waterschap in de verbonden partij	Ieder waterschap heeft één stem
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	De behartiging van de belangen van gemeenschappelijke aard van de waterschappen in de provincie Noord-Brabant.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Behartiging van de waterschapsbelangen in de gehele provincie. De vereniging biedt onder meer de basis voor afstemming (mede beleidsmatig) en gesprekken gericht op het verwerven van subsidies.
Ontwikkelingen verbonden partij	De belangrijkste activiteiten van de NBWB richten zich op het afstemmen van onderwerpen en standpunten en daarmee het gezamenlijk naar buiten optreden door of namens de vier leden.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Het begrotingstotaal bedraagt: € 233.500 Het aandeel van het waterschap hierin is: € 60.348 *Op basis van de conceptbegroting* 2027
Ontwikkelingen vanaf de business case	N.v.t.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Continuering koers.
Risico's	Geen significante risico's.

Naam verbonden partij	Coöperatieve vereniging Verdygo U.A.
Vestigingsplaats	Statutaire zetel in een nog nader in te vullen gemeente. De definitieve vestigingsplaats moet nog worden vastgesteld in de oprichtingsakte.
Rechtsvorm	Coöperatieve vereniging met uitgesloten aansprakelijkheid (U.A.)
Participerende partijen	Waterschap Limburg Waterschap Rivierenland Hoogheemraadschap van Rijnland Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden Waterschap Vallei en Veluwe Waterschap Aa en Maas Waterschap Brabantse Delta Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier Waterschap Drents Overijsselse Delta
Belang waterschap in de verbonden partij	Waterschap Brabantse Delta is één van de negen leden. Elk lid heeft één stem in de ledenvergadering en levert een gelijkwaardige financiële bijdrage en bijdrage in kennis en capaciteit.
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Verdygo draagt bij aan een doelmatige, duurzame, betaalbare en bedrijfszekere uitvoering van de wettelijke waterschapstaken door het ontwikkelen, beheren en toepassen van standaarden voor modulair gebouwde waterschapswerken. De coöperatie beoogt daarmee te voorzien in behoeften van algemeen belang.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	De deelname ondersteunt doelstellingen op het gebied van doelmatige afvalwaterzuivering, bedrijfszekerheid van zuiveringsinstallaties, duurzaamheid en circulariteit, kennisontwikkeling, innovatie en kostenbeheersing. Daarnaast draagt de samenwerking bij aan een efficiënte voorbereiding en uitvoering van renovatie- en investeringsopgaven binnen de afvalwaterketen.
Ontwikkelingen verbonden partij	In 2026 wordt de bestaande Verdygo-samenwerking omgevormd tot een zelfstandige coöperatie. De beoogde oprichting vindt plaats rond oktober 2026. De eerste activiteiten richten zich op het ontwikkelen en beheren van standaarden voor modulair bouwen, assetmanagement en kennisdeling. Op termijn kan de samenwerking worden uitgebreid met standaardisatie van planvorming, beheer, exploitatie en samenwerking met marktpartijen.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Nog niet definitief vastgesteld. Voor 2026 bedraagt de bijdrage per deelnemend waterschap € 25.000. De begroting 2027 en de daarbij behorende bijdragen worden na oprichting van de coöperatie vastgesteld door de ledenvergadering met unanimiteit van de leden
Ontwikkelingen vanaf de business case	De oorspronkelijke samenwerking, gestart in 2015, is gegroeid van een initiatief van Waterschap Limburg naar een samenwerkingsverband van negen waterschappen die gezamenlijk circa de helft van de Nederlandse zuiveringstechnische werken vertegenwoordigen. De behoefte aan verdere professionalisering, standaardisatie, kennisdeling, slagkracht richting marktpartijen en voorbereiding op toekomstige investeringsopgaven heeft geleid tot de keuze voor een coöperatieve vereniging. Tegelijkertijd zijn er onzekerheden rond toekomstige beleidskeuzes en wetgeving.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Brabantse Delta is voornemens deel te nemen aan de coöperatie en actief bij te dragen aan de verdere ontwikkeling van landelijke standaarden voor modulair bouwen van waterschapswerken. Daarbij

	blijft het waterschap autonoom beslissen over investeringen, beheer en toepassing binnen de eigen organisatie.
Risico's	De risico's zijn beperkt en vergelijkbaar met de huidige samenwerking. Genoemd worden mogelijke ontwerpaansprakelijkheid, contractaansprakelijkheid en risico's bij samenwerking met leveranciers en adviseurs. Productaansprakelijkheid, beheeraansprakelijkheid en werkgeversrisico's zijn beperkt of niet aan de orde. Door de keuze voor de rechtsvorm U.A. zijn de leden niet aansprakelijk voor schulden van de coöperatie boven hun inbreng.

Overige verbonden partijen

Overeenkomst waterschap De Dommel en Brabantse Delta

Op basis van tariefafspraken behandelt waterschap De Dommel afvalwater dat afkomstig is uit het gebied van Brabantse Delta. Het afvalwater wordt door de gemeente Tilburg ingezameld. Vanaf het door de gemeente Tilburg en De Dommel overeengekomen overnamepunt wordt het afvalwater vervolgens getransporteerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg-Noord. Andersom behandelt waterschap Brabantse Delta afvalwater dat afkomstig is uit het gebied van de Dommel.

5.5 OPENBAARHEIDSPARAGRAAF

De Wet open overheid (Woo) verplicht een bestuursorgaan tot actieve openbaarmaking van informatie. Op grond van artikel 3.5 van de Woo is een bestuursorgaan verplicht om jaarlijks in de begroting aandacht te besteden aan de beleidsvoornemens van de Woo. In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen een kwalitatieve beschrijving gegeven van de activiteiten die worden uitgevoerd in 2027 op de thema's actieve en passieve openbaarmaking en verbetering van de informatiehuishouding.

1. Actieve openbaarmaking van de verplichte categorieën documenten (artikel 3.3. Woo)

In de Woo staan in totaal 17 informatiecategorieën die overheidsorganisaties openbaar moeten maken. Op dit moment publiceert het waterschap al 11 categorieën. Een aantal categorieën is niet van toepassing voor het waterschap. Er wordt gezamenlijk met de andere waterschappen gekeken naar wat de overige categorieën precies omvatten. Hoewel landelijk nog niet is vastgesteld wanneer welke informatiecategorieën verplicht worden, is het doel om in 2027 het merendeel van de resterende categorieën openbaar te maken. Voor het publiceren van informatie heeft het waterschap een nieuw publicatieportaal opgezet. Een deel van de categorieën zal hierop worden gepubliceerd. Dit portaal is bereikbaar via onze website.

2. Passieve openbaarmaking / openbaarmaking op verzoek (hoofdstuk 4 Woo)

Voor de afhandeling van een verzoek tot openbaarmaking heeft het waterschap een proces opgesteld. Via de website kan een Woo-verzoek eenvoudig worden ingediend. Bij het verstrekken van informatie worden persoonsgegevens geanonimiseerd. We verbeteren continu het afhandelingsproces van Woo-verzoeken en gaan in 2027 dit proces optimaliseren door onder andere een aantal standaardsjablonen te gebruiken.

Het aantal Woo-verzoeken is moeilijk te voorspellen en kan beïnvloed worden door de informatie die we openbaar gaan maken. Gebaseerd op de verzoeken van voorgaande jaren verwachten we in 2027 ongeveer 25 tot 30 Woo-verzoeken af te zullen handelen. De verzoeken zullen verschillen in omvang, onderwerp en complexiteit. De Woo-besluiten worden gepubliceerd op ons nieuwe portaal. In 2027 zetten we onze interne Woo-bewustzijnscampagne voort over actieve en passieve openbaarmaking.

3. De informatiehuishouding (hoofdstuk 6 Woo)

Waterschap Brabantse Delta werkt doorlopend aan het verbeteren van de kwaliteit van de informatiehuishouding. Ons doel is om onze informatie bruikbaar, bestendig en betrouwbaar te maken. Hierbij houden we ons aan de regels die de (nieuwe) Archiefwet voorschrijft voor het tijdig archiveren, bewaren en vernietigen van informatie. In 2027 werken we eraan om ons beleid te actualiseren, gaan we met een kwaliteitssysteem werken, en willen we informatie risicogericht beheren. Daarnaast willen we informatiebeheer beter meenemen bij de aanschaf en inrichting van systemen. We bieden ondersteuning en maken afspraken over informatie, zodat onze medewerkers weten wat ze moeten doen.

1. Aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon (artikel 4.7 Woo)

De Woo schrijft voor dat ieder bestuursorgaan één of meer contactpersonen heeft om vragen van inwoners te beantwoorden over de beschikbaarheid van publieke informatie. Het bestuur van waterschap Brabantse Delta heeft een Woo-contactpersoon aangewezen. Op de website van het waterschap is beschreven hoe een inwoner of bedrijf een verzoek om informatie kan indienen en hoe het waterschap daarbij ondersteuning aanbiedt.

DEEL II: FINANCIËLE BEGROTING

1. Financieel resultaat en resultaatbestemming

Resultaat exploitatie 2027

De Begroting 2027 is een nadere uitwerking van de Kadernota 2027-2031 die in het voorjaar op hoofdlijnen is opgesteld. In deze begroting zijn (financiële) uitgangspunten opnieuw beoordeeld, zijn de recente ontwikkelingen meegenomen en zijn de belastingeenheden geactualiseerd. Voor een toelichting op de belangrijkste verschillen zie paragraaf 2.4 van de beleidsbegroting (deel I). In 2027 worden de tariefegalisatiereserves per taak ingezet om de belastingtarieven te dempen en de stijging van de tarieven zo gelijkmatig mogelijk te laten verlopen. De Begroting 2027 resulteert in het volgende bedrijfsresultaat:

Bedrijfsresultaat	Begroting 2027	Begroting 2026	Jaarrekening 2025
Totale bruto lasten[3]	252.871	236.914	224.286
Totale baten (inclusief bijdrage provincie N-B)	245.246	-228.482	-221.478
Bedrijfsresultaat	+7.625	+8.432	+2.809

Tabel: Bedrijfsresultaat (x € 1.000,- / + = nadelig, - = voordelig)

Resultaat per taak	Watersys-teembeheer	Zuiverings-beheer	Vaarwegen-beheer	Totaal 2027
Netto lasten	115.591	103.266	3.131	221.988
Belastingheffingen/omslagen	-108.872	-101.790		-210.662
Verontreinigingsheffing	-570			-570
Bijdrage provincie			-3.131	-3.131
Resultaat per taak	+6.148	+1.477	0	+7.625

Tabel: Resultaat per taak (x € 1.000,- / + = nadelig, - = voordelig)

Voorgesteld wordt het bedrijfsresultaat als volgt te dekken:

Resultaatbestemming per taak	Watersysteem-beheer	Zuiverings-beheer
Toevoeging bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid	994	993
Onttrekking bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid	-6.404	-1.607
Toevoeging algemene reserve	48	36
Onttrekking tariefegalisatiereserve	-786	-898
Resultaatbestemming per taak	-6.148	-1.477

Tabel: Resultaatbestemming per taak (x € 1.000,- / + = toevoeging, - = onttrekking)

[3] Bruto lasten zijn de totale kosten van het waterschap. Netto lasten zijn de bruto lasten verminderd met de overige opbrengsten (niet zijnde belastingopbrengsten).

Toelichting op de resultaatbestemming

Toevoeging financiële meevallers aan bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid
Vanaf 2017 zijn er diverse maatregelen genomen die bijdragen aan een duurzaam financieel beleid. Deze maatregelen verlagen de schuldpositie en rentelasten, maar leiden in eerste instantie tot hogere lasten. Om deze tijdelijke extra lasten op te kunnen vangen zonder de belastingtarieven extra te verhogen, worden financiële meevallers toegevoegd aan de bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid. Voor 2027 hebben de voordelen betrekking op:

1. De dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank. Op basis van afspraken uit het verleden wordt de eerste € 500.000 volledig ingezet voor duurzaam financieel beleid. Over het extra dividend wordt 50% ingezet.
2. Het rentevoordeel vanwege het gedeeltelijk herstructureren van de leningenportefeuille: Een aantal jaar geleden was het vanwege de lage rentestand mogelijk om een deel van de leningenportefeuille te herstructureren. Conform afspraak wordt het jaarlijkse rentevoordeel toegevoegd aan de reserve.

Onttrekking uit de bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid
Vanaf 2025 gelden er nieuwe verslaggevingsregels voor waterschappen en mogen een aantal investeringen niet langer worden geactiveerd en afgeschreven. Om de waterschappen voldoende tijd te geven om de financiële effecten hiervan te verwerken, geldt een overgangstermijn van vijf jaar. In de begroting zijn de volgende investeringen met ingang van 2027 overgeheveld naar de exploitatie:
- Herziening legger en monitoring Waterveiligheid: € 0,2 miljoen per jaar.
- Baggerwerkzaamheden Watersystemen: € 2,5 miljoen per jaar.

Om de hogere exploitatiekosten van alle maatregelen in 2027 te dekken wordt voorgesteld een bedrag van ruim € 2,4 miljoen te onttrekken uit de bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid Watersysteembeheer en een bedrag van bijna € 1,1 miljoen te onttrekken uit de bestemmings-reserve Duurzaam Financieel Beleid Zuiveringsbeheer. De overheveling van investeringen naar exploitatie draagt bij aan een lagere schuldquote, een wendbare begroting en structureel lagere rentelasten.

Daarnaast wordt voorgesteld om bij Watersysteembeheer bijna € 3 miljoen extra uit deze reserve in te zetten voor tariefegalisatie. Dit brengt de inzet van de beschikbare reserves meer in evenwicht en dempt de tariefstijging bij Watersysteembeheer, waar de netto lasten relatief sterker toenemen dan bij Zuiveringsbeheer.

Bij de Jaarrekening 2025 is ervoor gekozen om het positieve resultaat van de taken niet toe te voegen aan de egalisatiereserve, maar aan de bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid. Door de opgaven waar het waterschap voor staat zullen de belastingtarieven de komende jaren fors toenemen. Zodra de meerjarige financiële ontwikkeling in beeld is, wordt beoogd door inzet van de reserve Duurzaam Financieel Beleid een beheerste en voorspelbare meerjarige tariefontwikkeling te faciliteren. Parallel hieraan worden aanvullende maatregelen uitgewerkt om zowel de schuldpositie als wendbaarheid van de begroting verder te verbeteren.

Toevoeging algemene reserve

Het waterschap hanteert per taak een algemene reserve. De norm voor het weerstandsvermogen (1,2 x omvang risico's) is steeds beschikbaar als algemene buffer voor optredende risico's. Door de toevoegingen van € 48.000 (Watersysteembeheer) en € 36.000 (Zuiveringsbeheer) wordt de algemene reserve per taak op hoogte van de afgesproken norm gebracht. Voor een verdere toelichting zie paragraaf 5.1.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de beleidsbegroting (deel I).

Onttrekking tariefegalisatiereserve

De tariefegalisatiereserves zijn bedoeld om grote schommelingen in het tarief op te vangen. Op het moment dat deze reserves niet aanwezig zijn, zullen alle kostenontwikkelingen direct in de tarieven merkbaar worden. Als uitgangspunt geldt dat de egalisatiereserve binnen de meerjarenraming wordt afgebouwd naar nul om gelijkmatige tariefontwikkeling te bewerkstellingen. Voorgesteld wordt om in 2027 € 786.000 te onttrekken aan de egalisatiereserve Watersysteembeheer en € 898.000 aan de egalisatiereserve Zuiveringsbeheer.

2. Gehanteerde uitgangspunten en normen

Het waterschap houdt bij de berekening van kosten en opbrengsten in de begroting rekening met de financiële ontwikkelingen en de verwachting voor 2027. De internationale geopolitieke situatie is momenteel uiterst onzeker. Escalerende spanningen en aanhoudende conflicten werken door in mondiale energie- en grondstoffenmarkten en hebben daarmee directe en indirecte effecten op economische ontwikkelingen zoals inflatie en rente. Met deze begroting stellen wij de inflatie- en renteparameters vast op basis van de meest actuele inzichten. Onderstaande uitgangspunten zijn gehanteerd. De peildatum van deze aannames is 1 september 2026. Bij de tussentijdse bestuursrapportages in 2027 wordt op basis van de dan beschikbare inzichten een nieuwe inschatting gemaakt van de inflatie-, rente- en loonontwikkeling. Wij volgen de geopolitieke en macro-economische ontwikkelingen nauwgezet.

Loonontwikkeling

Voor 2027 en 2028 wordt uitgegaan van een loonkostenstijging van 3,75%, voor 2029 van 3,5% en voor 2030 en 2031 3,25%. De huidige cao loopt af op 31 december 2026. Hoewel de afspraken voor de cao 2027 en verder nog niet bekend zijn, sluiten we voor de raming aan bij de trend uit eerdere cao-rondes: een indexering die in de regel de verwachte inflatie volgt, aangevuld met een beperkte ruimte voor koopkrachtverbetering. Daarom wordt gerekend met de inflatieverwachting en een aanvullende 0,5% (2027, 2028) en 1% (vanaf 2029) voor koopkrachtverbetering. Daarnaast wordt 0,25% stijging per jaar voorzien voor het saldo van periodieke salarisverhogingen en lagere loonkosten als gevolg van personeelswisselingen. Er worden geen premieverhogingen verwacht.

Inflatie

Voor deze begroting is de verwachte inflatie ingeschat op 3% voor 2027, 2,25% voor 2028 en 2% vanaf 2029. De verwachte inflatie is gebaseerd op de consumenten- prijsindex (CPI), die de prijsontwikkeling van goederen en diensten weergeeft die door consumenten worden aangeschaft. Het waterschap baseert de ramingen zoveel mogelijk op bestaande afspraken, zoals contracten met derden en begrotingen van verbonden partijen. Ook wordt er rekening gehouden met specifieke marktontwikkelingen (grond-, weg- en waterbouw-index) en andere relevante prijsontwikkelingen, zoals die van de energie. Bij het inschatten van de inflatie is gebruik gemaakt van de inflatieverwachtingen van diverse financiële instellingen en van het Centraal Planbureau. Daarnaast wordt rekening gehouden met het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB).

Rente nieuwe leningen

Voor deze begroting wordt de rente voor nieuw af te sluiten langlopende leningen ingeschat op 3,25% voor 2027 en 3,5% voor de jaren vanaf 2028. Voor de inschatting van de toekomstige rentestanden maakt het waterschap gebruik van de renteverwachtingen van de Nederlandse Waterschapsbank, Thésor en andere financiële instellingen. De rentestanden zijn sterk afhankelijk van de economische omstandigheden en het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB).

3. Overzicht van baten en lasten en toelichting

Overzicht van baten en lasten

Overzicht baten en lasten	Begroting 2027	Begroting 2026	Jaarrekening 2025
Programma Waterketen	108,29	102,90	97,78
- Bruto lasten	110,74	105,31	100,39
- Baten	2,45	2,41	2,61
Programma Watersystemen	78,40	74,31	68,14
- Bruto lasten	83,48	78,58	72,49
- Baten	5,08	4,27	4,35
Programma Waterveiligheid & Vaarwegen	41,27	37,13	34,38
- Bruto lasten	43,95	39,51	36,73
- Baten	2,69	2,38	2,35
Totaal netto lasten programma's	227,96	214,34	200,3
Dekkingsmiddelen			
- Opbrengst heffingen Watersysteembeheer	108,87	100,20	96,74
- Opbrengst heffingen Zuiveringsbeheer	101,79	96,84	95,84
- Bijdrage provincie Vaarwegenbeer	3,13	2,79	2,43
- Opbrengst verontreinigingsheffing	0,57	0,54	0,55
- Overige dekkingsmiddelen	6,48	6,04	1,84
Totaal dekkingsmiddelen	220,84	206,41	197,40
Vennootschapsbelasting	0,01	0,00	0,00
Onvoorzien	0,50	0,50	0,00
Mutaties reserves/voorzieningen			0,09
Saldo lasten en baten	7,63	8,43	2,81
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves	-7,63	-8,43	-2,81

Tabel: Overzicht baten en lasten programma's en dekkingsmiddelen (x € 1 miljoen)

Toelichting

De verslaggevingsregels schrijven voor dat in diverse onderdelen van de begroting de bruto lasten, de baten en de overige dekkingsmiddelen apart getoond dienen te worden. Hierdoor krijgt het algemeen bestuur meer inzicht in de samenstelling en ontwikkeling van de kosten en opbrengsten per programma. Voor een overzicht van de lasten en baten op het niveau van de kosten- en opbrengsten wordt verwezen naar bijlage 2. De toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn eerder in dit hoofdstuk gespecifieerd, maar ook in paragraaf 5.1.2. van de beleidsbegroting (deel I). Ook voor de oorzaken van aanmerkelijke verschillen wordt verwezen naar de beleidsbegroting, paragraaf 2.3.

Overzicht incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten worden afzonderlijk inzichtelijk gemaakt. Deze posten beïnvloeden het begrotingssaldo, maar hebben geen structureel karakter. Door deze posten apart te presenteren, ontstaat een beter beeld van het structurele begrotingsevenwicht in de begroting en meerjarenraming. Op basis van de financiële verordening worden met ingang van 2026 alleen posten groter dan € 100.000 opgenomen.

Begrotingspost	Begroting 2027	Begroting 2026	Omschrijving
KRW-impuls	1.260	1.560	In juni 2025 heeft het algemeen bestuur ingestemd met het voorgestelde pakket KRW-impulsmaatregelen. De benodigde financiële middelen voor uitvoering zijn opgenomen in 2026 en 2027 van de meerjarenbegroting.
Budget proces Onderhouden		340	In 2026 was extra budget voor een ATEX-coördinator en mechanisch onderhoud opgenomen
Cloudsoftwareprojecten	600	690	Tijdelijke piek uitgaven cloudsoftware vanwege vervanging aantal grote systemen, waaronder het nieuwe financieel systeem.
Water in balans	375		Water in Balans Zundert is een vijfjarig programma, waarbij het waterschap met gebiedspartners werkt aan het beter in balans brengen van het watersysteem. De provincie en het waterschap hebben beiden € 500.000 toegezegd voor het programma dat gestart is in 2023. De onderbesteding uit eerdere jaren is begroot in 2027, voor een optimaal resultaat en gebruik van de bijdrage van de provincie. De middelen zijn onder andere bedoeld voor de grondcarrousel.
Opstellen en vaststellen legger primaire keringen	250	550	In 2026 was oorspronkelijk € 250.000 opgenomen. Hier komt € 300.000 bij vanuit 2025. Vanuit 2026 schuift er € 250.000 door naar 2027.
Energie en slibverbranding Dongemond		475	Extra inkoop van energie op zuivering Dongemond vanwege minder productie van elektriciteit door een renovatie van de slibgisting (die dan een aantal maanden uit bedrijf is). Tevens wordt er tijdelijk meer slib aangeleverd bij SNB
Tijdelijke uitbreiding juridisch adviseurs	216		De tijdelijke uitbreiding van de juridische capaciteit in 2027 en 2028 is bedoeld om kennis en expertise breder binnen de organisatie te borgen, medewerkers te ondersteunen bij juridische vraagstukken en juridische risico's in projecten en processen tijdig te ondervangen.
Leerplekken procesoperators proces Bedienen	171		Binnen het proces Bedienen worden tijdelijk (2027-2029) twee leerwerkplekken via de beroepsbegeleidende leerweg toegevoegd. Hiermee wordt tijdig voorzien in de toekomstige

Begrotingspost	Begroting 2027	Begroting 2026	Omschrijving
			personeelsbehoefte als gevolg van pensioneringen en de schaarste op de arbeidsmarkt.
Medewerker inhuurdesk	127		Met de uitbreiding van de Inhuurdesk in 2027 en 2028 wordt de regie op externe inhuur versterkt. Dit vermindert de kwetsbaarheid voor schaarste op de arbeidsmarkt, draagt bij aan een doelmatige en rechtmatige inzet van externe capaciteit, verbetert het contractbeheer en ondersteunt (team)managers bij inhuurvraagstukken. De kosten worden in deze begroting gedekt door lagere inhuurtarieven op te nemen.
Extra inleen inkoop		100	Tijdelijke extra inleen vanwege een aantal grote aanbestedingen die tegelijkertijd lopen in 2026.
Totaal incidentele lasten	2.999	3.715	

Tabel: incidentele lasten (x € 1.000,-)

Begrotingspost	Begroting 2027	Begroting 2026	Omschrijving
Werkplaats/steunpunt Hulten	300		De verkoop wordt afgerond in 2027
Water in Balans, bijdrage provincie	188		Voor een toelichting zie boven
Subsidie provincie	117		Betreft MOK-subsidie: een financiële bijdrage van de provincie Noord-Brabant die via een maatwerkovereenkomst beschikbaar wordt gesteld voor extra capaciteit en de uitvoering van specifieke water- en bodemopgaven.
Verkoop dienstauto's		300	In de periode 2025-2027 is een opbrengst opgenomen met betrekking tot de verkoop van het eigen wagenpark vanwege de overgang naar lease.
Vestigen zakelijk recht van opstal			Een vergoeding voor het vestigen van een zakelijk recht van opstal op grond van het waterschap, ten behoeve van de netbeheerder.
Totaal incidentele baten	605	300	

Tabel: incidentele baten (x € 1.000,-)

4. Voorgenomen investeringen en toelichting

Investeringen

Voor het gelijkmatig programmeren van investeringen wordt jaarlijks een afgesproken netto investeringsvolume per programma gehanteerd. Het gaat hierbij om de investeringsuitgaven na aftrek van bijdragen van derden en subsidies. De vaste investeringsvolumes worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de verwachte prijs- en loonkostenontwikkeling. Bovenop dit bedrag komen nog de inhaalslag baggeren vaarwegen (afronding in 2026) en de jaarlijkse bijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

Begrote investeringsuitgaven 2027	Netto uitgaven 2027	Subsidies / Bijdragen 2027	Bruto uitgaven 2027
Programma Waterketen	44,6	1,2	45,8
Programma Watersystemen	15,3	13,6	28,9
Programma Waterveiligheid & Vaarwegen	14,2	7,0	21,2
- Waterveiligheid	3,6	7,0	10,6
- Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma	8,2	-	8,2
- Vaarwegenbeheer	2,4	-	2,4
Weerbaarheid	0,4		0,4
Bedrijfsvoering	3,4	-	3,4
Totaal	77,9	21,8	99,7

Tabel: Bruto en netto investeringsuitgaven (x € 1 miljoen)

Toelichting

Voor een overzicht van de investeringsvolumes in de planperiode van de meerjarenraming en een toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 6 van de meerjarenraming (deel III).

In bijlage 8 is het Investeringsplan 2027-2031 opgenomen met daarin een overzicht van de projecten die nodig zijn om de gestelde doelen te kunnen realiseren.

5. Geprognosticeerde balans

De geprognotiseerde balans is een middel om het bestuurlijk inzicht te verbeteren in de ontwikkeling van de financiële positie.

	ACTIVA	31-12-2027	1-1-2027
	VASTE ACTIVA		
I	Immateriële vaste activa	54.612	50.058
II	Materiële vaste activa	586.516	564.360
III	Financiële vaste activa	3.929	4.081
	VLOTTENDE ACTIVA		
IV	Kortlopende vorderingen	21.959	21.959
V	Liquide middelen	4	4
VI	Overlopende activa	9.702	9.702
	TOTAAL ACTIVA	676.722	650.164

	PASSIVA	31-12-2027	1-1-2027
	VASTE PASSIVA		
VII	Eigen vermogen		
	Algemene reserve	5.412	5.328
	Bestemmingsreserve tariefegalisatie	269	1.953
	Bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid	4.657	10.681
VIII	Voorzieningen	3.618	3.618
IX	Vaste schulden	582.569	550.589
	VLOTTENDE PASSIVA		
X	Netto vlottende schulden	37.935	35.733
XI	Overlopende passiva	42.262	42.262
	TOTAAL PASSIVA	676.722	650.164

Tabel: Geprognosticeerde balans (x € 1.000,-)

DEEL III: DE MEERJARENRAMING

1. Inleiding

De meerjarige doorkijk heeft betrekking op het begrotingsjaar en de vier opvolgende jaren.

2. Externe en interne ontwikkelingen, uitgangspunten en normen

2.1 EXTERNE EN INTERNE ONTWIKKELINGEN

In de programmaplannen (hoofdstuk 3 beleidsbegroting) zijn per programma het beleid en de doelen van het waterschap opgenomen. Voorafgaand aan de programmaplannen (hoofdstuk 2 beleidsbegroting) zijn de externe en interne ontwikkelingen opgenomen die de inhoud van de programmaplannen beïnvloeden. Hier wordt volstaan met een verwijzing naar dit hoofdstuk.

2.2 UITGANGSPUNTEN EN NORMEN

In hoofdstuk 2 van de financiële begroting wordt uitgebreid ingegaan op de meerjarig gehanteerde uitgangspunten en normen. Hieronder een samenvatting van de belangrijkste financiële uitgangspunten.

Financiële uitgangspunten	Begroting 2027	MJR 2028	MJR 2029	MJR 2030	MJR 2031
Loonkostenontwikkeling	3,75%	3,75%	3,50%	3,25%	3,25%
Inflatie	3,00%	2,25%	2,00%	2,00%	2,00%
Rente	3,25%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%

Tabel: Belangrijkste financiële uitgangspunten (in %)

3. Beleid

In de programmaplannen (hoofdstuk 3 beleidsbegroting) is per programma het meerjarige beleid en de doelen van het waterschap opgenomen. Hier wordt daarom volstaan met een verwijzing naar hoofdstuk 3 van de beleidsbegroting.

4. Raming belastingopbrengsten

Het doel van deze paragraaf is de ontwikkeling van de waterschapsbelastingen in de komende jaren te laten zien, mede in relatie tot de stand en het verloop van de bestemmingsreserve voor tariefegalisatie. Dit in het kader van het begrotingsevenwicht in meerjarig perspectief. De meerjarenraming moet in beginsel structureel sluitend zijn, dat wil zeggen dat lasten en baten aan het einde van de planperiode in evenwicht moeten zijn. Om dit te bereiken wordt de tariefegalisatiereserve Watersysteembeheer in 2027 afgebouwd naar nul en de tariefegalisatiereserve Zuiveringsbeheer in 2028. Samen met de (structurele) jaarlijkse toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserves en overige bestemmingsreserves, zijn de lasten en baten dan in evenwicht. Op basis van de informatie in dit onderdeel kan het algemeen bestuur een afweging maken tussen enerzijds de noodzaak en ambitie van maatregelen ter uitvoering van het waterbeleid en anderzijds de ontwikkeling van de lastendruk. De meerjarenraming van de wettelijke taken is als volgt:

Meerjarenraming taak Watersysteembeheer	Begroting 2027	MJR 2028	MJR 2029	MJR 2030	MJR 2031
TOTAAL netto lasten	**115.591**	**119.945**	**123.996**	**128.277**	**134.988**
Opbrengst verontreinigingsheffing	-570	-599	-646	-695	-669
TOTAAL te dekken netto lasten	**115.021**	**119.346**	**123.349**	**127.581**	**134.319**
Opbrengst heffingen	-108.872	-118.531	-123.230	-128.102	-134.993
Opbrengst heffingen voorgaande jaren					
TOTAAL opbrengst belastingen	**-108.872**	**-118.531**	**-123.230**	**-128.102**	**-134.993**
Voorgestelde resultaatbestemming					
Toevoeging bestemmingsreserve DFB	994	975	956	933	926
Onttrekking bestemmingsreserve DFB	-6.404	-1.909	-1.219	-532	-372
Mutatie algemene reserve	48	120	144	120	120
Onttrekking (-) / toevoeging (+) egalisatiereserve	-786	0	0	0	0
TOTAAL dekking	**-115.021**	**-119.346**	**-123.349**	**-127.581**	**-134.319**

Tabel: Meerjarenraming taak Watersysteembeheer (x € 1.000,-)

Meerjarenraming taak Zuiveringsbeheer	Begroting 2027	MJR 2028	MJR 2029	MJR 2030	MJR 2031
TOTAAL te dekken netto lasten	103.266	107.431	115.850	124.778	120.241
Opbrengst belastingen	-101.790	-107.260	-116.076	-125.242	-120.889
TOTAAL opbrengst belastingen	-101.790	-107.260	-116.076	-125.242	-120.889
Voorgestelde resultaatbestemming					
Toevoeging bestemmingsreserve DFB	993	969	946	927	921
Onttrekking bestemmingsreserve DFB	-1.607	-1.028	-864	-619	-417
Mutatie algemene reserve	36	156	144	156	144
Onttrekking (-) / toevoeging (-) egalisatiereserve	-898	-269			
Totaal dekking	-103.266	-107.431	-115.850	-124.778	-120.241

Tabel: Meerjarenraming taak Zuiveringsbeheer (x € 1.000,-)

Meerjarenraming taak Vaarwegenbeheer	Begroting 2027	MJR 2028	MJR 2029	MJR 2030	MJR 2031
TOTAAL netto lasten	3.131	3.872	3.995	3.950	3.913
Bijdrage provincie Noord-Brabant	-3.131	-3.872	-3.995	-3.950	-3.913

Tabel: Meerjarenraming taak Vaarwegenbeheer (x € 1.000,-)

5. Uiteenzetting financiële positie

5.1 FINANCIERING

Voor informatie over de financiering, rentevisie en financieringsbehoefte in het begrotingsjaar wordt verwezen naar paragraaf 5.1.1. van de beleidsbegroting. In onderstaande tabel wordt de meerjarige financieringsbehoefte – inclusief de voorfinanciering van HWBP-projecten – weergegeven:

Financieringsbehoefte per jaar	Begroting 2027	MJR 2028	MJR 2029	MJR 2030	MJR 2031
Financieringsbehoefte	65	78	83	107	107

Tabel: Financieringsbehoefte per jaar (x € 1 miljoen)

5.2 WEERSTANDSVERMOGEN

Voor informatie over het weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt verwezen naar paragraaf 5.1.2. van de beleidsbegroting. In onderstaande tabel wordt de omvang van de risico's, de norm voor de algemene reserve (weerstandsvermogen) en de weerstandscapaciteit weergegeven voor de periode van de meerjarenraming.

Watersysteembeheer	Begroting 2027	1-1 2028	1-1 2029	1-1 2030	1-1 2031	31-12 2031
Omvang risico's	1.800	1.840	1.940	2.060	2.160	2.260
Algemene reserve (1,2 x risico's)	2.160	2.208	2.328	2.472	2.592	2.712
Tariefegalisatiereserve	786	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve DFB	7.764	2.354	1.420	1.156	1.558	2.112
Weerstandscapaciteit	10.710	4.562	3.748	3.628	4.150	4.824
Weerstandsratio	**6,0**	**2,5**	**1,9**	**1,8**	**1,9**	**2,1**

Tabel: Omvang risico's, weerstandscapaciteit en -ratio taak Watersysteembeheer (x € 1.000,-)

Zuiveringsbeheer	Begroting 2027	1-1 2028	1-1 2029	1-1 2030	1-1 2031	31-12 2031
Omvang risico's	2.640	2.670	2.800	2.920	3.050	3.170
Algemene reserve (1,2 x risico's)	3.168	3.204	3.360	3.504	3.660	3.804
Tariefegalisatiereserve	1.167	269	0	0	0	0
Bestemmingsreserve DFB	2.917	2.302	2.244	2.237	2.635	3.139
Weerstandscapaciteit	7.252	5.775	5.604	5.741	6.295	6.943
Weerstandsratio	**2,7**	**2,2**	**2,0**	**2,0**	**2,1**	**2,2**

Tabel: Omvang risico's, weerstandscapaciteit en -ratio taak Zuiveringsbeheer (x € 1.000,-)

De *weerstandsratio* van waterschap Brabantse Delta ligt hoger dan de afgesproken factor 1,2. Een weerstandsvermogen tussen 1,4 en 2 wordt als 'ruim voldoende' beschouwd en een weerstands-vermogen boven de 2 als 'uitstekend'. De ratio daalt in 2027 door de afbouw van de tariefegalisatiereserve en inzet van de bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid.

De *tariefegalisatiereserve* is bedoeld om grote schommelingen in de belastingtarieven op te vangen. Als uitgangspunt geldt dat de egalisatiereserve binnen de meerjarenraming wordt afgebouwd naar

nul om gelijkmatige tariefontwikkeling te bewerkstellingen. In bovenstaande tabellen wordt het verloop van de reserve in de meerjarenraming weergegeven.

De *bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid* (DFB) wordt ingezet om maatregelen te financieren ter verbetering van de schuldpositie, wendbaarheid van de begroting en verlaging van de rentekosten. In de planperiode van de meerjarenraming worden diverse maatregelen genomen voortkomend uit de nieuwe verslaggevingsregels 2025. Om de extra kosten op de korte termijn op te vangen wordt de bestemmingsreserve ingezet.

5.3 NETTO SCHULDQUOTE

De netto schuldquote geeft de verhouding weer tussen de omvang van de netto schuld (schuldpositie) en de totale belastingopbrengst inclusief separate lozers (conform afspraak met Unie van Waterschappen). De schuldquote ligt op een lager niveau dan de voorgaande begroting en daalt in de planperiode van 291% in 2027 naar 282% 2031.

Netto schuldquote	Begroting 2027	MJR 2028	MJR 2029	MJR 2030	MJR 2031
Netto schuld als % van de belastingopbrengst	291%	288%	284%	275%	282%

Tabel: Netto schuldquote in planperiode (x € 1.000)

Mede als gevolg van de maatregelen die genomen worden in het kader van duurzaam financieel beleid daalt de schuldquote meer dan het in het verleden bepaalde streefpercentage van 1% per jaar.

5.4 WENDBAARHEID VAN DE BEGROTING

De wendbaarheid van de begroting geeft de verhouding weer tussen de totale kapitaallasten – zijnde de kosten van rente en afschrijvingen – en de totale bruto exploitatiekosten. De wendbaarheid van de begroting neemt in de planperiode iets af doordat het aandeel van de kapitaallasten stijgt.

Bij het akkoord “Water verbindt ons” zijn extra investeringsuitgaven opgenomen om de doelen en ambities van het waterschap te realiseren. De extra investeringen leiden tot hogere kapitaallasten. Aan de andere kant hebben de maatregelen die in het kader van duurzaam financieel beleid en de nieuwe verslaggevingsregels zijn en nog worden genomen een oplopend gunstig effect op de wendbaarheid van de begroting, waarbij het effect op de langere termijn (ná de planperiode) het grootst is.

Wendbaarheid begroting	Begroting 2027	MJR 2028	MJR 2029	MJR 2030	MJR 2031
Kapitaallasten als % van de bruto begroting	26,0%	27,1%	28,5%	29,9%	29,0%

Tabel: Wendbaarheid begroting (in %)

5.5 EMU-SALDO

Het EMU-saldo voor de jaren 2027 tot en met 2031, gebaseerd op de feitelijke kasstroom, is voor waterschap Brabantse Delta als volgt berekend:

	Berekening EMU-saldo vanuit exploitatiesaldo	Begroting 2027	MJR 2028	MJR 2029	MJR 2030	MJR 2031
	Exploitatiesaldo	-7.625	-986	-107	985	1.322
	Invloed investeringen:					
-/-	Bruto Investeringsuitgaven	-100.800	-121.312	-120.916	-112.754	-116.934
+	Investeringssubsidies	21.800	27.662	27.616	23.754	-25.934
+	Afschrijvingen	52.290	57.485	63.885	70.061	63.554
	Invloed voorzieningen:					
+	Toevoegingen ten laste van exploitatie					
-/-	Onttrekkingen ten laste van exploitatie					
-/-	Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen					
	EMU-saldo Waterschap Brabantse Delta	-34.335	-37.151	-29.308	-17.953	-26.124
	EMU referentiewaarde WBD	-35.500	-36.900	-38.300	-39.800	-41.000
	Verschil (+ is positief, -/- is negatief)	1.165	-251	8.992	21.847	14.876

Tabel: Meerjarig EMU-saldo Waterschap Brabantse Delta (x € 1.000,-)

Voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 5.1.3. Kengetallen van de Beleidsbegroting (deel I).

5.6 GEPROGNOSTICEERDE BALANS PER 31-12

	ACTIVA	2027	2028	2029	2030	2031
	VASTE ACTIVA					
I	Immateriële vaste activa	54.612	54.767	51.746	59.759	68.230
II	Materiële vaste activa	586.516	622.526	654.962	665.889	684.863
III	Financiële vaste activa	3.929	3.776	3.622	3.467	3.312
	VLOTTENDE ACTIVA					
IV	Kortlopende vorderingen	21.959	21.959	21.959	21.959	21.959
V	Liquide middelen	4	4	4	4	4
VI	Overlopende activa	9.702	12.402	15.102	36.602	49.102
	TOTAAL ACTIVA	676.722	715.434	747.396	787.680	827.471
	PASSIVA	2027	2028	2029	2030	2031
	VASTE PASSIVA					
VII	Eigen vermogen					
	Algemene reserve	5.412	5.688	5.976	6.252	6.516
	Bestemmingsreserve tariefegalisatie	269	0	0	0	0
	Bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid	4.657	3.664	3.483	4.192	5.250
VIII	Voorzieningen	3.618	3.618	3.618	3.618	3.618
IX	Vaste schulden	582.569	620.794	656.429	699.784	731.140
	VLOTTENDE PASSIVA					
X	Netto vlottende schulden	37.935	39.454	35.628	31.571	38.685
XI	Overlopende passiva	42.262	42.262	42.262	42.262	42.262
	TOTAAL PASSIVA	676.222	715.434	747.396	787.680	827.471

Tabel: Geprognosticeerde balans (x € 1.000,-)

5.7 BELASTINGTARIEVEN EN LASTENDRUK

Op basis van de netto lasten, reserve inzet, belastingeenheden en de huidige kostentoedeling voor het Watersyteembeheer is de ontwikkeling van de belastingtarieven in de planperiode als volgt:

Belastingtarieven	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Watersysteembeheer						
Ingezetenen	88,79	95,19	102,84	106,10	109,45	114,47
Gebouwd woningen	0,02961%	0,02974%	0,03114%	0,03143%	0,03172%	0,03245%
Gebouwd niet-woningen	0,03194%	0,03242%	0,03460%	0,03562%	0,03666%	0,03825%
Natuurterreinen	6,45	7,04	7,65	7,94	8,24	8,67
Ongebouwd wegen	194,12	211,64	230,64	240,01	249,74	263,42
Overig ongebouwd	97,06	105,82	115,32	120,00	124,87	131,71
Zuiveringsbeheer						
Tarief per vervuilingseenheid	83,55	87,76	92,19	99,46	106,99	102,95

Tabel: Ontwikkeling belastingtarieven (in € of % van de WOZ-waarde)

Percentages tariefstijging	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Watersysteembeheer						
Ingezetenen	8,0%	7,2%	8,0%	3,2%	3,2%	4,6%
Gebouwd woningen	-10,8%	0,5%	4,7%	0,9%	0,9%	2,3%
Gebouwd niet-woningen	-3,8%	1,5%	6,7%	2,9%	2,9%	4,3%
Natuurterreinen	4,9%	9,1%	8,7%	3,8%	3,8%	5,2%
Ongebouwd wegen	-29,5%	9,0%	9,0%	4,1%	4,1%	5,5%
Overig ongebouwd	23,3%	9,0%	9,0%	4,1%	4,1%	5,5%
Zuiveringsbeheer						
Tarief per vervuilingseenheid	5,9%	5,0%	5,0%	7,9%	7,6%	-3,8%

Tabel: Ontwikkeling belastingtarieven 2026-2031 (in %)

Op basis van de bovenstaande belastingtarieven is de totale lastendruk per groep als volgt:

Voorbeeldaanslagen *in euro's*	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Huishoudens						
Meerpersoonshuishouden, huurwoning, 3 ve	339	358	379	404	430	423
Eenpersoonshuishouden, huurwoning, 1 ve	172	183	195	206	216	217
Meerpersoonshuishouden, koopwoning € 370.000, 3 ve	449	469	495	521	548	543
Eenpersoonshuishouden, koopwoning € 370.000, 1 ve	282	293	310	322	334	337
Bedrijven en overige						
Natuurterreinen, 1000 ha	6.450	7.040	7.653	7.944	8.245	8.674
Agrarisch bedrijf, € 520.000, 60 hectare grond, 3 ve	6.240	6.781	7.376	7.684	8.004	8.410
Gemeente 600 hectare wegen	116.472	126.984	138.384	144.006	149.841	158.051
Groothandel, € 2.700.000, 7 ve	1.447	1.490	1.580	1.658	1.739	1.753
Productiebedrijf voedingsmiddelen, € 13.500.000, 300 ve	29.376	30.705	32.329	34.647	37.045	36.049

Tabel: Lastendruk voorbeeldprofielen (in €)

Voorbeeldaanslagen *in % stijging t.o.v. het voorgaande jaar*	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Huishoudens						
Meerpersoonshuishouden, huurwoning, 3 ve	6,4%	5,6%	5,8%	6,6%	6,4%	-1,6%
Eenpersoonshuishouden, huurwoning, 1 ve	6,9%	6,2%	6,6%	5,4%	5,3%	0,5%
Meerpersoonshuishouden, koopwoning € 370.000, 3 ve	1,6%	4,3%	5,6%	5,3%	5,2%	-0,8%
Eenpersoonshuishouden, koopwoning € 370.000, 1 ve	-0,7%	3,9%	5,9%	3,7%	3,7%	1,1%
Bedrijven en overige						
Natuurterreinen, 1000 ha	4,9%	9,1%	8,7%	3,8%	3,8%	5,2%
Agrarisch bedrijf, € 520.000, 60 hectare grond, 3 ve	21,6%	8,7%	8,8%	4,2%	4,2%	5,1%
Gemeente 600 hectare wegen	-29,5%	9,0%	9,0%	4,1%	4,1%	5,5%
Groothandel, € 2.700.000, 7 ve	-0,1%	2,9%	6,0%	5,0%	4,9%	0,8%
Productiebedrijf voedingsmiddelen, € 13.500.000, 300 ve	4,4%	4,5%	5,3%	7,2%	6,9%	-2,7%

Tabel: Lastendruk voorbeeldprofielen (in % stijging ten opzichte van het voorgaande jaar)

6. Lopende en voorgenomen investeringen

In het Investeringsplan 2027-2031 (zie bijlage 8) zijn de geprogrammeerde projecten opgenomen, waarmee binnen de afgesproken investeringsvolumes invulling wordt gegeven aan de opgaven en de met het bestuur afgesproken ambities. In onderstaande tabel worden de *netto* investeringsvolumes voor de periode 2027-2031 weergegeven, dus na aftrek van subsidies en bijdragen van derden. Met name bij investeringen in watersystemen en waterveiligheid is er sprake van substantiële externe financiering, bijvoorbeeld via het Hoogwaterbeschermingsprogramma, waardoor de bruto investeringsomvang voor deze programma's aanzienlijk hoger ligt dan uit deze tabel blijkt.

Programma	2027	2028	2029	2030	2031
Waterketen	44,6	58,3	58,2	48,0	49,0
Watersystemen	15,3	14,0	11,3	11,6	11,8
Waterveiligheid & Vaarwegen	14,2	13,9	19,0	25,2	26,0
- *Waterveiligheid*	*3,6*	*4,5*	*8,4*	*4,8*	*4,9*
- *Vaarwegenbeheer*	*2,4*	*1,0*	*1,0*	*1,0*	*1,0*
- *HWBP-bijdrage*	*8,2*	*8,4*	*9,6*	*19,4*	*20,1*
Weerbaarheid	0,4	1,5	0,4		
Bedrijfsvoering	3,4	3,5	3,6	3,7	3,7
Totaal	77,9	91,2	92,5	88,5	90,5

Tabel: Netto investeringsuitgaven 2027-2031 (x € 1 miljoen)

In de tabel zijn de onderstaande ontwikkelingen verwerkt:

Harmonisatie verslaggevingsregels waterschappen

Vanaf 2025 gelden er nieuwe verslaggevingsregels voor waterschappen en mogen een aantal investeringen niet meer geactiveerd en afgeschreven worden. Dit geldt voor baggerwerkzaamheden en de kosten van algemeen onderzoek en overige immateriële activa. Om de waterschappen voldoende tijd te geven om de financiële impact van de regels te verwerken is een overgangstermijn van vijf jaar afgesproken voor invoering. Hiervan wordt als volgt gebruik gemaakt:

- 2027: herziening legger en monitoring Waterveiligheid naar exploitatie: € 0,2 miljoen per jaar.
- 2027: baggerwerkzaamheden Watersystemen naar exploitatie: € 2,5 miljoen per jaar.
- 2028: baggerwerkzaamheden Vaarwegen naar exploitatie: € 1,4 miljoen per jaar.
- 2029: kosten van algemeen onderzoek en overige immateriële activa naar exploitatie: € 0,95 miljoen per jaar.

De maatregelen leiden in de eerste jaren tot hogere netto lasten voor het waterschap. Deze worden tijdelijk opgevangen door inzet van de bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid. Daartegenover staat dat de overheveling van investeringen naar exploitatie bijdraagt aan een lagere schuldpositie en -quote, een wendbare begroting en lagere rentelasten.

Verevenen van investeringsvolumes

Op 14 juli 2021 heeft het algemeen bestuur ingestemd met de nota 'Afronding motie extra ambities' en daarmee met de mogelijkheid om indien (substantiële) projectuitgaven over de jaargrens heen schuiven, dit in de jaarrekening te rapporteren en aan het algemeen bestuur voor te leggen deze uitgaven op te plussen bij het volume van de begroting. In de jaarrekeningen 2021 tot en met 2025 zijn er om de daar genoemde redenen uitgaven vertraagd en doorgeschoven. De doorgeschoven

uitgaven zijn hard nodig in het meerjarenperspectief van de programma's. Bijvoorbeeld in de Waterketen gezien de steeds ouder wordende objecten en de doorontwikkeling naar een innovatieve, duurzame en toekomstbestendige Waterketen en bij Waterveiligheid en Watersystemen gezien de grote opgaven die hier liggen. In de voorliggende begroting is het investeringsplan strategisch verder uitgewerkt en geactualiseerd met de bijbehorende investeringsuitgaven. In de investeringsvolumes zijn de volgende verfijningen en doorgeschoven uitgaven meegenomen:

Programma	t/m 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Watersystemen	-9,5	-0,8	+4,0	+4,0	+2,3			
Waterveiligheid	-1,5	-0,4	-1,0	-0,8		+3,7		
Waterketen	-25,1	+1,5			+12,3	+11,3		

Tabel: Overzicht doorgeschoven investeringsuitgaven (x € 1 miljoen)

- Voor het programma Watersystemen wordt het overschot van de jaren tot en met 2025 ingezet in de jaren 2026, 2027 en 2028.
- Voor het programma Waterveiligheid is het investeringsvolume 2027 verlaagd en het nog in te zetten bedrag opgenomen in 2029, wanneer er meerdere grote HWBP-projecten lopen.
- Voor het programma Waterketen worden de bedragen die in eerdere jaren over waren volledig ingezet in 2028 en 2029. In die periode zitten een aantal grote projecten in de uitvoeringsfase, zoals 'Renovatie en optimalisatie ontvangstwerk RWZI Nieuwveer', 'Vervangen elektrotechnische installatie RWZI Bath', 'Renovatie en ontwikkelingen RWZI Baarle Nassau' en 'Realisatie toekomstbestendige RWZI Nieuw Vossemeer', waardoor er veel uitgaven worden verwacht.

DEEL IV: BIJLAGEN

Bijlage 1: Resultaattabellen programma's en ontwikkelopgaven

Programma Waterketen	Begroting 2027	Einddoel	Jaar	Soort verplichting *
Transport en zuiveren afvalwater				
Voldoen aan lozingseisen (% wat voldoet)	99%	99%	Continu	Resultaat
Voldoen aan gemaakte afnameafspraken (% wat voldoet)	99%	99%	Continu	Resultaat
Realiseren wettelijk stikstofverwijderingsrendement (% gerealiseerd rendement)	75%	75%	Continu	Wettelijke verplichting
Realiseren wettelijk fosfaatverwijderingsrendement (% gerealiseerd rendement)	75%	75%	Continu	Wettelijke verplichting
Inspecties van installaties structureel en tijdig uitvoeren (NEN2767-norm)	25%	25%	Continu	Inspanning
Voorbereiden op het bereiken van de nieuwe zuiveringsdoelen voor stikstof en fosfor	5%	100%	2045	Wettelijke verplichting
Voorbereiden op het bereiken van de nieuwe zuiveringsdoelen voor microverontreinigingen	5%	100%	2045	Wettelijke verplichting
Voorbereiden op het bereiken van de nieuwe doelen voor duurzame energie	5%	100%	2045	Wettelijke verplichting
Financiële gevolgen voor implementatie maatregelen t.b.v. KRW en ERSA inzichtelijk maken	100%	100%	2027	Inspanning
Bredere gevolgen voor implementatie maatregelen t.b.v. KRW en ERSA inzichtelijk maken	5%	100%	2045	Inspanning
Inventarisatie en analyse van mate waarin overstorten, IBA's en andere decentrale zuiveringen belemmerend zijn voor KRW-doelbereik. Dit vooruitlopend op plan voor doelmatige aanpak vanaf 2029.	50%	100%	2028	Inspanning
Uitvoeringsprogramma en risicoregister ERSA	100%	100%	2027	Wettelijke verplichting
Uitgebreid monitoringsplan t.b.v. ERSA en influentbeleid opgesteld en opgenomen in Kadernota en Begroting 2028	100%	100%	2027	Wettelijke verplichting
Geactualiseerd influent (acceptatie) beleid vastgesteld door AB. Consequenties implementatieplan opgenomen in Kadernota en Begroting 2028.	100%	100%	2027	Resultaat
Uitrol influentbeleid en strenge aanpak vergunningsplichtige niet-huishoudelijke afvalwaterlozers (VTH)	10%	100%	2034	Eigen wens
Uitrol influentbeleid t.b.v. bewustzijn naar niet vergunningsplichtige rioolafvalwaterlozers	5%	100%	2039	Eigen wens
Realiseren eisen energie neutraliteit ERSA	5%	100%	2045	Wettelijke verplichting
Gemeenten, ondernemers en particulieren helpen en stimuleren voor het afkoppelen/scheiden van hemelwaterafvoer	3	3	2027	Eigen wens
Samen met ketenpartners toepassingen van effluent hergebruik onderzoeken en uitwerken	2	2	2027	Eigen wens
Duurzaamheid en circulariteit verankeren binnen de waterketen incl. actieplan biodiversiteit	100%	100%	2027	Eigen wens
Samen met partners innovatieve oplossingen onderzoeken voor hergebruik grondstoffen en verminderen van gebruik van drinkwater en hulpstoffen	5	5	2027	Eigen wens
Efficiënte en effectieve maatregelen uitwerken t.b.v. verminderen lachgas en methaan en H2S uitstoot bij RWZI's en transportleidingen	3	3	2027	Inspanning
Herontwerp RWZI Halsteren, incl. aanvoer vanuit Nieuw-Vossemeer	50%	100%	2028	Inspanning
Planvorming RWZI Dongemond, incl. mogelijke aanvoer vanuit Waspik	100%	100%	2027	Inspanning
Planvorming RWZI Rijen	100%	100%	2027	Inspanning
Planvorming RWZI Chaam	75%	100%	2028	Inspanning
Planvorming RWZI Nieuwveer	25%	100%	2028	Inspanning
Flexibiliteit/adaptatie realiseren in de waterketen voor veranderende omstandigheden (klimaat, (geo)politieke omstandigheden, digitale transformatie)	12,5%	100%	2034	Eigen wens

** Eigen wens = vanuit eigen Waterbeheerprogramma of bestuurlijke besluitvorming / Resultaat = vanuit Rijks- of Provinciale wetgeving / Inspanning = bestuurlijke afspraak met partners / Wettelijke verplichting = vanuit wetgeving*

Programma Watersystemen	Begroting 2027	Einddoel	Jaar	Soort verplichting
Algemeen				
Onderhoud watersysteem wordt uitgevoerd conform AOWW 2020-2030 (% gewerkt conform AOWW inclusief beheersing invasieve exoten/kruidengroei)	100%	100%	Continue	Resultaat
Uitwerken en uitvoeren maatregelen uit het actieplan biodiversiteit waterlopen en oevers (% uitgevoerde acties)	40% (realisatie maatregelen)	100% (realisatie maatregelen)	2025-2030	Inspanning
Het onderzoeken wat nodig is om voldoende inzicht te verkrijgen om beslissingen te nemen op circulair handelen	100%	100%	2027	Inspanning
In 2025 zijn de negatieve effecten van veen in de bodem op de processen binnen het waterschap in kaart gebracht. De daarbij benoemde kansen om deze effecten te verminderen, zullen verder worden uitgewerkt en in praktijk gebracht.	7	8	2027	Resultaat
Vaststellen jaarlijkse bestuurlijke voortgangsrapportages van de BGT (basisregistratie grootschalige topografie) en BRO (basisregistratie ondergrond)	Gereed	Gereed	Continue	Resultaat
Kennisagenda ontwikkelen voor 'Gezond water' en 'Voldoende water'	Gereed	Gereed	2027	Inspanning
Gezond Water				
Realisatie KRW-maatregelpakket* (% gerealiseerd)	71%	100%	2027	Resultaat
Uitvoeren Programma KRW impuls Brabant	Uitgevoerd	Uitgevoerd	2027	Inspanning
Actualiseren directe lozingsvergunningen en bezien of directe lozingsvergunningen nog voldoen aan huidige wet- en regelgeving	7	Actuele vergunningen	Continu	Wettelijke verplichting
Actualisatie waterbodembeleidsplan	Gereed	Gereed	2027	Inspanning
Vaststellen beleid diepe plassen	Gereed	Gereed	2027	Inspanning
Water in balans				
Vanuit de Centrale regiekamer (CRK) is er altijd een actueel (verwachtings)waterbeeld van het watersysteem.	In uitvoering	In uitvoering	Continu	Eigen wens
Voor de peilbesluiten worden in 2026 de inzichten uit de pilots ingezet om de organisatie en methodiek verder te ontwikkelen, waardoor peilbesluiten op een transparante en efficiënte manier worden opgepakt.	Gereed	Gereed	2027	Eigen wens
De maatregelen afgesproken in het Deltaplan Zoetwater 2022-2027, Zuid-Westelijke Delta (ZWD) zijn uitgevoerd (in bruto omvang geïnvesteerde €)	16	30,6 miljoen	2027	Inspanning
Maatregelen Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ) zijn uitgevoerd (cumulatief in bruto omvang geïnvesteerde €)	10,25	10,25 miljoen	2027	Inspanning
Uitvoering acties vanuit de droogteagenda voor het waterschap (% uitgevoerd)	75%	100%	2040	Inspanning
Een nieuw beregeningsbeleid is opgesteld (incl. kleine onttrekkingen) op basis van uitgevoerde pilots en onderzoeksresultaten	Gereed	Gereed	2027	Inspanning
Er is een nieuw grondwaterbeleid gemaakt en geoperationaliseerd waardoor de aanvulling en het gebruik van grondwater weer in evenwicht is	Gereed	Gereed	2027	Resultaat
Uitwerking van kansrijke toepassingen van gezuiverd afvalwater voor vergroting van de regionale zoetwaterbeschikbaarheid	Afwegingskader systeemwaarde, governance en investeringsperspectief gereed	Besluitvorming over vervolgfase en uitvoering	2028	Eigen wens
Klimaatbestendige regio				
Uitvoering stimuleringsregelingen klimaatadaptatie en klimaatbestendige ruimtelijke ontwikkeling	In uitvoering	In uitvoering	2027	Inspanning
Vertaling van het handelingsperspectief “Water en bodem sturend” naar concrete eerste maatregelen en een strategie/-programma voor het volgende Waterbeheerprogramma (2028–2033)	50%	100%	2027	Eigen wens
Gebiedsgericht werken aan projecten die bijdragen aan een klimaatbestendige regio (inclusief Water en Bodem Sturend, voor de gebieden: Mark en Bovenlopen/ Zundert/Tussen Buis en de Moeren en Polder 2.0)	In uitvoering	100%	2027	Eigen wens

Programma Waterveiligheid & Vaarwegen	Begroting 2027	Einddoel	Jaar	Soort verplichting
Verminderen van overstromingsrisico				
Primaire keringen voldoen aan de landelijke norm (in %)	67%	100%	2050	Resultaat
Genormeerde regionale keringen voldoen aan de provinciale norm (in %)	94%	100%	2030	Resultaat
Kunstwerken in regionale keringen voldoen aan de norm (in %)	100%	100%	2027	Resultaat
Beoordeling van de primaire keringen, LBO-2 (voortgang in %)	15%	100%	2033	Resultaat
Toetsing van regionale keringen (voortgang in %)	15%	100%	2031	Resultaat
Besloten is hoe de compartimenteringskeringen bijdragen aan het verminderen van overstromingsrisico's (status)	Voorbereiding	Besluit	2031	Eigen wens
Opstellen strategie doelmatig beheer en onderhoud in relatie tot eigendom van regionale keringen naar aanleiding van bestuurlijk besluit (% gereed)	100%	100%	2027	Eigen wens
Vastgestelde herstelstrategie waterveiligheid (voortgang in %)	25%	100%	2029	Eigen wens
Presentatie van de resultaten van de pilot gesloten seizoen	100%	100%	2027	Eigen wens
Vlot en veilig vervoer over water				
Aanpak voor de restopgave bagger voor het voldoen aan de diepte conform vaaarwegklassen/ CEMT klasse en BRTN-diepten	100%	100%	2027	Eigen wens
Vervanging en renovatie van de grootste/belangrijkste sluizen	10%	100%	2040	Inspanning
Uitvoering van instandhouding van oevers en constructies	60%	100%	2029	Inspanning
Uitwerken van het ambitieniveau en de visie op lange termijn met de provincie Noord-Brabant.	100%	100%	2027	Eigen wens (/inspanning)
Muskus- en beverrattenbeheer				
Muskusratten zijn in 2035 teruggedrongen tot aan de landsgrenzen (% minder vangsten ten opzichte van voorgaande jaar)	10%	Gerealiseerd	2027	Inspanning
Duurzaamheid en innovatie				
Verkenning naar mogelijkheden uitbreiden ecologisch beheer van waterkeringen (% gereed)	100%	100%	2027	Eigen wens
Uitvoeren van minimaal 4 kleinschalige (inrichtings-)maatregelen die bijdragen aan biodiversiteit binnen het programma Waterveiligheid en Vaarwegen (% gereed)	100%	100%	2027	Eigen wens
Doorontwikkelen Skydike	100%	100%	2027	Eigen wens

Ontwikkelopgave Klimaat & Duurzaamheid	Begroting 2027	Einddoel	Jaar
Duurzaam opdrachtgeverschap			
In 2027 worden de ambitiewebben van facilitair en onderhouden geborgd in het werkproces. Het ambitieweb bedienen wordt opgezet en geborgd.	3 processen	3 processen	2027
Duurzaam assetmanagement is geborgd binnen het proces Programmeren, waardoor klimaat-, circulariteits- en biodiversiteitsdoelen structureel worden meegewogen in programmerings- en investeringsbeslissingen. De toepassing en werking van de ambitiewebben worden gemonitord.	Vastgesteld	Vastgesteld	2027
Keuzes maken en implementatie van de in te zetten instrumenten en methoden zoals MKI, materialenpaspoort, ambitiewebben.	Vastgesteld	Vastgesteld	2027
Klimaatbestendige regio			
Stimuleren van ruimtelijke trajecten: opstellen van systeemvisies voor de stedelijke regio's (conform RIA)	1	2	2027
Onderzoeksprogramma: meedoen aan onderzoeksprojecten op het vlak van klimaatadaptatie en ruimte van landelijke betekenis	1	2	2027
Start verdere doorontwikkeling van handelingspersepctief Water en Bodem Sturend (WaBoS)	1	1	2027
Natuur en biodiversiteit			
Een routekaart biodiversiteit is vastgesteld waarin de strategie en het actieplan zijn vertaald naar een uitvoerbare lijn voor inrichting en beheer. De routekaart bevat uitgangspunten, prioriteiten en keuzes over ambitieniveau, kansrijke assets en gebieden, de rol van partners en de benodigde inzet voor capaciteit, programmering en begroting.	Vastgesteld	Vastgesteld	2027
Klimaatneutraal			
Warmte- en energietransitie in de regio			
De bijdrage aan gemeentelijke warmteprogramma's is op basis van de Waterenergievisie uitgewerkt, inclusief voorstel voor structureel eigenaarschap, werkwijze en samenwerking met gemeenten.	Uitgewerkt en belegd	Uitgewerkt en belegd	2027
We participeren in relevante regionale energieprogramma's, zoals de Energieregio's West-Brabant en Hart van Brabant, en beleggen deze deelname structureel binnen de organisatie, inclusief eigenaarschap, mandaat en afspraken over terugkoppeling en doorwerking.	Structureel belegd	Structureel belegd	2027
Klimaatneutraal in de opgaveketen 2040			
Klimaatneutraliteit is op basis van de routekaart verankerd in de waterprogramma's en reguliere processen voor programmering, assetmanagement en investeringen, inclusief eigenaarschap, besluitvorming en monitoring voor scope 1, 2 en 3.	Verankerd	Verankerd	2027
Monitoring			
De monitoring is ingericht en zelfstandig toepasbaar in de klimaatmonitor voor het volgen van broeikasgasemmissies.	Ingericht	Ingericht	2027
Circulair			
Circulariteitsdoelstellingen zijn opgenomen in relevante uitvoerende processen, als basis voor verdere opschaling en structurele borging.	Uitgewerkt	Uitgewerkt	2027
Voor baggeren en maaien zijn op basis van dashboardinzichten circulaire keuzes gemaakt en opgenomen in de reguliere uitvoeringsprocessen.	2 beslissingen	2 beslissingen	2027
Deelnemen aan ten minste 3 nieuwe (externe) circulaire initiatieven welke bijdragen aan het eigen circulair handelen van het waterschap	3 externe initiatieven	3 externe initiatieven	2027
Monitoring			
Een eerste monitorings- en dashboardstructuur voor circulair handelen is ingericht, waarmee voor prioritaire grondstofstromen inzicht ontstaat ten behoeve van circulaire keuzes.	Ingericht	Ingericht	2027
Monitoring programmabreed			
Een programma-breed monitoringskader voor Klimaat & Duurzaamheid is vastgesteld en verankerd, met per spoor kernindicatoren, definities, gegevensbronnen, eigenaarschap, meetfrequentie en rapportageafspraken.	100%	100%	2027

Bijlage 2: Raming van baten en lasten naar kosten en opbrengstensoorten

Overzicht lasten en baten	Begroting 2027	MJB 2028	MJB 2029	MJB 2030	MJB 2031
LASTEN *(x € 1.000)*	252.871	261.753	275.010	288.997	291.022
I. kapitaallasten (rente en afschrijving)	65.771	70.836	78.308	86.487	84.458
a afschrijvingen van activa	52.010	55.422	61.149	67.345	63.184
b interne en externe rentelast	13.761	15.414	17.158	19.143	21.274
II. personeelslasten	86.932	88.486	91.039	93.492	96.263
d salarissen personeel en bestuur	59.372	78.696	81.141	83.445	86.087
e sociale premies	13.767	126	129	131	134
f rechtstreekse uitkeringen bestuur/personeel	3.107	1	1	1	1
g overige personeelslasten	3.192	3.259	3.274	3.367	3.440
h personeel van derden	7.493	6.404	6.494	6.547	6.602
III. goederen en diensten van derden	99.658	101.921	105.154	108.508	109.791
i duurzame gebruiksgoederen	1.980	1.559	1.568	1.577	1.588
j overige gebruiks- en verbruiksgoederen	8.567	8.519	8.688	8.861	9.014
k energie	11.278	11.140	11.944	13.289	12.627
l huren en rechten	504	512	556	558	561
m leasebetalingen	1.691	1.691	1.691	1.691	1.691
n pachten en erfpachten	17	18	18	18	18
o verzekeringen	895	925	955	988	1.022
p belastingen	863	866	868	870	873
q onderhoud door derden	30.673	33.360	33.843	34.554	35.242
r overige diensten door derden	41.789	41.904	43.566	44.614	45.630
s bijdragen aan derden	1.402	1.429	1.457	1.487	1.525
IV. toevoegingen voorzieningen/onvoorzien/stelpost	511	511	511	511	511
t toevoegingen aan voorzieningen	11	11	11	11	11
x onvoorzien	500	500	500	500	500

Overzicht lasten en baten	Begroting 2027	MJB 2028	MJB 2029	MJB 2030	MJB 2031
BATEN *(x € 1.000)*	245.246	260.767	275.117	289.983	292.344
I. rentebaten	2.200	2.200	2.200	2.200	2.200
a externe rentebaten	0	0	0	0	0
b interne rentebaten	0	0	0	0	0
c rentebaten deposito's CBL	0	0	0	0	0
d dividenden en bonusuitkeringen	2.200	2.200	2.200	2.200	2.200
II. personeelsbaten	101	172	175	179	182
e Baten uit salarissen	23	49	49	49	49
f uitlening van personeel	78	123	126	130	133
III. goederen en diensten aan derden	17.391	17.327	17.980	18.376	17.870
g verkoop van grond	400	100	100	100	100
h verkoop van duurzame goederen	10	0	0	0	0
i verkoop van overige goederen	52	53	54	55	55
j opbrengst uit grond en water	316	316	316	316	316
k opbrengst uit overige eigendommen	415	420	424	428	435
l diensten voor derden	11.857	12.497	13.069	13.484	13.297
m bijdragen van overheden	612	446	450	454	454
n bijdragen van overigen	3.730	3.496	3.566	3.538	3.213
IV. waterschapsbelastingen	211.233	226.390	239.953	254.040	256.551
V. onttrekkingen voorzieningen en reserves	14.321	14.678	14.810	15.189	15.541
onttrekkingen voorzieningen	0	0	0	0	0
onttrekking egalisatiereserve WS	0	0	0	0	0
onttrekking egalisatiereserve ZB	0	0	0	0	0
onttrekking overige reserves	0	0	0	0	0
geactiveerde lasten	14.321	14.678	14.810	15.189	15.541

N.B. Vanaf 2027 worden de salariskosten niet nader uitgesplitst naar salarissen, sociale premies en rechtstreekse uitkeringen (ZVW-bijdrage)

Bijlage 3: BBP-productenlijst met nettolasten producten naar de taken

BBP BEHEERPRODUCT				Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer	2027 Totaal	Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer
1120	01120	BH1010	1.2 Waterbeheersplan	90,00%	0,00%	10,00%	108.193	97.373	0	10.819
1150	01150	BH1010	1.5 Thema- en gebiedsgerichte plannen	85,00%	0,00%	15,00%	3.081.367	2.619.162	0	462.205
1155	01155	BH1010	1.6 Plannen afvalwaterketenbeleid	0,00%	0,00%	100,00%	2.124.097	0	0	2.124.097
3110	03110	BH1010	6.1 Peilbesluiten	100,00%	0,00%	0,00%	528.861	528.861	0	0
3120	03120	BH1010	6.2 Waterakkoorden	100,00%	0,00%	0,00%	12.452	12.452	0	0
6110	06110	BH1010	22.1 Beheer keurkwartet en VTH-beleid	90,00%	10,00%	0,00%	462.304	416.073	46.230	0
6410	06410	BH1010	27.1 Rioleringsplannen	50,00%	0,00%	50,00%	69.312	34.656	0	34.656
6430	06430	BH1010	27.3 Stimulering derden aanpak diffuse emissies	50,00%	0,00%	50,00%	1.145.087	572.543	0	572.543
51000	51000	BH1010	Bestuursprogramma en kadernota	50,00%	0,00%	50,00%	204.313	102.157	0	102.157
31000	31000	BH1020	2 Organisatiebeleid en -beheer	50,00%	0,00%	50,00%	1.152.271	576.136	0	576.136
32000	32000	BH1022	3 Personeelsbeleid en -beheer	63,50%	0,00%	36,50%	4.798.374	3.046.968	0	1.751.407
33000	33000	BH1020	4 KAM	50,00%	0,00%	50,00%	914.385	457.193	0	457.193
7110	07110	BH1031	31.1 Kostentoedeling en belastingverordeningen	53,00%	0,00%	47,00%	0	0	0	0
7120	07120	BH1031	31.2 Aanslagen huishoudens en forfaitaire bedrijfsruimten	53,00%	0,00%	47,00%	5.367.541	2.844.797	0	2.522.744
7130	07130	BH1031	31.3 Aanslagen zuiveringsheffing overige bedrijven	53,00%	0,00%	47,00%	468.557	248.335	0	220.222
7140	07140	BH1031	31.4 Aanslagen watersysteemheffing gebouwd, ongebouwd en natuur	53,00%	0,00%	47,00%	14.816	7.852	0	6.963
8130	08130	BH1032	33.3 Beheer niet-reglementaire zaken	70,00%	20,00%	10,00%	212.875	149.012	42.575	21.287
9110	09110	BH1031	a Onvoorzien	50,00%	0,00%	50,00%	500.000	250.000	0	250.000
9140	09140	BH1031	e Dividenden en overige algemene opbrengsten	50,00%	0,00%	50,00%	-2.395.966	-1.197.983	0	-1.197.983
9141	09141	BH1031	Overige algemene kosten	50,00%	0,00%	50,00%	0	0	0	0
9142	09142	BH1031	Opbrengsten separate afvalwaterstromen	0,00%	0,00%	100,00%	-4.072.142	0	0	-4.072.142
34000	34000	BH1032	6 Algemeen-bestuurlijke en –juridische ondersteuning	63,50%	0,00%	36,50%	1.552.145	985.612	0	566.533
41000	41000	BH1031	7 (Concerncontrol en) Financieel beleid	50,00%	0,00%	50,00%	1.075.536	537.768	0	537.768
42000	42000	BH1031	8 Meerjarenraming en begroting	50,00%	0,00%	50,00%	142.267	71.134	0	71.134
43000	43000	BH1031	10 Comptabiliteit	50,00%	0,00%	50,00%	1.767.097	883.549	0	883.549
45000	45000	BH1031	9 Managements- en bestuursrapportages	50,00%	0,00%	50,00%	190.772	95.386	0	95.386
73000	73000	BH1031	Nieuwbouw projecten	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	0	0
8110	08110	BH1040	33.1 Bestuur	67,00%	0,00%	33,00%	4.512.319	3.023.254	0	1.489.065
8120	08120	BH1040	33.2 Bestuursondersteuning	67,00%	0,00%	33,00%	1.688.400	1.131.228	0	557.172
8210	08210	BH1040	34.1 Externe communicatie	65,00%	2,00%	33,00%	1.882.596	1.223.688	37.652	621.257
55000	55000	BH1040	5 Interne voorlichting	63,50%	0,00%	36,50%	313.567	199.115	0	114.452

BBP BEHEERPRODUCT				Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer	2027 Totaal	Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer
1110	01110	BH1050	1.1 Beheersplan waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	276.079	276.079	0	0
1125	01125	BH1050	1.2 Beheersplan watersystemen	100,00%	0,00%	0,00%	274.687	274.687	0	0
1140	01140	BH1050	1.4 Beheersplan vaarwegenbeheer	0,00%	100,00%	0,00%	242.968	0	242.968	0
1160	01160	BH1050	1.7 Calamiteitenplannen	60,00%	10,00%	30,00%	494.186	296.512	49.419	148.256
1165	01165	BH1050	1.6 Beheersplan zuiveren	0,00%	0,00%	100,00%	0	0	0	0
2110	02110	BH1052	3.1 Legger waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	601.284	601.284	0	0
2120	02120	BH1052	3.2 Beheersregister waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	310.256	310.256	0	0
2130	02130	BH1050	3.3 Veiligheidstoetsing waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	1.863.008	1.863.008	0	0
2210	02210	BH1050	4.1 Aanleg en verwerving primaire waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	10.421.531	10.421.531	0	0
2230	02230	BH1050	4.3 Aanleg en verwerving regionale waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	4.244.425	4.244.425	0	0
2250	02250	BH1050	4.5 Aanleg en verwerving overige waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	89.194	89.194	0	0
2410	02410	BH1050	5.1 Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	100,00%	0,00%	0,00%	28.716	28.716	0	0
3130	03130	BH1052	6.3 Legger waterlopen en kunstwerken	100,00%	0,00%	0,00%	208.063	208.063	0	0
3140	03140	BH1052	6.4 Beheersregister waterlopen en kunstwerken	100,00%	0,00%	0,00%	407.684	407.684	0	0
3210	03210	BH1050	7.1 Aanleg en verwerving waterlopen	100,00%	0,00%	0,00%	6.633.823	6.633.823	0	0
3230	03230	BH1050	7.3 Bouw/verwerving kunstwerken passieve waterbeheersing	100,00%	0,00%	0,00%	172.729	172.729	0	0
3510	03510	BH1050	9.1 Bouw/verwerving kunstwerken actieve waterbeheersing	100,00%	0,00%	0,00%	4.662.590	4.662.590	0	0
3610	03610	BH1050	10.1 Calamiteitenbestrijding watersystemen	100,00%	0,00%	0,00%	461.651	461.651	0	0
3710	03710	BH1052	11.1 Monitoring waterkwantiteit	100,00%	0,00%	0,00%	1.069.877	1.069.877	0	0
3720	03720	BH1052	11.2 Monitoring waterkwaliteit	100,00%	0,00%	0,00%	3.823.126	3.823.126	0	0
3730	03720	BH1052	11.2 Monitoring grondwater	100,00%	0,00%	0,00%	349.778	349.778	0	0
4110	04110	BH1050	12.1 Bouw en verwerving transportstelsels	0,00%	0,00%	100,00%	15.797.990	0	0	15.797.990
4140	04140	BH1050	Calamiteitenbestrijding transportstelsels	0,00%	0,00%	100,00%	33	0	0	33
4210	04210	BH1050	13.1 Bouw en verwerving zuiveringsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	16.233.469	0	0	16.233.469
4270	04270	BH1050	Calamiteitenbestrijding zuiveringsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	1.884	0	0	1.884
4310	04310	BH1050	14.1 Bouw en verwerving slibverwerkingsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	1.952.460	0	0	1.952.460
4350	04350	BH1050	Calamiteitenbestrijding slibverwerking	0,00%	0,00%	100,00%	3.047	0	0	3.047
5110	05110	BH1052	19.1 Legger vaarwegen, kunstwerken en havens	50,00%	50,00%	0,00%	104.407	52.203	52.203	0
5120	05120	BH1052	19.2 Beheersregister vaarwegen, kunstwerken en havens	50,00%	50,00%	0,00%	66.226	33.113	33.113	0
5210	05210	BH1050	20.1 Aanleg en verwerving vaarwegen en havens	50,00%	50,00%	0,00%	123.425	61.713	61.713	0
5240	05240	BH1050	20.4 Bouw en verwerving kunstwerken vaarwegenbeheer	50,00%	50,00%	0,00%	178.260	89.130	89.130	0
5320	05320	BH1050	21.2 Calamiteitenbestrijding vaarwegen en havens	50,00%	50,00%	0,00%	2.782	1.391	1.391	0
61000	61000	BH1052	12 Centrale (geo)grafische informatie	63,35%	3,00%	33,65%	2.663.745	1.687.482	79.912	896.350
32500	32500	BH1020	11 Informatiebeleid (en Automatisering)	63,50%	0,00%	36,50%	784.261	498.006	0	286.255
35000	35000	BH1062	13 Huisvesting (algemeen)	50,70%	1,00%	48,30%	4.063.193	2.062.708	33.599	1.966.885
36000	36000	BH1062	14 Interne faciliteiten	63,50%	0,00%	36,50%	7.059.514	4.482.791	0	2.576.723
44000	44000	BH1061	11 (Informatiebeleid en) Automatisering	62,80%	1,10%	36,10%	14.141.379	8.880.786	155.555	5.105.038
2220	02220	BH1070	4.2 Onderhoud primaire waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	2.240.167	2.240.167	0	0
2240	02240	BH1070	4.4 Onderhoud regionale waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	1.058.863	1.058.863	0	0
2260	02260	BH1070	4.6 Onderhoud overige waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	300.763	300.763	0	0
2270	02270	BH1070	4.7 Voorzieningen verwante belangen waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	0	0	0	0
2280	02280	BH1070	4.8 Muskusrattenbestrijding	100,00%	0,00%	0,00%	674.205	674.205	0	0

BBP BEHEERPRODUCT				Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer	2027 Totaal	Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer
3220	03220	BH1070	7.2 Onderhoud waterlopen	100,00%	0,00%	0,00%	12.332.103	12.332.103	0	0
3240	03240	BH1070	7.4 Onderhoud kunstwerken passieve waterbeheersing	100,00%	0,00%	0,00%	671.997	671.997	0	0
3250	03250	BH1070	7.5 Kwaliteitsmaatregelen in oppervlaktewater	100,00%	0,00%	0,00%	965.123	965.123	0	0
3260	03260	BH1070	7.6 Voorzieningen verwante belangen watersystemen	100,00%	0,00%	0,00%	25.503	25.503	0	0
3270	03270	BH1070	7.7 Muskusrattenbestrijding	100,00%	0,00%	0,00%	674.205	674.205	0	0
3410	03410	BH1070	8.1 Baggerprogramma	100,00%	0,00%	0,00%	213.115	213.115	0	0
3420	03420	BH1070	8.2 Verwijdering en verspreiding van baggerspecie	100,00%	0,00%	0,00%	5.858.440	5.858.440	0	0
3430	03430	BH1070	8.3 Verwijdering en verwerking van baggerspecie	100,00%	0,00%	0,00%	494.232	494.232	0	0
3440	03440	BH1070	8.4 Bijdragen aan derden voor baggeren	100,00%	0,00%	0,00%	0	0	0	0
3450	03450	BH1070	8.5 Saneringsprogramma	100,00%	0,00%	0,00%	0	0	0	0
3460	03460	BH1070	8.6 Sanering waterbodems	100,00%	0,00%	0,00%	0	0	0	0
3520	03520	BH1070	9.2 Onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing	100,00%	0,00%	0,00%	3.338.395	3.338.395	0	0
4120	04120	BH1070	12.2 Onderhoud transportstelsels	0,00%	0,00%	100,00%	4.112.686	0	0	4.112.686
4220	04220	BH1070	13.2 Onderhoud zuiveringsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	7.848.345	0	0	7.848.345
4260	04260	BH1070	13.6 IBA-inrichtingen	0,00%	0,00%	100,00%	113.981	0	0	113.981
4320	04320	BH1070	14.2 Onderhoud slibverwerkingsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	2.475.104	0	0	2.475.104
5220	05220	BH1070	20.2 Onderhoud vaarwegen en havens	50,00%	50,00%	0,00%	609.634	304.817	304.817	0
5221	05220	BH1070	Onderhoud vaarweg het Oude Maasje	100,00%	0,00%	0,00%	18.584	18.584	0	0
5230	05230	BH1070	20.3 Baggeren vaarwegen en havens	50,00%	50,00%	0,00%	1.342.803	671.401	671.401	0
5231	05231	BH1071	20.3a Wegwerken baggerachterstanden vaarwegen	100,00%	0,00%	0,00%	1.080.153	1.080.153	0	0
5250	05250	BH1070	20.5 Onderhoud kunstwerken vaarwegenbeheer	50,00%	50,00%	0,00%	872.740	436.370	436.370	0
5270	05270	BH1070	20.7 Voorzieningen verwante belangen vaarwegenbeheer	0,00%	100,00%	0,00%	157.651	0	157.651	0
5310	05310	BH1070	21.1 Verkeersregeling en -veiligheid vaarwegen en havens	0,00%	100,00%	0,00%	64.375	0	64.375	0
71000	71000	BH1070	Muskusrattenbeheer	100,00%	0,00%	0,00%	23.040	23.040	0	0
3530	03530	BH1080	9.3 Bediening kunstwerken actieve waterbeheersing	100,00%	0,00%	0,00%	3.792.679	3.792.679	0	0
4130	04130	BH1080	12.3 Beheer transportstelsels	0,00%	0,00%	100,00%	4.422.134	0	0	4.422.134
4230	04230	BH1080	13.3 Beheer zuiveringsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	10.567.031	0	0	10.567.031
4240	04240	BH1080	13.4 WVO-heffing effluent	0,00%	0,00%	100,00%	750.000	0	0	750.000
4250	04250	BH1080	13.5 Subsidies afhaakproblematiek	0,00%	0,00%	100,00%	0	0	0	0
4330	04330	BH1080	14.3 Beheer slibverwerkingsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	2.684.719	0	0	2.684.719
4340	04340	BH1080	14.4 Afzet slib/restproducten	0,00%	0,00%	100,00%	8.320.075	0	0	8.320.075
4410	04410	BH1080	15.1 Afvalwaterbehandeling door derden	0,00%	0,00%	100,00%	5.544.085	0	0	5.544.085
5260	05260	BH1080	20.6 Bediening kunstwerken vaarwegenbeheer	50,00%	50,00%	0,00%	533.894	266.947	266.947	0
21000	21000	BH1000	1 Centraal management	63,50%	0,00%	36,50%	670.074	425.497	0	244.577
53000	53000	BH1100	7 Concerncontrol (en financieel beleid)	50,00%	0,00%	50,00%	659.022	329.511	0	329.511
1210	01210	BH1110	2.1 Plannen van derden	100,00%	0,00%	0,00%	1.566.325	1.566.325	0	0
6210	06210	BH1110	23.1 Vergunningen en meldingen	92,00%	5,00%	3,00%	1.406.861	1.294.312	70.343	42.206
6310	06310	BH1110	24.1 Wabo Adviezen	50,00%	0,00%	50,00%	572.894	286.447	0	286.447
6320	06320	BH1110	24.2 Adviezen Waterwet aan andere waterbeheerders	90,00%	0,00%	10,00%	142.826	128.543	0	14.283
6420	06420	BH1110	27.2 Subsidies lozingen	50,00%	0,00%	50,00%	66.933	33.467	0	33.467
6610	06610	BH1110	25.1 Toezicht	60,00%	5,00%	35,00%	3.726.581	2.235.949	186.329	1.304.303
6710	06710	BH1110	26.1 Bestuursrechtelijke handhaving	65,00%	4,00%	31,00%	994.686	646.546	39.787	308.353
6720	06720	BH1110	26.2 Strafrechtelijke handhaving	66,00%	2,00%	32,00%	368.093	242.941	7.362	117.790
						netto lasten	**221.988.248**	**115.591.298**	**3.130.844**	**103.266.106**

Bijlage 4: BBP-productenlijst met nettolasten producten naar de programma's

BBP BEHEERPRODUCT				Water-systemen	Water-veiligheid	Waterketen	2027 Totaal	Water-systemen	Water-veiligheid & Vaarwegen	Waterketen
1120	01120	BH1010	1.2 Waterbeheersplan	75,00%	15,00%	10,00%	108.193	81.145	16.229	10.819
1150	01150	BH1010	1.5 Thema- en gebiedsgerichte plannen	75,00%	10,00%	15,00%	3.081.367	2.311.025	308.137	462.205
1155	01155	BH1010	1.6 Plannen afvalwaterketenbeleid	0,00%	0,00%	100,00%	2.124.097	0	0	2.124.097
3110	03110	BH1010	6.1 Peilbesluiten	100,00%	0,00%	0,00%	528.861	528.861	0	0
3120	03120	BH1010	6.2 Waterakkoorden	100,00%	0,00%	0,00%	12.452	12.452	0	0
6110	06110	BH1010	22.1 Beheer keurkwartet en VTH-beleid	80,00%	20,00%	0,00%	462.304	369.843	92.461	0
6410	06410	BH1010	27.1 Rioleringsplannen	50,00%	0,00%	50,00%	69.312	34.656	0	34.656
6430	06430	BH1010	27.3 Stimulering derden aanpak diffuse emissies	50,00%	0,00%	50,00%	1.145.087	572.543	0	572.543
51000	51000	BH1010	Bestuursprogramma en Kadernota	32,20%	17,80%	50,00%	204.313	65.789	36.368	102.157
31000	31000	BH1020	2 Organisatiebeleid en -beheer	32,20%	17,80%	50,00%	1.152.271	371.031	205.104	576.136
32000	32000	BH1022	3 Personeelsbeleid en -beheer	45,00%	18,50%	36,50%	4.798.374	2.159.268	887.699	1.751.407
33000	33000	BH1020	4 KAM	32,20%	17,80%	50,00%	914.385	294.432	162.761	457.193
7110	07110	BH1031	31.1 Kostentoedeling en belastingverordeningen	26,50%	26,50%	47,00%	0	0	0	0
7120	07120	BH1031	31.2 Aanslagen huishoudens en forfaitaire bedrijfsruimten	26,50%	26,50%	47,00%	5.367.541	1.422.398	1.422.398	2.522.744
7130	07130	BH1031	31.3 Aanslagen zuiveringsheffing overige bedrijven	26,50%	26,50%	47,00%	468.557	124.168	124.168	220.222
7140	07140	BH1031	31.4 Aanslagen watersysteemheffing gebouwd, ongebouwd en natuur	26,50%	26,50%	47,00%	14.816	3.926	3.926	6.963
8130	08130	BH1032	33.3 Beheer niet-reglementaire zaken	26,50%	26,50%	47,00%	212.875	85.150	106.437	21.287
34000	34000	BH1032	6 Algemeen-bestuurlijke en –juridische ondersteuning	45,00%	18,50%	36,50%	1.552.145	698.465	287.147	566.533
41000	41000	BH1031	7 (Concerncontrol en) Financieel beleid	32,20%	17,80%	50,00%	1.075.536	346.323	191.445	537.768
42000	42000	BH1031	8 Meerjarenraming en begroting	32,20%	17,80%	50,00%	142.267	45.810	25.324	71.134
43000	43000	BH1031	10 Comptabiliteit	32,20%	17,80%	50,00%	1.767.097	569.005	314.543	883.549
45000	45000	BH1031	9 Managements- en bestuursrapportages	32,20%	17,80%	50,00%	190.772	61.429	33.957	95.386
8110	08110	BH1040	33.1 Bestuur	52,00%	15,00%	33,00%	4.512.319	2.346.406	676.848	1.489.065
8120	08120	BH1040	33.2 Bestuursondersteuning	52,00%	15,00%	33,00%	1.688.400	877.968	253.260	557.172
8210	08210	BH1040	34.1 Externe communicatie	52,00%	15,00%	33,00%	1.882.596	978.950	282.389	621.257
55000	55000	BH1040	5 Interne voorlichting	45,00%	18,50%	36,50%	313.567	141.105	58.010	114.452
1110	01110	BH1050	1.1 Beheersplan waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%	276.079	0	276.079	0
1125	01125	BH1050	1.2 Beheersplan watersystemen	100,00%	0,00%	0,00%	274.687	274.687	0	0
1140	01140	BH1050	1.4 Beheersplan vaarwegenbeheer	0,00%	100,00%	0,00%	242.968	0	242.968	0
1160	01160	BH1050	1.7 Calamiteitenplannen	35,00%	35,00%	30,00%	494.186	172.965	172.965	148.256
1165	01165	BH1050	1.6 Beheersplan zuiveren	0,00%	0,00%	100,00%	0	0	0	0
2110	02110	BH1052	3.1 Legger waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%	601.284	0	601.284	0
2120	02120	BH1052	3.2 Beheersregister waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%	310.256	0	310.256	0
2130	02130	BH1050	3.3 Veiligheidstoetsing waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%	1.863.008	0	1.863.008	0

BBP BEHEERPRODUCT				Water-systemen	Water-veiligheid	Waterketen	2027 Totaal	Water-systemen	Water-veiligheid & Vaarwegen	Waterketen
2210	02210	BH1050	4.1 Aanleg en verwerving primaire waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%	10.421.531	0	10.421.531	0
2230	02230	BH1050	4.3 Aanleg en verwerving regionale waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%	4.244.425	0	4.244.425	0
2250	02250	BH1050	4.5 Aanleg en verwerving overige waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%	89.194	0	89.194	0
2410	02410	BH1050	5.1 Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	0,00%	100,00%	0,00%	28.716	0	28.716	0
3130	03130	BH1052	6.3 Legger waterlopen en kunstwerken	100,00%	0,00%	0,00%	208.063	208.063	0	0
3140	03140	BH1052	6.4 Beheersregister waterlopen en kunstwerken	100,00%	0,00%	0,00%	407.684	407.684	0	0
3210	03210	BH1050	7.1 Aanleg en verwerving waterlopen	100,00%	0,00%	0,00%	6.633.823	6.633.823	0	0
3230	03230	BH1050	7.3 Bouw/verwerving kunstwerken passieve waterbeheersing	100,00%	0,00%	0,00%	172.729	172.729	0	0
3510	03510	BH1050	9.1 Bouw/verwerving kunstwerken actieve waterbeheersing	100,00%	0,00%	0,00%	4.662.590	4.662.590	0	0
3610	03610	BH1050	10.1 Calamiteitenbestrijding watersystemen	100,00%	0,00%	0,00%	461.651	461.651	0	0
3710	03710	BH1052	11.1 Monitoring waterkwantiteit	100,00%	0,00%	0,00%	1.069.877	1.069.877	0	0
3720	03720	BH1052	11.2 Monitoring waterkwaliteit	100,00%	0,00%	0,00%	3.823.126	3.823.126	0	0
3730	03720	BH1052	11.2 Monitoring grondwater	100,00%	0,00%	0,00%	349.778	349.778	0	0
4110	04110	BH1050	12.1 Bouw en verwerving transportstelsels	0,00%	0,00%	100,00%	15.797.990	0	0	15.797.990
4140	04140	BH1050	Calamiteitenbestrijding transportstelsels	0,00%	0,00%	100,00%	33	0	0	33
4210	04210	BH1050	13.1 Bouw en verwerving zuiveringsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	16.233.469	0	0	16.233.469
4270	04270	BH1050	Calamiteitenbestrijding zuiveringsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	1.884	0	0	1.884
4310	04310	BH1050	14.1 Bouw en verwerving slibverwerkingsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	1.952.460	0	0	1.952.460
4350	04350	BH1050	Calamiteitenbestrijding slibverwerking	0,00%	0,00%	100,00%	3.047	0	0	3.047
5110	05110	BH1052	19.1 Legger vaarwegen, kunstwerken en havens	0,00%	100,00%	0,00%	104.407	0	104.407	0
5120	05120	BH1052	19.2 Beheersregister vaarwegen, kunstwerken en havens	0,00%	100,00%	0,00%	66.226	0	66.226	0
5210	05210	BH1050	20.1 Aanleg en verwerving vaarwegen en havens	0,00%	100,00%	0,00%	123.425	0	123.425	0
5240	05240	BH1050	20.4 Bouw en verwerving kunstwerken vaarwegenbeheer	0,00%	100,00%	0,00%	178.260	0	178.260	0
5320	05320	BH1050	21.2 Calamiteitenbestrijding vaarwegen en havens	0,00%	100,00%	0,00%	2.782	0	2.782	0
61000	61000	BH1052	12 Centrale (geo)grafische informatie	39,20%	27,15%	33,65%	2.663.745	1.044.188	723.207	896.350
32500	32500	BH1020	11 Informatiebeleid (en Automatisering)	45,00%	18,50%	36,50%	784.261	352.918	145.088	286.255
35000	35000	BH1062	13 Huisvesting (algemeen)	36,70%	15,00%	48,30%	4.063.193	1.486.490	609.817	1.966.885
36000	36000	BH1062	14 Interne faciliteiten	45,00%	18,50%	36,50%	7.059.514	3.176.781	1.306.010	2.576.723
44000	44000	BH1061	11 (Informatiebeleid en) Automatisering	45,30%	18,60%	36,10%	14.141.379	6.406.045	2.630.297	5.105.038
2220	02220	BH1070	4.2 Onderhoud primaire waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%	2.240.167	0	2.240.167	0
2240	02240	BH1070	4.4 Onderhoud regionale waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%	1.058.863	0	1.058.863	0
2260	02260	BH1070	4.6 Onderhoud overige waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%	300.763	0	300.763	0
2270	02270	BH1070	4.7 Voorzieningen verwante belangen waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%	0	0	0	0
2280	02280	BH1070	4.8 Muskusrattenbestrijding	0,00%	100,00%	0,00%	674.205	0	674.205	0
3220	03220	BH1070	7.2 Onderhoud waterlopen	100,00%	0,00%	0,00%	12.332.103	12.332.103	0	0
3240	03240	BH1070	7.4 Onderhoud kunstwerken passieve waterbeheersing	100,00%	0,00%	0,00%	671.997	671.997	0	0
3250	03250	BH1070	7.5 Kwaliteitsmaatregelen in oppervlaktewater	100,00%	0,00%	0,00%	965.123	965.123	0	0
3260	03260	BH1070	7.6 Voorzieningen verwante belangen watersystemen	100,00%	0,00%	0,00%	25.503	25.503	0	0
3270	03270	BH1070	7.7 Muskusrattenbestrijding	100,00%	0,00%	0,00%	674.205	674.205	0	0
3410	03410	BH1070	8.1 Baggerprogramma	100,00%	0,00%	0,00%	213.115	213.115	0	0
3420	03420	BH1070	8.2 Verwijdering en verspreiding van baggerspecie	100,00%	0,00%	0,00%	5.858.440	5.858.440	0	0
3430	03430	BH1070	8.3 Verwijdering en verwerking van baggerspecie	100,00%	0,00%	0,00%	494.232	494.232	0	0
3440	03440	BH1070	8.4 Bijdragen aan derden voor baggeren	100,00%	0,00%	0,00%	0	0	0	0
3450	03450	BH1070	8.5 Saneringsprogramma	100,00%	0,00%	0,00%	0	0	0	0
3460	03460	BH1070	8.6 Sanering waterbodems	100,00%	0,00%	0,00%	0	0	0	0
3520	03520	BH1070	9.2 Onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing	100,00%	0,00%	0,00%	3.338.395	3.338.395	0	0

BBP BEHEERPRODUCT				Water-systemen	Water-systemen	Waterketen	2027 Totaal	Water-systemen	Water-veiligheid & Vaarwegen	Waterketen
4120	04120	BH1070	12.2 Onderhoud transportstelsels	0,00%	0,00%	100,00%	4.112.686	0	0	4.112.686
4220	04220	BH1070	13.2 Onderhoud zuiveringsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	7.848.345	0	0	7.848.345
4260	04260	BH1070	13.6 IBA-inrichtingen	0,00%	0,00%	100,00%	113.981	0	0	113.981
4320	04320	BH1070	14.2 Onderhoud slibverwerkingsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	2.475.104	0	0	2.475.104
5220	05220	BH1070	20.2 Onderhoud vaarwegen en havens	0,00%	100,00%	0,00%	609.634	0	609.634	0
5221	05220	BH1070	Onderhoud vaarweg het Oude Maasje	0,00%	100,00%	0,00%	18.584	0	18.584	0
5230	05230	BH1070	20.3 Baggeren vaarwegen en havens	0,00%	100,00%	0,00%	1.342.803	0	1.342.803	0
5231	05231	BH1071	20.3a Wegwerken baggerachterstanden vaarwegen	0,00%	100,00%	0,00%	1.080.153	0	1.080.153	0
5250	05250	BH1070	20.5 Onderhoud kunstwerken vaarwegenbeheer	0,00%	100,00%	0,00%	872.740	0	872.740	0
5270	05270	BH1070	20.7 Voorzieningen verwante belangen vaarwegenbeheer	0,00%	100,00%	0,00%	157.651	0	157.651	0
5310	05310	BH1070	21.1 Verkeersregeling en -veiligheid vaarwegen en havens	0,00%	100,00%	0,00%	64.375	0	64.375	0
71000	71000	BH1070	Muskusrattenbeheer	50,00%	50,00%	0,00%	23.040	11.520	11.520	0
3530	03530	BH1080	9.3 Bediening kunstwerken actieve waterbeheersing	100,00%	0,00%	0,00%	3.792.679	3.792.679	0	0
4130	04130	BH1080	12.3 Beheer transportstelsels	0,00%	0,00%	100,00%	4.422.134	0	0	4.422.134
4230	04230	BH1080	13.3 Beheer zuiveringsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	10.567.031	0	0	10.567.031
4240	04240	BH1080	13.4 WVO-heffing effluent	0,00%	0,00%	100,00%	750.000	0	0	750.000
4250	04250	BH1080	13.5 Subsidies afhaakproblematiek	0,00%	0,00%	100,00%	0	0	0	0
4330	04330	BH1080	14.3 Beheer slibverwerkingsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	2.684.719	0	0	2.684.719
4340	04340	BH1080	14.4 Afzet slib/restproducten	0,00%	0,00%	100,00%	8.320.075	0	0	8.320.075
4410	04410	BH1080	15.1 Afvalwaterbehandeling door derden	0,00%	0,00%	100,00%	5.544.085	0	0	5.544.085
5260	05260	BH1080	20.6 Bediening kunstwerken vaarwegenbeheer	0,00%	100,00%	0,00%	533.894	0	533.894	0
21000	21000	BH1000	1 Centraal management	45,00%	18,50%	36,50%	670.074	301.533	123.964	244.577
53000	53000	BH1100	7 Concerncontrol (en financieel beleid)	32,20%	17,80%	50,00%	659.022	212.205	117.306	329.511
1210	01210	BH1110	2.1 Plannen van derden	60,00%	40,00%	0,00%	1.566.325	939.795	626.530	0
6210	06210	BH1110	23.1 Vergunningen en meldingen	62,00%	35,00%	3,00%	1.406.861	872.254	492.401	42.206
6310	06310	BH1110	24.1 Wabo Adviezen	50,00%	0,00%	50,00%	572.894	286.447	0	286.447
6320	06320	BH1110	24.2 Adviezen Waterwet aan andere waterbeheerders	50,00%	40,00%	10,00%	142.826	71.413	57.130	14.283
6420	06420	BH1110	27.2 Subsidies lozingen	50,00%	0,00%	50,00%	66.933	33.467	0	33.467
6610	06610	BH1110	25.1 Toezicht	35,00%	30,00%	35,00%	3.726.581	1.304.303	1.117.974	1.304.303
6710	06710	BH1110	26.1 Bestuursrechtelijke handhaving	59,00%	10,00%	31,00%	994.686	586.865	99.469	308.353
6720	06720	BH1110	26.2 Strafrechtelijke handhaving	58,00%	10,00%	32,00%	368.093	213.494	36.809	117.790
						netto lasten:	**227.956.356**	**78.404.633**	**41.265.492**	**108.286.231**

N.B. De totale netto lasten van de programma's wijken af van de totale netto lasten van de wettelijke taken. Dit wordt veroorzaakt doordat de overige dekkingsmiddelen conform de nieuwe wetgeving niet toegerekend worden aan de programma's.

Bijlage 5: Principes waarmee kosten en opbrengsten aan de beheerproducten zijn toegerekend

Wijze van doorberekening kostenplaatsen

Sleutel	Toerekening van:	Toerekening aan:	Principe van toerekening
Sleutel A	Kostenplaats 1010 Kapitaallasten	Beheerproducten	Op basis van specifiek nut (staat van activa)
Sleutel B	Kostenplaatsen teams/processen (personeelskosten) 2000 t/m 2999	Beheerproducten	Op basis van begrote uren/fte's per beheerproduct

Wijze van doorberekening ondersteunende beheerproducten

De programma's Buiten Gewoon Doen maken gebruik van processen om de waterschapsdoelen te realiseren. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen primaire en ondersteunende processen. De kosten van de ondersteunende processen en beheerproducten worden dan ook niet toegerekend aan de primaire beheerproducten. Alle beheerproducten kennen een sleutel naar de wettelijke taken (zie bijlage 2) en de programma's (zie bijlage 3).

Hierop zijn twee uitzonderingen:

1. Een deel van de kosten van huisvesting en ICT wordt door middel van een opslag op de uurtarieven doorbelast aan de projecten. De resterende kosten van huisvesting en ICT worden naar de taken en programma's doorbelast.
2. Vanwege gemaakte afspraken met betrekking tot muskusrattenbeheer, worden er vanuit de ondersteunende processen kosten doorbelast aan het beheerproduct muskusrattenbeheer. Dit wordt gedaan ten behoeve van kostenverrekening aan de drie deelnemende waterschappen (waterschap De Dommel. Waterschap Aa en Maas en Waterschap Brabantse Delta).

Bijlage 6: Staat van reserves en voorzieningen

Staat van reserves en voorzieningen *(x € 1.000)*	)Stand primo 2027	Mutaties 2027			Stand ultimo 2027	Verwachte resultaat-bestemming 2027	Stand na resultaat-bestemming
		toevoeging	vrijval	onttrekking/ aanwending			
1. Algemene reserve/calamiteitenreserve							
Algemene reserve Watersysteembeheer	1.882				1.882	48	1.930
Algemene reserve Zuiveringsbeheer	2.890				2.890	36	2.926
Reserve Werkloosheidsuitkeringen Watersysteembeheer	278				278		278
Reserve Werkloosheidsuitkeringen Zuiveringsbeheer	278				278		278
Totaal Algemene reserves	5.328	0	0	0	5.328	84	5.412
2. Bestemmingsreserves							
Cloudsoftware	0				0		0
Duurzaam financieel beleid Watersysteembeheer	7.764				7.764	-5.410	2.354
Duurzaam financieel beleid Zuiveringsbeheer	2.917				2.917	-614	2.302
Totaal Bestemmingsreserves	10.681	0	0	0	10.681	-6.024	4.657
3. Tariefegalisatiereserves							
Watersysteembeheer	786				786	-786	0
Zuiveringsbeheer	1.167				1.167	-898	269
Totaal Tariefegalisatiereserves	1.953	0	0	0	1.953	-1.685	269
4 Voorzieningen							
Voorziening Werkloosheidsuitkeringen personeel	63				63		63
Voorziening APPA-uitkeringen bestuur	122				122		122
Voorziening Pensioenen bestuur	3.618				3.618		3.618
Totaal Voorzieningen	3.803	0	0	0	3.803	0	3.803
Totaal Reserves en Voorzieningen Brabantse Delta	21.765	0	0	0	21.765	-7.625	14.140

Bijlage 7: Staat van activa

Staat van activa *(x € 1.000,-)*	Aanschafwaarde 1/1		Externe vermeerderingen		Geactiveerde lasten	Externe verminderingen		NETTO UITGAVEN TOTAAL	Aanschafwaarde 31/12	
	Aanschaf-waarde	Subsidies/ bijdragen	Overname	Nieuwbouw Derden		Verkoop	Subsidie/ Bijdrage lopend jaar		Aanschaf-waarde	Subsidie/ bijdragen
Immateriële vaste activa	121.388	5.981		18.405			2.655	15.750	139.793	8.636
Uitgaven Onderzoek en Ontwikkeling	21.892	4.395		3.389			807	2.583	25.281	5.202
Subsidies en Bijdragen aan bedrijven	691								691	
Subsidies en bijdragen aan rijk	42.341	160		8.500				8.500	50.841	160
Subsidies en bijdragen aan openbare lichamen	11.441	990		5.284			1.698	3.586	16.725	2.688
Subsidies en bijdragen aan overigen	2.354	351		2.112			150	1.962	4.467	501
Geactiveerde bijdrage rijk	37.238								37.238	
Overige immateriële vaste activa	5.431	85		-881				-881	4.550	85
Materiële vaste activa -in exploitatie	1.048.875	264.029							1.048.875	264.029
Gronden en terreinen	14.764	5.366							14.764	5.366
Vervoermiddelen	5.229								5.229	
Machines, apparaten en werktuigen	14.111								14.111	
Bedrijfsgebouwen	43.203	17							43.203	17
Dienstwoningen	334								334	
Waterkeringen	222.183	124.715							222.183	124.715
Watergangen, kunstwerken en gemalen	261.958	108.328							261.958	108.328
Transportsystemen	233.365	11.851							233.365	11.851
Zuiveringsinstallaties	184.988	2.653							184.988	2.653
Slibinstallaties	39.132	1.994							39.132	1.994
Vaarwegen en havens	25.930	9.106							25.930	9.106
Overige materiële vaste activa	3.678								3.678	
Materiële vaste activa -onderhanden werken	190.940	42.470	4.796	77.599			19.145	63.250	273.336	61.615
Gronden en terreinen	16.186		1.000					1.000	17.186	
Vervoermiddelen										
Machines, apparaten en werktuigen	4.829		3.796					3.796	8.625	
Bedrijfsgebouwen	3.597			2.959				2.959	6.556	
Waterkeringen	18.636	11.675		7.463			6.581	882	26.099	18.256
Watergangen, kunstwerken en gemalen	54.078	23.256		20.241			11.610	8.631	74.319	34.866
Transportsystemen	14.237	83		17.616			50	17.566	31.854	133
Zuiveringsinstallaties	50.408	161		15.154			204	14.949	65.561	365
Slibinstallaties	9.850			9.758				9.758	19.609	
Vaarwegen en havens	17.693	6.786		2.209				2.209	19.901	6.786
Overige materiële vaste activa	1.426	509		2.200			700	1.500	3.626	1.209
Financiële vaste activa	4.174								4.174	
Kapitaalverstrekkingen bedrijven	4.174								4.174	
TOTALE VASTE ACTIVA	1.365.377	312.481	4.796	96.004			21.800	79.000	1.466.177	334.281

Staat van activa *x € 1.000,-*	Totale afschrijving per 1/1	Afschrijvingen 2027		Totale afschrijving 31/12	Boekwaarde		Rente 2027	Totale kapitaal-lasten 2027
		Normale afschrijving	Extra afschrijving		Boekwaarde per 1/1	Boekwaarde per 31/12		
Immateriële vaste activa	65.348	11.196		76.544	50.058	54.612	1.114	12.287
Uitgaven Onderzoek en Ontwikkeling	10.937	1.442		12.379	6.560	7.700	146	1.560
Subsidies en Bijdragen aan bedrijven	276	138		415	415	276	9	147
Subsidies en bijdragen aan rijk	18.991	8.307		27.297	23.190	23.383	516	8.823
Subsidies en bijdragen aan openbare lichamen	2.964	251		3.214	7.488	10.823	167	417
Subsidies en bijdragen aan overigen	234	13		247	1.769	3.719	39	53
Geactiveerde bijdrage rijk	28.680	238		28.918	8.558	8.320	190	429
Overige immateriële vaste activa	3.267	807		4.073	2.079	391	46	858
Materiële vaste activa -in exploitatie	367.452	34.378	20	401.850	417.394	382.996	9.290	43.688
Gronden en terreinen	2.388	143		2.531	7.010	6.867	156	299
Vervoermiddelen	5.229			5.229				
Machines, apparaten en werktuigen	8.965	1.793		10.758	5.147	3.354	115	1.908
Bedrijfsgebouwen	18.030	1.480	20	19.530	25.156	23.656	559	2.059
Dienstwoningen	122	7		129	212	205	5	12
Waterkeringen	16.516	2.515		19.030	80.953	78.438	1.802	4.316
Watergangen, kunstwerken en gemalen	68.118	6.816		74.934	85.512	78.696	1.903	8.720
Transportsystemen	100.352	10.934		111.286	121.162	110.228	2.697	13.631
Zuiveringsinstallaties	114.074	8.189		122.263	68.262	60.073	1.519	9.708
Slibinstallaties	22.837	1.234		24.071	14.301	13.067	318	1.552
Vaarwegen en havens	8.568	1.185		9.754	8.255	7.070	184	1.369
Overige materiële vaste activa	2.254	81		2.335	1.424	1.342	32	113
Materiële vaste activa -onderhanden werken	1.504	6.696		8.201	146.966	203.520	3.271	9.559
Gronden en terreinen					16.186	17.186	360	360
Vervoermiddelen								
Machines, apparaten en werktuigen	80	755		835	4.749	7.790	106	709
Bedrijfsgebouwen	85	195		280	3.512	6.276	78	273
Dienstwoningen								
Waterkeringen					6.961	7.843	155	155
Watergangen, kunstwerken en gemalen	42	839		881	30.780	38.572	685	1.501
Transportsystemen	18	675		692	14.136	31.028	315	783
Zuiveringsinstallaties	553	2.720		3.274	49.693	61.922	1.106	3.819
Slibinstallaties		116		116	9.850	19.493	219	318
Vaarwegen en havens	727	1.396		2.123	10.180	10.992	227	1.619
Overige materiële vaste activa					917	2.417	20	20
Financiële vaste activa	93	152		246	4.081	3.929	85	237
Kapitaalverstrekkingen bedrijven	93	152		246	4.081	3.929	85	237
TOTALE VASTE ACTIVA	434.398	52.422	20	486.840	618.499	645.057	13.761	65.771

Bijlage 8: Investeringsplan 2027-2031

Door middel van het investeringsplan 2027-2031 wordt invulling gegeven aan de afgesproken opgaven en ambities binnen de afgesproken investeringsvolumes. Het investeringsplan is voor de eerste jaren gevuld met concrete investeringen, maar richting het einde van de planperiode minder geconcretiseerd ingevuld. Dit overzicht bevat níet de raming van de investeringsuitgaven en de aan de investeringen gerelateerde inkomsten. In verband met de vertrouwelijkheid van deze bedragen is het volledige overzicht als vertrouwelijk document opgenomen bij de begrotingsstukken.

PROGRAMMA WATERVEILIGHEID & VAARWEGEN

	PROJECTEN MET UITVOERINGSKREDIET						
Nummer	Projectnaam	Jaar verstrekt krediet (UVK)	2027	2028	2029	2030	2031
	Thema Waterveiligheid						
8455	Aankoop primaire waterkeringen	2007	■	■	■	■	■
800480	Bijdrage HWBP 2026	2026	■				
800657	Verbetering primaire kering traject Willemstad Noordschans	2023	■	■	■	■	■
800658	Verbeteren kunstwerken regionale keringen	2024	■	■	■		
800676	Monitoring primaire keringen naar aanleiding van uitkomsten 4e ronde toetsing 2023	2024	■				
800728	Verbetering primaire kering traject Moerdijk - Drimmelen	2024	■	■	■	■	
800860	Uitwerken Stappenplan Risicobeheersing Waterveiligheid	2023	■				
800861	Uitvoeren kwaliteitsimpuls beheerregister	2023	■				
800881	Verbetering primaire keringen Wilhelminakanaal, Amertak en Donge	2025	■	■	■	■	■
800955	Trajectaanpak Keizersveer - Waalwijk	2025	■				
800959	Monitoring regionale keringen	2025	■				
800992	Dijkverbetering Geertruidenberg-Noord en Dombosch	2025	■	■	■	■	■
801085	Onderzoek erodeerbaarheid klei (OEK)	2025	■				
	Thema Vlot en veilig vervoer over water						
800671	Renovatie damwanden en overige oeververdedigingen fase 1	2024	■				

PROGRAMMA WATERVEILIGHEID & VAARWEGEN

	PROJECTEN ZONDER UITVOERINGSKREDIET						
Nummer	Projectnaam	Jaar te verstrekken krediet (UVK)	2027	2028	2029	2030	2031
	Thema Waterveiligheid						
800524	Bijdrage HWBP 2027	2027					
800575	Bijdrage HWBP 2028	2028					
800638	Bijdrage HWBP 2029	2029					
800639	Bijdrage HWBP 2030	2030					
800804	Bijdrage HWBP 2031	2031					
800858	Verbeteren regionale keringen Markkanaal	2028					
800859	Verbeteren regionale kering Drongelens kanaal	2028					
800956	Verbetering primaire keringen Keizersveer - Waalwijk	2032					
800957	Impuls beheer en eigendom regionale waterkeringen	2027					
800958	Bijzonder waterkerende constructies regionale keringen (Kerkvaartse Haven)	2027					
801028	Vervanging noodstroomaggregaten sluizen	2026					
801086	Renovatie Amersluis	2028					
801113	Verbeteren bijzondere waterkerende constructies (Kop Roode Vaart Zuid)	2028					
801121	Verbeteren regionale kering Hermenzeil	2029					
	Thema Vlot en veilig vervoer over water						
800812	Renovatie sluis Benedensas	2027					
800813	Renovatie Manderssluis	2028					
800749	Renovatie damwanden en overige oeververdedigingen fase 2	2026					
800750	Renovatie damwanden en overige oeververdedigingen fase 3	2029					
	Thema Strategisch Crisismanagement						
801027	Doorontwikkeling operationeel model- en informatiesysteem	2027					

PROGRAMMA WATERSYSTEMEN

	PROJECTEN MET UITVOERINGSKREDIET						
Nummer	Projectnaam	Jaar verstrekt krediet (UVK)	2027	2028	2029	2030	2031
	Thema Gezond Water						
192	Realisatie ecologische verbindingszone Molenbeek Roosendaal fase 3	2008					
6685	Anticiperende strategische grondaankoop	2007					
800332	Uitvoering gebiedsinrichting Cruijslandse Kreken (fase 2)	2023					
800337	Uitvoering inrichting natte natuurparel Noordrand Midden	2023					
800565	Realiseren ecologische verbindingszone Landstad de Baronie	2019					
800650	Realiseren van Beekherstel Heiloop te Ossendrecht	2025					
800651	Realiseren van EVZ Wildertse arm, Huis ter heide	2026					
800655	Aanpassen kunstwerken t.b.v. vismigratie 2022 - 2027	2023					
800895	Realiseren beek- en kreekherstel en natte natuurparel noordelijk deel Markdal	2026					
800946	Monitoring en uitvoering restopgave natuurinrichting Westelijke Langstraat (fase 2)	2025					
801010	Onderzoek en uitvoering kleinschalige maatregelen bestrijding blauwalg 2025- 2028	2025					
	Thema Klimaatbestendige regio						
800214	Realisatie maatregelen tegen wateroverlast Vosdonk Etten-Leur	2022					
800768	Ontwikkeling methodiek klimaatbestendig watersysteem	2023					
	Thema Water in balans						
800695	Vervangen van beschoeiingen 2021 - 2025	2023					
800733	Baggeren stedelijke gebieden 2024	2024					
800734	Baggeren stedelijke gebieden 2025 en 2026	2025					
800753	Vervanging onderhouds- en calamiteitenmaterieel 2025 - 2026	2025					
800761	Renovatie kleine kunstwerken 2025 t/m 2027	2025					
800947	Uitvoeren kwaliteitsimpuls beheerregister watersystemen	2025					
801054	Baggeren landelijk gebied 2026	2026					
801066	Vervangen software telemetrie kunstwerken watersystemen	2026					

PROGRAMMA WATERSYSTEMEN

	PROJECTEN ZONDER UITVOERINGSKREDIET						
Nummer	Projectnaam	Jaar te verstrekken krediet (UVK)	2027	2028	2029	2030	2031
	Thema Gezond Water						
800515	Uitvoeren integrale maatregelen Halsterslaag en Oudland	2029					
800530	Realiseren ecologische verbindingszone Terheijden-Zonzeel fase 1	2026					
800591	Inrichten EVZ's en beekherstel binnen de gemeente Roosendaal	2028					
800601	inrichten EVZ's en beekherstel binnen gemeente Steenbergen	2028					
800602	Realiseren beekherstel Donge in Dongen	2028					
800652	Realiseren waterrobuust dal van de molenbeek te Roosendaal	2028					
800654	Realiseren EVZ groenstrook te Klundert	2027					
800828	Uitvoering gebiedsinrichting Cruijslandse Kreken fase 3	2030					
800829	Realiseren kreekherstel Molenkreek en Derriekreek	2030					
800848	Corridors Smallebeek	2029					
800862	Inrichting landgoederen Turfvaart Bijloop	2026					
800863	Realisatie KRW maatregelen turfvaart bijloop noord	2029					
800901	Realiseren Klimaatrobuuste bovenlopen Markdal stroomgebied Strijbeekse Beek	2028					
800902	Realiseren Klimaatrobuuste bovenlopen Markdal stroomgebied Merkske	2027					
800925	Realiseren Kreekherstel en EVZ in stroomgebied Rietkreek-Langewater	2028					
800926	Realiseren van Kreekherstel in het Gat van den Ham	2028					
800966	Uitvoeren programma beheersen plaagsoorten	2027					
800972	Bijdragen aan NNP in stroomgebieden Merkske en Strijbeekse Beek	2028					
801020	Uitvoering KRW maatregelen Chaamse Beken	2027					
801048	Uitvoering KRW maatregelen Chaamse beken fase 2	2028					
801049	Uitvoering KRW maatregelen chaamse beken fase 3	2029					
801050	realisatie evz Gilzerbaan-Bredaseweg te Tilburg	2028					
801052	Realisatie KRW maatregelen Rietkreek - Langewater fase 2	2029					
801053	Realisatie EVZ Terheijden Zonzeel fase 2	2030					
801055	Uitvoering KRW maatregelen Landstad de Baronie fase 2	2029					
801062	Vervangen filters verticaal helofytenfilter Waterakkers Breda	2029					
801068	Realiseren restopgave EVZ Vliet-ligne	2029					
801069	Realiseren beekherstel Lange Rekken Tilburg	2028					
801070	Realiseren EVZ Oude Prinslandse Polder	2029					
801071	Realiseren kreekherstel Tonnekreek fase II	2028					
801116	Realisatie blauwgroen kralensnoer Breda	2029					

PROGRAMMA WATERSYSTEMEN

	PROJECTEN ZONDER UITVOERINGSKREDIET						
Nummer	Projectnaam	Jaar te verstrekken krediet (UVK)	2027	2028	2029	2030	2031
	Thema Klimaatbestendige regio						
800607	Oplossen knelpunten wateroverlast vanuit watertoetsing 2020	2028					
800731	Maatregelen voor klimaatadaptatie	2028					
800784	Bijdrage Nieuwe Mark Breda	2028					
800930	Aanleg waterberging Vosdonk fase II						
800984	Uitvoeren maatregelen wateroverlast en klimaatadaptatie fase 2	2027					
800985	Uitvoeren maatregelen wateroverlast en klimaatadaptatie fase 3	2027					
801021	Uitvoering inrichtingsmaatregelen klimaatrobuust watersysteem 2028-2030	2029					
801023	Verbetering watersysteem Capelsche Polder	2026					
	Thema Water in balans						
800755	Vervanging onderhouds- en calamiteitenmaterieel 2027 - 2028	2027					
800757	Vervanging onderhouds- en calamiteitenmaterieel 2029 - 2030	2029					
800764	Renovatie kleine kunstwerken 2028 t/m 2030	2028					
800765	Renovatie grote gemalen en stuwen 2028	2028					
800796	Vervangen van beschoeiingen 2026 - 2029	2026					
800883	Vervanging onderhouds- en calamiteitenmaterieel 2031 - 2032	2031					
800885	Renovatie grote gemalen en stuwen 2031	2031					
800928	Vervangen van beschoeiingen 2028-2032	2029					
800970	Renovatie kleine kunstwerken 2031-2034	2031					
801024	Renovatie historische duiker nabij fort de Hel te Moerdijk	2029					
801025	Renovatie Stuw Zuidrand te Roosendaal	2026					
801026	Renovatie stuwen Aa of Weerijs en Bovenmark	2028					
801051	realisatie maatregelen water tussen Brabantse Wal en Schelde	2027					
801067	Baggeren zandvang Bieberg	2026					
801072	Uitvoering maatregelen peilbesluit Moerdijk West	2027					
801107	Optimalisatie zoetwatersituatie PAN-polders	2027					
801123	Nieuwbouw gemaal Zegge te Kruisland	2029					

PROGRAMMA WATERKETEN

	PROJECTEN MET UITVOERINGSKREDIET						
Nummer	Projectnaam	Jaar verstrekt krediet (UVK)	2027	2028	2029	2030	2031
	Thema Transport en zuiveren afvalwater						
544	Nieuwbouw en capaciteitsvergroting rioolgemaal Kaatsheuvel	2024					
800385	Renovatie Slibgisting RWZI Dongemond & Waalwijk	2023					
800494	Renovatie en optimalisatie Ontvangstwerk RWZI Nieuwveer	2024					
800508	Herstel afvalwatertransportleidingen vanuit 4e Inspectie	2025					
800539	Inspectie en herstel kathodische bescherming leidingtracé Schelde Rijn Kanaal - Waarde	2026					
800647	Vervangen Elektrotechnische Installatie RWZI Bath	2024					
800794	Knelpunten PA/PI Modificatie Rioolgemalen	2024					
800801	Vervangen persleiding Dinteloord	2025					
800803	Nieuwbouw RG St Willebrord	2025					
800818	Renovatie diverse rioolgemalen 2024-2026	2024					
800825	Renovatie & Modificatie Diverse Rioolgemalen 2025-2027	2025					
800923	Vervangen chemicaliën doseerinstallaties diverse rwzi's	2025					
800981	Upgrade PAPI Waterketen	2026					
801034	Modificeren schuifafsluiters AWP Systeem	2025					
801035	Vervangen Schakelkasten & Implementatie Cordis RWZI Waalwijk	2025					
	Thema Transitie naar een duurzame en innovatieve waterketen						
800911	Planproject toekomstbestendige RWZI's nav ketenplan	2023					
800993	Innovatie Initiatieven Waterketen	2025					

PROGRAMMA WATERKETEN

	PROJECTEN ZONDER UITVOERINGSKREDIET						
Nummer	Projectnaam	Jaar te verstrekken krediet (UVK)	2027	2028	2029	2030	2031
	Thema Transport en zuiveren afvalwater						
800710	Renovatie E-installatie RWZI Nieuwveer	2028	■	■	■		
800802	Vervangen Persleiding Nispen	2029	■	■	■		
800822	Renovatie & Modificatie Diverse Rioolgemalen 2028-2031	2028	■	■	■	■	■
800826	Renovatie Effluentgoot RWZI Bath	2027	■	■	■		
800939	2e fase Renovatie en ontwikkeling RWZI Rijen	2028	■	■	■	■	■
800953	Renovatie Bedrijfswaterleiding RWZI Dongemond	2028		■			
800978	Renovatie & Modificatie Diverse Rioolgemalen 2032-2035	2032					■
800982	Vervangen AC leidingen influentleiding RWZI Nieuwveer	2029		■	■	■	
800990	Implementatie wetten Vet en WON op de elektrische installatie	2028	■	■			
800991	Inspectie- en renovatiemaatregel terreinleidingen RWZI Dongemond	2028		■			
800996	Upgrade Elektrotechnische installatie slibverwerking RWZI Bath	2027	■	■	■		
801016	Renoveren Slibnoodbuffer RWZI Bath	2026	■				
801017	Vervangen Harkroosters RWZI Nieuwveer	2028	■	■			
801018	Renovatie rioolgemaal Made	2026	■	■			
801044	Vervangen luchtleiding RWZI Bath	2030			■	■	
801045	Renovatie effluentleiding rwzi Nieuwveer-Hollands Diep	2030			■	■	■
801046	Vernieuwen Slibbuffertanks RWZI Dinteloord	2027	■	■			
801047	Instandhouding RWZI Dongemond	2027	■	■	■	■	
801064	Vervangen beluchtingsschotels RWZI Dongemond	2026	■				
801065	Vervangen beluchtingsschotels RWZI Waalwijk	2026	■				
801074	Instandhouding RWZI Kaatsheuvel	2028	■	■	■		
801098	Renovatie verdeelwerken 2&3 RWZI Bath	2028	■	■	■		
801100	Renovatie zandverwijdering, beluchting en drijflaagruimers TBT RWZI Nieuwveer	2029		■	■	■	
801103	Renovatie DEMON reactor Slibverwerking Nieuwveer	2028	■	■	■		
801104	Renovatie Slibbedrijf/-silo Nieuwveer (ZS & SO & SA)	2028	■	■	■		
801105	Renovatie e-installatie en besturing sliblijn RWZI Dongemond	2028	■	■	■	■	
801106	Vervangen Terreinleidingen RWZI Ossendrecht	2028	■	■	■		
801110	Aanleg nieuwe persleiding Nieuw-Vossemeer - Halsteren	2028	■	■	■	■	
801111	Instandhouding RWZI Waspik deelproces aanvoer en voorbehandelen	2028	■	■	■		
801112	Instandhouding RWZI Waspik deelproces biologisch zuiveren	2029		■	■	■	

	PROJECTEN ZONDER UITVOERINGSKREDIET						
Nummer	Projectnaam	Jaar te verstrekken krediet (UVK)	2027	2028	2029	2030	2031
	Thema Transitie naar een duurzame en innovatieve waterketen						
800621	Groene Berging maatregel afvalwaterakkoord Woensdrecht	2028					
800717	Realiseren Demo Installatie Vivianiet terugwinning op RWZI Nieuwveer (LIFE-project Phos4EU 101113877)	2027					
800893	Renovatie en Ontwikkelingen RWZI Baarle Nassau	2027					
800962	Realisatie toekomstbestendige RWZI Nieuw Vossemeer	2026					
800995	Implementatie toekomstvisie RWZI Halsteren	2028					
801043	Vervangen biogasstraat RWZI Nieuwveer	2028					
801073	Energieopwek achter de Meter RWZIs	2028					
801099	Implementatie toekomstvisie RWZI Dongemond	2029					

BEDRIJFSVOERING

	PROJECTEN MET UITVOERINGSKREDIET						
Nummer	Projectnaam	Jaar verstrekt krediet (UVK)	2027	2028	2029	2030	2031
800593	Verduurzaming wagenpark	2022					
800837	Infrastructuurplan ICT 2025 - 2026	2025					
800851	Groot onderhoud Bouvigne 2025 - 2027	2025					
800997	Realisatie innovatielab	2025					
801083	Fysieke beveiliging - fase 1 - schouwvoering + toegangspassen	2026					

	PROJECTEN ZONDER UITVOERINGSKREDIET						
Nummer	Projectnaam	Jaar te verstrekken krediet (UVK)	2027	2028	2029	2030	2031
800697	Nieuwbouw bedrijfsgebouw en werkplaats Dongemond	2027					
800838	Infrastructuurplan ICT 2027 - 2028	2027					
800839	Infrastructuurplan ICT 2029 - 2030	2029					
800840	Infrastructuurplan ICT 2031-2032	2031					
800998	Verduurzamen Landgoed Bouvigne	2029					
801080	Optimaliseren bedrijfsgebouwen Heerle en Heijningen	2029					
801081	Groot onderhoud bedrijfsgebouwen	2027					
801082	Groot onderhoud huur- en dienstwoningen	2027					
801084	Groot onderhoud Bouvigne 2028-2030	2029					
801118	Continueren bedrijfsvoering bij langdurige stroomuitval (fase 1)	2028					
801119	Verbeteren fysieke beveiliging van kritieke assets (fase 2)	2028					

Bijlage 9: Overzicht investeringen met verwachte kredietaanvraag in 2027 (lijst autorisatie kredietverstrekking)

Onderstaand overzicht bevat de investeringen waarvan de start en de kredietaanvraag in het begrotingsjaar is gepland. Dit overzicht bevat níet de raming van de investeringsuitgaven en de aan de investeringen gerelateerde inkomsten. In verband met de vertrouwelijkheid van deze bedragen is het volledige overzicht als vertrouwelijk document opgenomen bij de begrotingsstukken. In het overzicht is een voorstel opgenomen voor autorisatie van projecten aan het dagelijks bestuur, gebaseerd op de aspecten die genoemd zijn in de vastgestelde notitie “Sturen op Hoofdlijnen: de werkwijze”: De volgende investeringen worden voor kredietautorisatie aan het algemeen bestuur voorgelegd:

- Projecten die maatschappelijk of politiek gevoelig zijn.
- Projecten waarbij de leden van het algemeen bestuur hun ambassadeurschap in de regio en naar de achterban kunnen vervullen.
- Projecten met een instandhoudingskarakter waarbij sprake is van strategische keuzes.

Op basis van bovengenoemde criteria stelt het dagelijks bestuur voor om alle in het overzicht opgenomen investeringen te autoriseren aan het dagelijks bestuur.

Voorstel Kredietverstrekking		Project	Projectnaam	Toelichting
AB	DB			
Waterketen		*Thema: Transport en zuiveren afvalwater*		*Het programma waterketen is verantwoordelijk voor het transporten en zuiveren van afvalwater. Dit is een wettelijke en maatschappelijke taak. We blijven voldoen aan eisen en afspraken die de wetgever, partners en wijzelf verlangen.*
	x	800826	Renovatie Effluentgoot RWZI Bath	De effluentgoot transporteert op het terrein van rioolwaterzuiveringsinstallatie Bath het gezuiverde water van de tien nabezinktanks naar het effluentgemaal. De effluentgoot is 750 meter lang en is in 1980 aangelegd. De bedrijfszekerheid van de effluentgoot is in het geding vanwege instortingsgevaar en verstoppingen. Renovatie van de effluentgoot is hierdoor noodzakelijk. Bij de renovatie zal rekening worden gehouden met de eisen die worden gesteld vanuit de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater. De toekomstige goot zal worden afgedekt, waarmee instortingsgevaar, verstoppingen en invalgevaar worden voorkomen.
	x	800996	Upgrade Elektrotechnische installatie slibverwerking RWZI Bath	Uit inspecties blijkt dat de elektronische installatie van de sliblijn van RWZI Bath vervangen moet worden. Na vervanging voldoet de sliblijn aan de geldende standaarden en uitgangspunten, waardoor een uniforme aansturing mogelijk wordt.
	x	801018	Renovatie rioolgemaal Made	Uit inspecties en op basis van storingen is gebleken dat dit rioolgemaal het einde van zijn levensduur heeft bereikt. Tevens is een fysieke vergroting van de kelder van de gemaalkelder noodzakelijk om de gewenste bedrijfszekerheid te kunnen realiseren.
	x	801074	Instandhouding RWZI Kaatsheuvel	RWZI Kaatsheuvel maakt onderdeel uit van het planproject Waterketen, waarbij een aantal zuiveringen voor de langere termijn integraal worden beschouwd. Totdat het bestuur een strategische keuze heeft gemaakt over de toekomst van deze zuiveringen en deze keuze daarna tot uitvoering is gebracht, moet de RWZI volledig betrouwbaar en beschikbaar in stand blijven. Dit project omvat een pakket van urgente instandhoudingswerkzaamheden vanuit assetmanagement, waarmee de continuïteit van de installatie voor de komende periode wordt gewaarborgd.
Watersystemen		*Thema: Water in balans*		*Water in balans gaat over het maken van keuzes over de waterhuishouding. Dit in relatie tot landbouw, natuur en bebouwing in zowel droge als natte omstandigheden.*
	x	800755	Vervanging onderhouds- en calamiteitenmaterieel 2027 - 2028	Dit project voorziet in de vervanging van het technisch en calamiteitenmaterieel dat het einde van de technische levensduur heeft bereikt. Dit betreft circa 10% van het totaal aantal beschikbare machines (exclusief pompen en aggregaten).

Voorstel Kredietverstrekking		Project	Projectnaam	Toelichting
AB	DB			
Watersystemen		*Thema: Gezond Water*		*We streven in West-Brabant naar een gezonde leefomgeving waarin gezond water een belangrijk onderdeel is.*
	x	801020	Uitvoering KRW maatregelen Chaamse Beken (fase 1)	In grote delen van het stroomgebied van de Chaamse Beken is de stroming, watervoerendheid en ecologische kwaliteit van de beken niet op orde. De inrichtingsmaatregelen in het stroomgebied van de Chaamse Beken volgen uit het KRW-maatregelenpakket 2022-2027. Inrichtingsmaatregelen en Bouwen met Natuur bieden voor de Chaamse beken goede kansen om de ecologie meetbaar te verbeteren. Daarnaast zet het waterschap voor de korte en langere termijn in op een klimaatrobuust watersysteem.
Waterveiligheid		*Thema: Waterveiligheid*		*Het realiseren van een toekomstbestendig watersysteem met robuuste waterveiligheid.*
	x	801028	Vervanging noodstroomaggregaten sluizen	Het waterschap heeft als taak om te zorgen voor nood- en beheermaatregelen ten tijde van calamiteiten of rampen. Dit project zorgt ervoor dat de noodstroomaggregaten bij Schipdiep, Mandersluis en Sluis Roode Vaart weer aan de eisen voldoen, waaronder overstromingsbestendig zodat ze toegankelijk zijn voor noodzakelijke acties ten tijde van calamiteiten of rampen.
	x	800524	Bijdrage HWBP 2027	Het waterschap draagt op grond van landelijke afspraken tussen Rijk en waterschappen jaarlijks financieel bij aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Met deze bijdrage worden landelijk dijkversterkingsprojecten gefinancierd die nodig zijn om te blijven voldoen aan de wettelijke normen voor waterveiligheid en bescherming tegen overstromingen.
	x	800957	Impuls beheer en eigendom regionale waterkeringen	Na vaststelling van het eigendommenbeleid door het algemeen bestuur is dit project bedoeld om projectmatig uitvoering te geven aan dit beleid over een langere periode. Omdat in deze fase geen nieuwe beleidsmatige keuzes meer worden gemaakt, wordt voorgesteld de verstrekking van uitvoeringskrediet te mandateren aan het dagelijks bestuur.
Waterveiligheid		*Thema: Strategisch crisismanagement*		
	x	801027	Doorontwikkeling operationeel model- en informatiesysteem	Naar aanleiding van de extreme wateroverlast in juli 2021 hebben Deltares en waterschap Brabantse Delta vastgesteld dat het huidige hydrologische modelinstrumentarium tekortschiet bij bovenregionale en extreme gebeurtenissen. Hierdoor heeft het waterschap in voorbereiding op en bij uitvoering van crisisbeheersing onvoldoende zicht op risico's, waaronder bovenstroomse invloeden vanuit Vlaanderen en de rol van het Volkerak-Zoommeer.
Bedrijfsvoering				
	x	800838	Infrastructuurplan ICT 2027 - 2028	Het infrastructuurproject ICT 2027-2028 voorziet in de planmatige vervanging en doorontwikkeling van de ICT-infrastructuur. Omdat infrastructuurcomponenten een beperkte technische en economische levensduur hebben, worden deze periodiek vernieuwd om een betrouwbare, veilige en toekomstbestendige digitale basis te behouden. De voorgenomen investeringen dragen bij aan de continuïteit van de bedrijfsvoering, het voldoen aan wet- en regelgeving, het versterken van de digitale weerbaarheid en het ondersteunen van de verdere digitalisering van het waterschap.

Op basis van het mandaatbesluit bij de financiële verordening heeft het algemeen bestuur het dagelijks bestuur gemandateerd om investeringskredieten te verstrekken tot maximaal 120% van het bij de begroting geautoriseerde bedrag. Overschrijdingen binnen deze marge worden achteraf ter (aanvullende) autorisatie aan het algemeen bestuur voorgelegd. Het algemeen bestuur autoriseert deze overschrijdingen daarmee alsnog expliciet, waardoor zij rechtmatig kunnen worden verantwoord en niet als onrechtmatigheid hoeven te worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

	Project	Projectnaam	Toelichting
Watersystemen	Aanvullend te autoriseren: door het DB verstrekt uitvoeringskrediet > 100% en max. 120% van het geautoriseerde bedrag		
	800651	Realiseren van EVZ Wildertse Arm, Huis ter Heide	In het uitvoeringskrediet is een extra reservering vanwege gestegen energiekosten en andere onvoorziene uitvoeringskosten opgenomen; gelet op het nabij gelegen N2000 gebied de Loonse en Drunense Duinen is het de verwachting dat een groot deel van de uitvoering met elektrisch materieel uitgevoerd moet worden.
Waterveiligheid	Aanvullend te autoriseren: door het DB verstrekt uitvoeringskrediet > 100% en max. 120% van het geautoriseerde bedrag		
	800480	Bijdrage HWBP 2026	Het hogere bedrag wordt veroorzaakt door een bijstelling van de jaarlijkse HWBP-solidariteitsbijdrage. Deze bijdrage wordt landelijk door het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) vastgesteld en periodiek geactualiseerd op basis van de meest recente inzichten en financiële prognoses. Als gevolg van deze actualisatie is de bijdrage voor 2026 naar boven bijgesteld.

Waterschap Brabantse Delta
Postbus 5520, 4801 DZ Breda
Bouvignelaan 5, 4836 AA Breda
T 076 564 10 00
E info@brabantsedelta.nl
I www.brabantsedelta.nl